

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ
REJİMİNİN HUKUKİ ANALİZİ: ABD,
ALMANYA VE ÇİN ÖRNEKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alperen ÖZPOLAT

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selin ALPASLAN

ARALIK 2025

T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ
REJİMİNİN HUKUKİ ANALİZİ: ABD, ALMANYA VE
ÇİN ÖRNEKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alperen ÖZPOLAT

Tez savunma jürisi: Dr. Öğr. Üyesi Selin ALPASLAN (Tez Danışmanı)
Prof. Dr. Pınar KARTAL
Dr. Öğr. Üyesi Batuhan AKTAŞ

ARALIK 2025

ÖNSÖZ

Çalışmada Türk hukuku bakımından erişimin engellenmesi tedbiri Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ışığında incelenmiş, mukayeseli hukuk yönünden Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Almanya ve Çin'deki erişimin engellenmesi esasları üzerinden bir kıyaslama yapılmıştır. ABD'nin internet teknolojilerinin icadı ve uluslararası işleyişinde öncü ve belirleyici bir rol üstlenmesi, Almanya'nın ülkemizin de dahil olduğu kıta Avrupası hukuk geleneği içinde köklü ve normatif etkisi yüksek bir hukuk sistemini temsil etmesi ve Çin'in internet özgürlüğüne yönelik en kapsamlı ve sistematik kısıtlamaları uygulayan en baskıcı örneklerden birini teşkil etmesi nedeniyle, internet içeriklerine erişim engellerinin farklı hukuki yaklaşımlardaki karşılaştırması için bu üç ülke seçilmiştir.

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AIHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
B.N.	: Başvuru Numarası
BPjM	: Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Medien
BTK	: Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu
CAC	: Cyberspace Administration of China
CD	: Ceza Dairesi
CDA	: Communications Decency Act
CEDH	: Cour Européenne Des Droits De L'homme (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi)
DMCA	: Digital Millennium Copyright Act
E.	: Esas No
ECHR	: European Court of Human Rights (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi)
ESB	: Erişim Sağlayıcıları Birliği
FCC	: Federal Communications Commission
HSYK	: Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
IP	: Internet Protocol
ISP	: Internet Service Provider
MIIT	: Ministry of Industry and Information Technology
NCMEC	: National Center for Missing & Exploited Children
NRTA	: National Radio and Television Administration
RTÜK	: Radyo Televizyon Üst Kurumu
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar Arasında
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TİB	: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
VPN	: Virtual Private Network
URL	: Uniform Resource Locator
USC	: United States Code
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi

RÉSUMÉ

Avec l'ancrage des technologies numériques au cœur de la vie sociale à l'échelle mondiale, Internet est devenu le média où s'expriment le plus intensément la liberté d'expression, la circulation de l'information et les débats publics. Cette transformation met davantage en évidence les questions suivantes: comment les États utilisent-ils leurs pouvoirs sur les contenus en ligne, à quels outils juridiques ont-ils recours et dans quelle mesure ces outils sont-ils compatibles avec l'ordre démocratique? La lutte contre les contenus illégaux en ligne, la protection des enfants et des groupes vulnérables ou le maintien de l'ordre public sont autant d'objectifs légitimes qui poussent les États à recourir à des mécanismes de blocage de l'accès, mais des objectifs controversés tels que le contrôle politique, la restriction de la circulation de l'information et le contrôle du discours public les y incitent également. En Turquie, les pratiques de blocage de l'accès sont largement mises en œuvre dans le cadre de la loi n° 5651, qui définit les responsabilités des fournisseurs de contenu, d'hébergement et d'accès, ainsi que les pouvoirs des autorités administratives et judiciaires. Cependant, dans la pratique, la nature, la portée, la proportionnalité et le contrôle des décisions de blocage de l'accès font l'objet d'importants débats juridiques et pratiques. En particulier, lorsque le blocage d'une page n'est pas techniquement possible, le blocage de l'accès à l'ensemble d'un site entraîne des restrictions importantes en matière de liberté d'expression et de droit d'accès à l'information, ce qui rend controversée la conformité du régime d'intervention sur Internet en Turquie avec les principes de proportionnalité et de nécessité.

Cette étude vise à examiner, dans une perspective juridique comparative, à la fois la structure normative des mécanismes de blocage de l'accès en Turquie et leurs répercussions dans la pratique. Dans ce contexte, trois pays présentant des modèles politiques, juridiques et culturels différents, à savoir les États-Unis, l'Allemagne et la République populaire de Chine, ont été examinés. Aux États-Unis, en raison de la protection constitutionnelle de la liberté d'expression, il n'existe pas de régime général de blocage de l'accès; les interventions se limitent davantage à des domaines spécifiques tels que les droits d'auteur, la sécurité des enfants et la fraude. En Allemagne, il existe une pratique limitée mais systématique de restriction d'accès dans des domaines tels que les discours haineux, l'extrémisme et la maltraitance des enfants qui menacent l'ordre démocratique; les processus décisionnels sont plus prévisibles et contrôlés par des institutions indépendantes. En revanche, en République populaire de Chine, le blocage de l'accès fonctionne sous la forme d'un mécanisme de censure multicouche, intensif et centralisé, mis en œuvre par l'État; une grande partie des contenus politiques, sociaux et culturels sont systématiquement filtrés. Cette structure fait de l'internet non seulement un espace de communication, mais aussi un instrument direct du contrôle de l'État.

Une comparaison entre les pays montre que le régime de blocage de l'accès en Turquie est ouvert à des interprétations normatives larges et que, dans la pratique, les principes de proportionnalité et de pertinence sont parfois affaiblis. En outre, les problèmes de blocage liés à l'infrastructure technique ne répondent pas aux attentes des éditeurs et des utilisateurs en matière de prévisibilité juridique et créent des incertitudes quant à la protection des droits et libertés fondamentaux. Cette étude présente des évaluations visant à rendre les mécanismes de blocage de l'accès en Turquie plus transparents, plus responsables, plus ciblés et plus conformes aux droits fondamentaux; elle vise à contribuer à l'amélioration du cadre juridique actuel à la lumière des modèles internationaux.

ABSTRACT

With the global integration of digital technologies into the heart of social life, the internet has become the primary medium for the most intense expression of freedom of speech, information flow, and public debate. This transformation has brought into sharper focus questions about how states exercise their authority over online content, what legal tools they employ, and to what extent these tools are compatible with the democratic social order. Legitimate goals such as combating illegal content online, protecting children and vulnerable groups, or maintaining public order, as well as controversial objectives such as political control, limiting the flow of information, and controlling public discourse, are driving states to employ access blocking mechanisms. Access blocking practices in Turkey are largely carried out within the framework of Law No. 5651, and the responsibilities of content, location, and access providers, as well as the powers of administrative and judicial authorities, are shaped by this regulation. However, in practice, significant legal and practical debates have arisen regarding the nature, scope, proportionality, and accountability of access blocking decisions. In particular, when blocking a specific page is technically impossible, blocking access to an entire site leads to widespread restrictions on freedom of expression and the right to access information; this calls into question the compatibility of Turkey's internet intervention regime with the principles of proportionality and necessity.

This study aims to examine both the normative structure and practical implications of access blocking mechanisms in Turkey from a comparative law perspective. In this context, three countries with different political, legal, and cultural models—the United States, Germany, and the People's Republic of China—are examined. In the US, due to the constitutional protection of freedom of expression, there is no general access blocking regime; interventions are mostly limited to specific areas such as copyright, child safety, and fraud. In Germany, there is a limited but systematic practice of access blocking in areas such as hate speech, extremism, and child abuse that threaten the democratic order; decision-making processes are more predictable and are monitored by independent institutions. In contrast, in the People's Republic of China, access blocking operates as a multi-layered, intensive, and centralized censorship mechanism run by the state; a large portion of political, social, and cultural content is systematically filtered. This structure transforms the internet from merely a communication space into a direct instrument of state control.

Cross-country comparisons show that the access blocking regime in Turkey is open to broad interpretations from a normative perspective, while in practice, the principles of proportionality and purpose-relatedness are sometimes weakened. Furthermore, technical infrastructure-related blocking issues fail to meet the legal predictability expectations of publishers and users, creating uncertainties regarding the protection of fundamental rights and freedoms. The study offers assessments aimed at making access blocking mechanisms in Turkey more transparent, accountable, targeted, and compatible with fundamental rights; it aims to contribute to improving the existing legal framework in light of international models.

ÖZET

Dijital teknolojilerin küresel ölçekte toplumsal hayatın merkezine yerleşmesiyle birlikte internet, ifade özgürlüğünün, bilgi dolaşımının ve kamusal tartışmaların en yoğun gerçekleştiği mecra hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, devletlerin çevrimiçi içerikler üzerindeki yetkilerini nasıl kullandıkları, hangi hukuki araçlara başvurdıkları ve bu araçların demokratik toplum düzeniyle ne ölçüde bağdaştığı sorularını daha görünür kılmaktadır. Çevrimiçi ortamda hukuka aykırı içeriklerle mücadele etmek, çocukları ve hassas grupları korumak veya kamu düzenini sağlamak gibi meşru amaçlar kadar, siyasal denetim, bilgi akışının sınırlandırılması ve kamusal söylemin kontrol edilmesi gibi tartışmalı hedefler de devletleri erişimin engellenmesi mekanizmasına yönlendirmektedir. Türkiye’de erişim engelleme uygulamaları büyük ölçüde 5651 Sayılı Kanun çerçevesinde yürütülmekte olup, içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumlulukları ile idari ve yargısal makamların yetkileri bu düzenleme temelinde şekillenmektedir. Ancak uygulamada erişim engelleme kararlarının niteliği, kapsamı, ölçülülük ve denetlenebilirliği konusunda önemli hukuki ve pratik tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Özellikle bir sayfaya yönelik engelleme teknik olarak mümkün olmadığında tüm bir siteye erişimin kesilmesi, ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı bakımından geniş çaplı sınırlamalara yol açmakta; bu durum Türkiye’deki internet müdahalesi rejiminin ölçülülük ve gereklilik ilkeleriyle uyumunu tartışmalı hâle getirmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de erişim engelleme mekanizmalarının hem normatif yapısını hem de uygulamadaki yansımalarını karşılaştırmalı hukuk perspektifiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda üç farklı siyasal, hukuki ve kültürel modele sahip ülke olan ABD, Almanya ve Çin Halk Cumhuriyeti incelenmiştir. ABD’de ifade özgürlüğünün anayasal koruması nedeniyle genel bir erişim engelleme rejimi bulunmamakta; müdahaleler daha çok telif hakları, çocuk güvenliği ve dolandırıcılık gibi belirli alanlarla sınırlı kalmaktadır. Almanya’da ise demokratik düzeni tehdit eden nefret söylemi, aşırılıkçılık ve çocuk istismarı gibi alanlarda sınırlı fakat sistematik bir erişim engelleme pratiği vardır; karar alma süreçleri daha öngörülebilir olup bağımsız kurumlarca denetlenmektedir. Buna karşın Çin Halk Cumhuriyeti’nde erişim engelleme, devlet tarafından yürütülen çok katmanlı, yoğun ve merkezi bir sansür mekanizması şeklinde işlemekte; politik, toplumsal ve kültürel içeriklerin geniş bir kısmı sistematik biçimde filtrelenmektedir. Bu yapı, interneti yalnızca bir iletişim alanı olmaktan çıkarak devlet kontrolünün doğrudan bir aracı hâline getirmektedir.

Ülkeler arası karşılaştırma, Türkiye’de erişim engelleme rejiminin normatif açıdan geniş yorumlara açık olduğunu, uygulamada ise ölçülülük ve amaçla bağlantılılık ilkelerinin zaman zaman zayıfladığını göstermektedir. Ayrıca teknik altyapı kaynaklı engelleme sorunları, yayıncıların ve kullanıcıların hukuki öngörülebilirlik beklentisini karşılamamakta; temel hak ve özgürlüklerin korunması bakımından belirsizlikler yaratmaktadır. Çalışma, Türkiye’de erişim engelleme mekanizmalarının daha şeffaf, hesap verebilir, hedefe yönelik ve temel haklarla uyumlu hâle getirilmesine yönelik değerlendirmeler sunmakta; uluslararası modeller ışığında mevcut hukuki çerçevenin iyileştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	iii
RESUME	iv
ABSTRACT	vi
ÖZET	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: ERİŞİMİN ENGELLENMESİ KAVRAMI VE ABD, ALMANYA VE ÇİN ÖRNEKLERİ.....	4
I. Erişimin Engellenmesi Kavramı	4
II. Amerika Birleşik Devletleri	6
A. Genel Tablo.....	6
B. Erişimin Engellenmesi Örnekleri	8
III. Almanya	15
A. Genel Tablo.....	15
B. Erişimin Engellenmesi Esasları	17
IV. Çin Halk Cumhuriyeti.....	24
A. Genel Tablo.....	24
B. Erişimin Engellenmesi Esasları	26
İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE İNTERNET İÇERİKLERİNE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ	36
I. 5651 Sayılı Kanun’daki Kavramlar ve Sorumlulukları	36
A. Erişim Sağlayıcı	36
B. İçerik Sağlayıcı.....	37
C. Yer Sağlayıcı	37
D. Erişim, İçerik ve Yer Sağlayıcıların Sorumlulukları	39
E. Toplu Kullanım Sağlayıcı.....	42
F. Sosyal Ağ Sağlayıcı	43
G. Erişim Sağlayıcıları Birliği	44
II. 5651 Sayılı Kanun’a Göre Erişimin Engellenmesi ve İçeriğin Yayından Çıkarılması.....	45
A. 5651 Sayılı Kanun’un 8. Maddesi.....	45
1. Madde İçeriği ve Uygulamaları	45
a. Koruma Tedbiri.....	46

b. İdari Tedbir	49
2. İnternet Üzerinden Oynatılan Şans Oyunlarına Dair Düzenleme	50
B. 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi	51
C. 5651 Sayılı Kanun'un Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilen 9. Maddesi	53
D. 5651 Sayılı Kanun'un 9/A Maddesi	56
F. 5651 Sayılı Kanun'un Ek 4. Maddesi	58
III. Diğer Kanunlarda Yer Alan Erişimin Engellenmesi Tedbirleri	60
A. İlgili Kuruma Müstakil Olarak Erişimin Engellenmesi Yetkisi Tanıyan Hükümler	60
1. Erişimin Engellenmesi Kararına Karşı İtiraz Prosedürü Düzenlenmiş Olan Hükümler	60
2. İtiraz Prosedürü Düzenlenmemiş Olan Hükümler	63
B. İlgili Kuruma Müstakil Olarak Erişimin Engellenmesi Yetkisi Tanımayan Hükümler	65
1. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek 4. Maddesi	65
2. Diğer Hükümler	67
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: 5651 SAYILI KANUN'A DAİR MAHKEME İÇTİHATLARI VE DÜZENLEME ÖNERİLERİMİZ	73
I. 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları	73
A. Ahmet Yıldırım v. Türkiye Kararı	73
B. Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye Kararı	75
C. Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri Başvurusu	76
D. 15 Kasım 2017 Tarihli Anayasa Mahkemesi Kararı	78
E. Diğer Kararlar	80
F. Madde Kapsamındaki Düzenleme Önerilerimiz	81
II. 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi Kararları ve Düzenleme Önerilerimiz	84
A. Anayasa Mahkemesi Kararları	84
1. Anayasa Mahkemesi'nin 2 Ekim 2014 Tarihli Kararı	65
2. Anayasa Mahkemesi'nin Diğer Kararları	65
B. Maddeye İlişkin Değerlendirmelerimiz	90
III. 5651 Sayılı Kanun'un Mülga 9. Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi Kararları ve Maddenin Yürürlükten Kaldırılması	91
A. 9. Madde İçin 2021 Yılı Öncesinde Verilen Anayasa Mahkemesi Kararları	92
B. 9. Maddeye Dair Pilot Karar ve Maddenin İptal Edilmesi	93
IV. 5651 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin 1. Fıkrasında Yer Alan Alternatif Erişim Yollarını Engelleme Tedbirleri	96
V. Türk Hukuku'ndaki Erişimin Engellenmesi Yöntemlerinin İncelenen Diğer Ülkelerle Karşılaştırılması	99
A. Toplum Düzenini Bozucu Suçlar Yönünden Erişimin Engellenmesi	99

B. Kişilik Hakları İhlalleri Yönünden Erişimin Engellenmesi	103
C. Telif Hakları İhlalleri Yönünden Erişimin Engellenmesi.....	106
D. Türk Hukuku'ndaki Erişimin Engellenmesi Esaslarındaki Sorunlara Dair Çözüm Önerilerimiz	109
SONUÇ	115
KAYNAKÇA.....	117

GİRİŞ

Dijitalleşmenin daha önce hiç olmadığı kadar hızlı hale geldiği 21. yüzyılda, internet bireylerin gündelik yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmiş, bilgiye erişim, iletişim, eğitim, ticaret, siyaset ve kültürel etkileşim alanlarında devrim niteliğinde değişiklikler doğurmuştur. İnternet, yalnızca bireylerin günlük ihtiyaçlarını karşılayan teknik bir araç olmanın ötesine geçmiş; demokratik katılım, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı bakımından da çağdaş toplumların temel altyapılarından biri haline gelmiştir. Bu durum, interneti hem özgürlüklerin en güçlü destekçisi hem de düzenleme ve denetim ihtiyacını beraberinde getiren karmaşık bir alan kılmıştır.

Bu çerçevede “erişimin engellenmesi” mekanizması, hem ulusal güvenlik, kamu düzeni ve kamu sağlığı gibi meşru amaçlar hem de içerik denetimi ve siyasi kontrol bakımından devletlerin en sık başvurduğu araçlardan biri hâline gelmiştir. Türkiye’de bu alandaki temel yasal düzenleme, 2007 yılında yürürlüğe giren 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’dur. Söz konusu kanun, içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcıların sorumluluklarını belirlemiş, hukuka aykırı içeriklerle mücadelede “erişimin engellenmesi” tedbirini öngörmüştür. Ne var ki, uygulamada erişimin engellenmesi kararlarının çoğu zaman belirsiz, ölçüsüz ve yargısal denetimden uzak biçimde verilmesi, ifade ve basın özgürlüğü başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin ihlaline yol açmıştır. Anayasa Mahkemesi ve Avrupa

İnsan Hakları Mahkemesi'nin Türkiye aleyhine verdiği ihlal kararları, bu sorunun yapısal bir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır. Özellikle tüm siteye yönelik engellemeler, HTTPS protokolü nedeniyle sayfa bazlı engelleme çoğu durumda teknik olarak mümkün olmamasından kaynaklanan aşırı müdahale niteliği taşımakta; bu durum ifade özgürlüğü bakımından önemli sorunlar doğurmaktadır.

Uluslararası alanda ise ülkelerin erişim engelleme rejimlerinin birbirinden oldukça farklılaştığı görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, ifade özgürlüğünün anayasal koruma düzeyi nedeniyle genel bir erişim engelleme kanununa sahip değildir; müdahaleler daha çok telif hakları, çocuk güvenliği veya dolandırıcılık gibi özel alanlarda ortaya çıkar. Almanya ise ifade özgürlüğünü korumakla birlikte nefret söylemi, aşırılıkçılık ve çocukların korunması gibi alanlarda erişim engelleme mekanizmalarını sınırlı ve kanunî zemine oturtulmuş şekilde uygulamaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti ise otoriter bir yaklaşım benimseyerek politik, ideolojik veya toplumsal bütünlük bakımından sakıncalı görülen çok geniş bir içerik yelpazesini filtrelemekte, sansür kararlarını hem kapsamlı hem de yoğun biçimde hayata geçirmektedir.

Bu tezin amacı, Türkiye'deki erişim engelleme rejimini hukuki açıdan analiz etmek, mevcut sistemin sorunlu yönlerini tespit etmek ve bu sistemi ABD, Almanya ve Çin örnekleri üzerinden karşılaştırmalı bir bakışla değerlendirmektir. Böylece Türkiye'de erişimin engellenmesine ilişkin mekanizmaların hukuki öngörülebilirlik, ölçülülük, demokratik meşruiyet ve temel hak ve özgürlükler bakımından mevcut konumu ortaya konulacak; daha iyi işleyen modellerle karşılaştırılarak iyileştirme önerileri geliştirilecektir. Bu çalışma üç temel soruya cevap aramaktadır:

1. Türkiye'de erişimin engellenmesine ilişkin mevcut mekanizmalar hukuki açıdan nasıl yapılandırılmıştır?
2. Bu mekanizmaların kapsamı ve uygulaması temel hak ve özgürlüklerle ne ölçüde uyumludur?
3. ABD, Almanya ve Çin örnekleri Türkiye'nin erişim engelleme rejimi bakımından ne tür karşılaştırmalı çıkarımlar sunmaktadır?

Tez, giriş bölümünü takiben üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde erişimin engellenmesi kavramı açıklanmakta ve ABD, Almanya ile Çin'deki uygulamalar ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. İkinci bölümde Türkiye'deki yasal çerçeve incelenmekte; üçüncü bölümde ise karşılaştırmalı analiz yapılarak Türkiye için değerlendirmeler ve öneriler sunulmaktadır.

Bu tezin amacı, internet ortamında uygulanan erişimin engellenmesi tedbirini hem Türk hukuku hem de mukayeseli hukuk çerçevesinde incelemek, mevcut düzenlemelerin anayasal ve uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumunu değerlendirmek ve nihayetinde reform ihtiyacına işaret etmektir. Sonuç olarak bu tez, internetin sağladığı özgürlüklerle devletin düzenleme ihtiyacı arasındaki hassas dengeyi hukuki, anayasal ve insan hakları perspektifinden analiz etmeyi, erişim engelleme tedbirinin mevcut uygulamasını eleştirel biçimde değerlendirmeyi ve çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM: ERİŞİMİN ENGELLENMESİ KAVRAMI VE ABD, ALMANYA VE ÇİN ÖRNEKLERİ

I. Erişimin Engellenmesi Kavramı

İnternet üzerinden yayınlanmakta olan içeriklere erişimin engellenmesi tedbiri, ülke veya erişim sağlayıcı¹ bazlı bir uygulama olarak belirli erişim sağlayıcılar üzerinden internet hizmeti alan kullanıcıların o içeriğe erişmelerini imkansız hale getirir². Bir diğer deyişle, ilgili içeriğe erişimin engellenmesi kararını uygulayan erişim sağlayıcı firmalar, kendi bünyelerinde bu içeriğe ait orijinal internet adresinin yerine “Bu içerik erişime engellenmiştir” uyarısını veya benzer bir bilgilendirme metnini içeren bir sayfaya yönlendirme yaparak yalnızca kendi müşterilerinin engel konusu içeriğe ulaşmalarını bloke etmiş olurlar. Bu işlemin dünya üzerindeki bütün internet kullanıcıları için sonuç doğurması mümkün olmadığından, engelleme kararının uygulandığı ülkede yaşayan internet kullanıcılarının başka bir ülke kaynaklı VPN servisi kullanmaları durumunda başka bir erişim sağlayıcı üzerinden internete

¹ İnternet Service Provider (ISP) olarak da tanımlanan, kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişiler birer erişim sağlayıcıdır. Dolayısıyla gerek cep telefonu hatları gerek ev veya işyeri interneti aboneliği yoluyla internet hizmeti sunan her firma, örnek olarak Türk Telekom, Turkcell veya Türknet gibi firmalar birer erişim sağlayıcıdır.

² Bu sebeple “internet erişiminin engellenmesi” kavramı yerine “internet erişiminin zorlaştırılması” kavramının kullanılmasının daha doğru olacağını savunan görüşler vardır: Değirmenci, O. (2018). Teknik Açıdan İnternet Erişiminin Engellenmesi Türleri ve Türk Hukukunun Tercihi, *Terazi Hukuk Dergisi*, 13(143), s. 183

erişim sağlamaları söz konusu olacağı için bu engeli aşmaları kolaylıkla mümkündür³. Bu sebeple sakıncalı içeriklere erişim engeli koymanın yetersiz bir tedbir olduğu ve yasaklanması için uluslararası bir konsensüs bulunmayan konularda erişim engeli koymanın anlamlı olmadığı görüşü de akla gelmektedir⁴.

Doğrudan erişimin engellenmesi yaptırımını uygulamadan önce, ilgili içeriği yayınlayan siteye bir uyarı gönderilmesi ve bu içeriği yayından kaldırmadığı takdirde erişime engellenmesi yaptırımının uygulanacağı şeklinde ikaz edilmesi usulü, uyar-kaldır sistemi olarak adlandırılmakta ve çoğunlukla telif haklarına aykırılık içeren yayınlar için öngörülmektedir⁵. Bu usul, içerik sahibinin yapılan uyarının kanuna aykırı olduğuna inanması durumunda yetkili makamlara itiraz hakkı içermesi ve kendini savunma imkanı vermesi yönüyle daha özgürlükçü bir metod kabul edilmiştir⁶.

Erişimin engellenmesinin ikinci yöntemi de X.com (eski ismiyle *Twitter*), YouTube, Instagram gibi sosyal medya sitelerindeki içerikler için, yetkili merciler tarafından bu sitelere başvuran ülke ile sınırlı olarak engelleme talebinde bulunulmasıdır. Bu durumda ilgili içerik yalnızca başvuran ülke kullanıcıları tarafından görüntülenememekte, fakat diğer ülkelerde hesap açan kullanıcılar tarafından sorunsuzca erişilebilmektedir⁷. 2024 yılı itibarıyla Türkiye’den X sitesi üzerindeki 17.000 adet kullanıcı hesabına, 75.000 tweet ve X paylaşımına, 25.500 YouTube videosuna ve 16.000 Instagram içeriğine erişim engeli getirilmiştir⁸.

³ Kulular İbrahim, M. A. (2022). Sosyal Medyaya Yönelik Yeni Düzenlemelerin Hukukun Değerlendirilmesi, Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt 4 Sayı 1, Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2418149> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 6-7

⁴ Nabi, Z. (2014). ~~Resistance~~ censorship is futile. *First Monday*, 19. Erişim adresi <https://arxiv.org/pdf/1411.0225>, s. 1

⁵ İlk olarak 2000 yılında ABD’de çıkarılan Digital Millenium Copyright Act ile internet hukukuna giren bu yöntem, Türk Hukuku’nda Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu’nun telif hakları ihlallerinin yaptırımlarını düzenleyen Ek 4. maddesinde ve 5651 Sayılı Kanun’un kişilik haklarına aykırı içeriklerin erişime engellenmesini düzenleyen (Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen) 9. maddesinde de yer almaktadır.

⁶ Ermeydan, a.g.e., s. 135

⁷ Çetinkaya, Y. M. ve Elmas, T. (2025). State & Geopolitical Censorship on Twitter (X): Detection & Impact Analysis of Withheld Content. In Proceedings of the 34th ACM International Conference on Information and Knowledge Management (CIKM '25). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, Erişim adresi <https://doi.org/10.1145/3746252.3760791> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 4623.

⁸ Akdeniz, Y. ve Güven, O. (2025). *Engelliweb 2024 Dijital Kafeste Kafkaesk Sansür: Yargı Eliyle Gerçeğin Susturulması*, İstanbul: İfade Özgürlüğü Derneği, s. 4

Son olarak HTTPS protokolünün şifreli bağlantı içermesi nedeniyle, bu protokolü kullanan internet sitelerinin belirli bir sayfasına mahsus olarak erişim engellenmesi kararı verilememekte ve ülkemizde verilen engel kararlarının uygulanabilmesi için bütün siteye erişimin engellenmesi yoluna gidilmektedir⁹. 2025 yılı itibariyle Türkiye’deki ortalama bir internet kullanıcısının girdiği sitelerin %86.9’unda HTTPS protokolü kullanıldığı göz önüne alındığında, verilen bir erişim engeli kararının büyük ihtimalle sakıncalı içerikle sınırlı kalmayıp bütün bir internet sitesini kapsayacak şekilde uygulanacağını söylemek yanlış olmayacaktır¹⁰.

II. Amerika Birleşik Devletleri

A. Genel Tablo

İnternet teknolojisinin protokollerinin burada geliştirilmesi ve küresel alan adı sisteminin koordinasyonundan sorumlu ICANN’ın uzun yıllardır ABD merkezli bir kuruluş olarak faaliyet göstermesi, ülkeye tarihsel ve kurumsal bir üstünlük sağlamıştır¹¹. Bu açıdan internet konusunda dünyadaki diğer ülkelere kıyasla daha etkin ve merkezi bir konumda olan ABD, 2024 yılında Freedom House isimli sivil toplum kuruluşunun yaptığı “internet özgürlüğü” değerlendirmesinde 76 puan olarak “özgür” ülkelerden biri olarak gösterilmiştir¹².

ABD’de Türk Hukuku’nda yer alan 5651 Sayılı Kanun benzeri bir genel erişim engelleme mevzuatı yoktur. Engelleme kararları telif haklarını koruyan DMCA

⁹ Kılınç, D. (2016). 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XX(2), s. 610

¹⁰ Kerschbaumer, Christoph & Braun, Frederik & Friedberger, Simon & Jürgens, Malte. (2025). *The State of https Adoption on the Web*. Erişim adresi: https://research.mozilla.org/files/2025/03/the_state_of_https_adoption_on_the_web.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 6

¹¹ Müller, M. (2005). Who Owns the Internet? Ownership as a Legal Basis for American Control of the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*, Volume 15, Erişim adresi: <https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1326&context=iplj> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 713

¹² Freedom House. (2024). *United States: Freedom on the Net 2024 Country Report*. Erişim adresi: <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-net/2024> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

(*Digital Millenium Copyright Act*), bilgisayar sistemleri üzerinden dolandırıcılık yapılmasını önleyen CFAA (*Computer Abuse and Fraud Act*), insan kaçakçılığını ve seks köleliğini önleyen SESA (*Stop Enabling Sex Traffickers Act*) ve FOSTA (*Allow States and Victims to Fight Online Sex Trafficking Act*) yasaları, müstehcenliği önleyen CDA (*Communications Decency Act*) ve internet üzerinden yasadışı kumar oynanmasını önleyen UIGEA (*Unlawful Internet Gambling Enforcement Act*) gibi özel kanunlara dayanılarak verilmektedir. Buna ek olarak ülke güvenliğini tehdit eden olağanüstü uluslararası durumlara karşı ekonomik yaptırım uygulama yetkisi veren 1977 tarihli Uluslararası Acil Ekonomik Yetkiler Kanunu (*International Emergency Economic Powers Act*) çerçevesinde, internet siteleri de malvarlığı olarak değerlendirilerek terörist oluşumların alan adlarına el konmaktadır. Bununla birlikte mahkeme içtihatları ile şiddet söylemi, iftira, müstehcenlik içeren ifadelerin Amerikan Anayasası'ndaki ifade özgürlüğü koruması altında olmadığı tespit edilmiştir¹³.

ABD'de sadece internet ve cep telefonu iletişimini değil, televizyon ve radyo yayınları dahil olmak üzere bütün elektronik iletişimi ve yayınları düzenleyen Federal İletişim Kurumu (FCC - *Federal Communications Commission*) vardır¹⁴. Bu açıdan FCC'yi bizdeki BTK ve RTÜK'ün birleştiği bir idari kuruma benzetmek mümkündür. Bununla beraber, Amerikan Yüksek Mahkemesi (*Supreme Court of the United States*), hem başka mahkemelerde görülen davaların temyiz mercii olarak hem de kanunların anayasaya uygunluk denetimini yapmakla görevlendirilmiş bir mahkemedir¹⁵.

ABD'de verilen erişime engelleme kararlarının internet sitesinin alan adına el koyma yöntemiyle gerçekleşmesi durumunda¹⁶, bu siteye dünyanın hiçbir yerinden

¹³ Lamson, A., Lehfeld, L. de S. ve Perez Filho, A. M. (2022). Freedom Of Speech And Hate Speech: An American Perspective. *Revista De Direitos E Garantias Fundamentais*, 23(2). Erişim adresi http://web.archive.org/web/20001207015100/http://courses.cs.vt.edu/professionalism/Censorship/note_s.html (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 31–56

¹⁴ Figliola, P. M. (2018, Ağustos 1). *The Federal Communications Commission: Current Structure and Its Role in the Changing Telecommunications Landscape*. Congressional Research Service. Erişim adresi <https://sgp.fas.org/crs/misc/RL32589.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 1

¹⁵ Yavuz C. (2017). Amerika Birleşik Devletleri Yüce Mahkemesi. *TBB Dergisi*, 128, Erişim adresi https://www.researchgate.net/publication/337914998_Amerika_Birlesik_Devletleri_Yuce_Mahkemesi (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 448

¹⁶ Bu sitelere örnek olarak telif hakları nedeniyle erişime engellenen dajaz1.com sitesi verilebilir. Erişim adresi: <https://web.archive.org/web/20101225011916/http://www.dajaz1.com> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

erişim sağlanamayacak ve site ABD dışındaki internet kullanıcıları için de erişime engellenmiş olacaktır. Bir diğer deyişle ABD'nin yargılama yetkisini kullanması, bütün dünyada kullanılan bir teknoloji olan internet ağının tamamını etkileyecektir. Bu açıdan alan adına el koyma tedbirinin ABD gibi tekil bir ülke tarafından uygulanamamasını, böyle bir yetkinin ancak uluslararası bir organ tarafından kullanılabilmesi gerektiğini savunan görüşler mevcuttur¹⁷.

B. Erişimin Engellenmesi Örnekleri

Birleşik Devletler Kanunu'nun (U.S.C.- *United States Code*) 47. bölümünün 230. maddesinin c fıkrasına göre, internet servis sağlayıcılar (ISP'ler) müstehcen, ahlak dışı, şehvet uyandırıcı, iğrenç, aşırı şiddet içeren, taciz edici veya diğer yönlerden sakıncalı içeriğe, bunların Anayasa'daki ifade özgürlüğü çerçevesinde olup olmadığına bakmaksızın erişimi engelleyebilirler¹⁸. Bu madde ile Türk hukukunda erişim sağlayıcı olarak tanımlanan ISP'lerin kendi kendilerine erişim engelleme kararı almalarına müsaade edilmiştir. Geçtiğimiz yıllarda gündeme gelen ve çok tartışılan ağ tarafsızlığı (*net neutrality*) ilkesine göre, internet servis sağlayıcılar kullanıcıların eriştiği içeriğe müdahalede bulunmayacak, belli bir ücret ödeyen internet sitelerine daha hızlı bir erişim sunamayacak ve bütün internet içeriğine eşit muamele edeceklerdi¹⁹. Bu ilkeye karşı çıkan ISP'lerin en önemli argümanlarından biri, ağ tarafsızlığı ilkesinin U.S.C. hükümlerinde kendilerine tanınmış olan içerik engelleme

¹⁷ Larsen, W. (2015). "A "Stern" Look at the Property Status of Top-Level Domains". *University of Chicago Law Review*, Vol. 82: Iss. 3, Article 6. Erişim adresi <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclrev/vol82/iss3/6> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 1502

¹⁸ U.S.C. Title 47 - TELECOMMUNICATIONS. Erişim adresi <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2017-title47/html/USCODE-2017-title47-chap5-subchapII-partI-sec230.htm> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁹ Krämer, J., Wiewiorra, L. ve Weinhardt, C. (2013, 24 Ekim). Net Neutrality: A Progress Report. *Telecommunications Policy*, 37. Erişim adresi <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2344623> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 796

yetkisine aykırı olması olmuştur²⁰. Ağ tarafsızlığı ilkesini içeren düzenleme, 2017’de FCC tarafından yürürlükten kaldırılmıştır²¹.

ABD’de erişim engelleme kararları büyük oranda telif hakları sebebiyle verilmektedir. Eylül 2025 itibarıyla 12 milyar internet sayfası Google veri tabanından telif hakkı ihlalleri sebebiyle silinmiştir²². Dijital Bin Yıl Telif Hakkı Yasası (DMCA) sayesinde, telif hakkı sahibi kendisine ait içeriğin yer aldığı internet sitesini barındıran yer sağlayıcıya veya erişim sağlayıcıya bir uyarı metni göndererek bu içeriğin kaldırılmasını talep edebilmektedir. Yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcının bu talebi reddetme hakkı bulunsu da, talebin reddedilmesi hukuki sorumluluk doğurabileceği için pratikte bu talepler çoğunlukla kabul edilmektedir²³. Talep konusu içeriğin sahibi de, bu içerik kaldırma talebine karşı bir itirazda bulunabilecektir. İtiraza karşı talep sahibi 14 iş günü içinde bir dava açmazsa, erişim sağlayıcı şikayet konusu içeriği tekrar yayına almak durumundadır²⁴.

Telif hakları konusundaki uyarılara uymayan internet sitelerinin alan adlarına, U.S.C.’nin 981. maddesindeki müsadere hükümleri gereğince el konabilmektedir²⁵. Gerek telif haklarını gerekse sınai hakları ihlal eden siteleri takip etmek ve cezalandırmak için Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları Koordinasyon Merkezi (*The National Intellectual Property Rights Coordination Center*) isimli bir kurum ihdas

²⁰ Skorup, B. ve Koopman, C. B. (2016). *How FCC Transaction Reviews Threaten Rule Of Law And The First Amendment*. Mercatus Center at George Mason University, Erişim adresi <https://www.mercatus.org/system/files/Skorup-FCC-Transaction-Reviews-v1.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 19

²¹ Holmes, S., & Chenevix-Trench, F. (2019). Net Neutrality - Where Are We Heading? *Looking Ahead TECHNOLOGY, MEDIA & TELECOMMUNICATIONS*, Erişim adresi https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2019/02/al_tmtlookingahead_feb2019.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 38

²² Telif Hakkı Nedeniyle Kaldırılan İçerikler – Google Şeffaflık Raporu. Erişim adresi <https://transparencyreport.google.com/copyright/overview> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²³ Keller, D. (2016, 20 Nisan). DMCA Classic, DMCA Turbo: Major New Empirical Research On Notice And Takedown Operations. *The Center for Internet and Society at Stanford Law School*. Erişim adresi <https://cyberlaw.stanford.edu/blog/2016/04/dmca-classic-dmca-turbo-major-new-empirical-research-notice-and-takedown-operations> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁴ Bouchoux, D. E. (2008). *Intellectual Property: The Law Of Trademarks, Copyrights, Patents, And Trade Secrets For The Paralegal*, New York: Cengage Learning, Erişim adresi <https://books.google.com.tr/books?id=x4H0ulrSDIUC&pg=PA290> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 290

²⁵ 18 U.S. Code § 981 - Civil forfeiture. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/981>

edilmiştir²⁶. Kendisine yapılan uyarıları yerine getirmeyen Megaupload isimli internet sitesinin alan adı dondurularak sahibi hapis cezasıyla cezalandırılmıştır²⁷. 2022 yılında kitap ve makalelere erişim imkanı vererek telif haklarını ihlal eden Z-library isimli internet kütüphanesinin yayın yaptığı bütün alan adlarına el konulmuş ve bu tedbir hem ABD'deki bütün erişim sağlayıcılar için hem de dünyadaki tüm internet kullanıcıları için sonuç doğurarak ilgili site dünyanın hiçbir yerinden erişilemez hale getirilmiştir²⁸.

Yasadışı İnternet Kumarı Yaptırımları Kanunu (UIGEA) 2006 yılında yürürlüğe girmiş ve ABD sınırları içinde internet üzerinden bahis oynatan sitelerin müşterilerinden para almasını yasaklamıştır. Ancak fantezi spor bahisleri, online çekilişler, at yarışları ve bahisçilerin kendi yeteneklerine dayanarak kazanıp kaybettikleri türden oyunlar bu hükmün dışında bırakılmıştır²⁹. PokerStars, Full Tilt Poker ve Absolute Poker isimli üç online bahis sitesi, 2011 yılında müşterilerinden bahis için topladıkları parayı başka şekillerde beyan ettikleri gerekçesiyle kapatılmış ve sitelerin yöneticileri kara para aklama, yasadışı kumar ve dolandırıcılık suçundan tutuklanmışlardır³⁰.

Son yılların popüler internet sitelerinden olan, şirketlerin ve hükümetlerin gayrimeşru faaliyetlerini ifşa etmek üzere yayın yapan Wikileaks sitesinin kapatılması ise, 15 Şubat 2008'de Julius Baer isimli bankanın California'daki bir mahkemeye

²⁶ Foucart, B. (2015). The IPR Center: America's response to global intellectual property theft. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Volume 10, Issue 4, April 2015. Erişim adresi <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpv047> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 293

²⁷ Higginbotham, S. (2015, 23 Aralık). Everything You Need To Know About Kim Dotcom and Megaupload. *Fortune*. Erişim adresi <https://fortune.com/2015/12/23/kim-dotcom-megaupload> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁸ Eastern District of New York | Two Russian Nationals Charged with Running Massive E-Book Piracy Website | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/usao-edny/pr/two-russian-nationals-charged-running-massive-e-book-piracy-website> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁹ 31 U.S. Code § 5362 – Definitions. Cornell Law School. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/31/5362> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁰ United States Attorney Southern District of New York. "Manhattan U.S. Attorney Charges Principals Of Three Largest Internet Poker Companies With Bank Fraud, Illegal Gambling Offenses And Laundering Billions In Illegal Gambling Proceeds". Erişim adresi <http://www.justice.gov/archive/usao/nys/pressreleases/April11/scheinbergeretalindictmentpr.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

şikayeti sebebiyle gerçekleşmiştir³¹. Kullanıcılarının anonim olarak belge yayınlamasına müsaade eden Wikileaks'te Julius Baer Bankası'nın kara para aklama ve vergi kaçırma suçlarını işlediğini belirten belgeler yayınlanması üzerine, banka avukatları mahkemeye başvurarak Wikileaks sitesini barındıran Dynadot isimli yer sağlayıcının Wikileaks'a erişimi engellemesi kararını aldırılmışlardır³². Wikileaks sitesi avukatlarının ve birçok sivil toplum kuruluşunun davaya müdahil olmasıyla erişim engelleme kararı 29 Şubat 2008 tarihinde kaldırılmıştır³³. Wikileaks.com sitesinin erişime kapalı olduğu bu on bir günlük süre zarfında, sitenin başka ülkelerde bulunan yer sağlayıcılarda barınan diğer adresleri olan Wikileaks.be ve Wikileaks.de siteleri erişime açık olmaya devam etmiştir³⁴.

Wikileaks'ın 28 Kasım 2010'da Amerika Birleşik Devletleri diplomatlarının başkente gönderdiği belgeleri yayınlaması sonrasında, Wikileaks sitesinin yer sağlayıcısı olan Amazon.com kendi inisiyatifi ile, herhangi bir idari yaptırım olmadan 2 Aralık tarihinde siteyi erişime kapatmıştır³⁵. Wikileaks ilerleyen saatlerde başka bir yer sağlayıcı üzerinden yayınına devam etmiştir. Ertesi gün yalnız başkent Washington D.C.'deki Federal Kütüphane'de yer alan bilgisayarların Wikileaks'a erişimi engellenmiş ve Ticaret Bakanlığı tarafından ülkedeki federal memurlara Wikileaks sitesinin devlet sırlarını ifşa ederek suç işlediği gerekçesiyle bu siteye girmemelerini tavsiye eden bir e-posta gönderilmiştir³⁶. Ancak ülke çapında Wikileaks'e erişimi engellemek üzere bir yaptırım uygulanmamıştır.

³¹ United States District Court Northern District of California Mahkemesi'nin C 08-00824 JSW nolu 29.02.2008 tarihli kararı. Erişim adresi <https://cases.justia.com/federal/district-courts/california/candce/3:2008cv00824/200125/102/0.pdf?ts=1548079001> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³² Wikileaks.org Under Injunction. (2008, 18 Şubat). Wikileaks. Erişim adresi https://wikileaks.org/wiki/Wikileaks.org_under_injunction (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³³ Bank Julius Baer & Co v. Wikileaks. (t. y.). Electronic Frontier Foundation. Erişim adresi <https://www.eff.org/cases/bank-julius-baer-co-v-wikileaks> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁴ van der Luijt, A. (2008, 19 Şubat). Swiss bank obtains injunction against whistleblower site. *Director Of Finance Online*. Erişim adresi <https://web.archive.org/web/20080522125353/http://www.dofonline.co.uk/governance/swiss-bank-obtains-injunction-against-whistleblower-site5352.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁵ MacAskill, E. (2010, 1 Aralık). WikiLeaks website pulled by Amazon after US political pressure. *The Guardian*. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/media/2010/dec/01/wikileaks-website-cables-servers-amazon> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁶ MacAskill, E. (2010, 3 Aralık). US Blocks Access To Wikileaks For Federal Workers. *The Guardian*. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/world/2010/dec/03/wikileaks-cables-blocks-access-federal> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

2016 yılında, ABD yetkilileri, Apple, Twitter, Snapchat ve Facebook gibi büyük şirketlerin temsilcilerini bir araya toplayarak terörist içerikleri tespit edip silmelerini istemiştir³⁷. Bu girişim bir yıl sonra Microsoft, Facebook, Instagram, WhatsApp, YouTube, Twitter, Airbnb, Discord, Dropbox, LinkedIn, Amazon, Mailchimp, Pinterest, Tumblr, WordPress.com, Zoom ve diğer büyük firmaların *Global Internet Forum to Counter Terrorism* (GIFCT - Küresel Terörle Mücadele İnternet Forumu) isimli işbirliği kuruluşunu kurmalarıyla sonuç vermiştir³⁸. Buna ek olarak 2020 yılında Aletejahtv.com ve Aletejahtv.org isimli internet sitelerine Hizbullah terör örgütünün propagandasını yaptıkları nedeniyle ABD Adalet Bakanlığı tarafından el konarak bütün internet kullanıcıları için erişilemez hale getirilmiştir³⁹. Yine Adalet Bakanlığı tarafından 92 adet internet sitesine İran'daki İslam Devrimi Muhafızları Ordusu tarafından kullanıldıkları ve ABD aleyhinde yanıltıcı biçimde propaganda yaptıkları nedeniyle el konarak bu siteler erişime kapatılmıştır⁴⁰.

Türkçe'ye İletişim Ahlakı Kanunu şeklinde çevrilebilecek olan CDA'nın 223 (d) fıkrasına göre, erişkin olmayan kişilere müstehcen veya uygunsuz içerik göndermek ya da onların önünde bu içeriği görüntülemek suç sayılmıştır⁴¹. Bir yıl sonra Supreme Court, *Reno v. American Civil Liberties Union* davasında CDA'nın "müstehcen" ve "uygunsuz" içeriğin tanımını yeterince net biçimde yapmadığını, ebeveynlerin çocukları için hangi içeriği seçeceğine bütünüyle müdahale ettiğini, bilimsel veya sanatsal amaçlarla çocuklarının bazı yetişkin içeriklerine erişimine izin verme imkanını ortadan kaldırdığını, ticari maksatla üretilmeyen içeriğin üzerinde de

³⁷ Kang, C. ve Apuzzo, M. (2016, 24 Şubat). U.S. Asks Tech and Entertainment Industries Help in Fighting Terrorism. *The New York Times*. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2016/02/25/technology/tech-and-media-firms-called-to-white-house-for-terrorism-meeting.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁸ Membership – GIFCT. Erişim adresi <https://gifct.org/membership/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁹ United States Seizes Domain Names Used by Foreign Terrorist Organization | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/united-states-seizes-domain-names-used-foreign-terrorist-organization> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴⁰ United States Seizes Domain Names Used by Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/united-states-seizes-domain-names-used-iran-s-islamic-revolutionary-guard-corps> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴¹ Cederqvist, L. F. (1997). [US] Supreme Court Declares Internet Decency Act Unconstitutional. *Iris Merlin European Audiovisual Observatory*. Erişim adresi <https://merlin.obs.coe.int/article/822> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

haksız düzeyde büyük bir sansür yükü oluşturacağını ve internetin diğer yayınlardan farklı olarak ifade özgürlüğü ilkesinden en yüksek düzeyde faydalanması gerektiğini tespit ederek, bu kanunun müstehcenlik ve uygunsuzlukla ilgili hükümlerini Amerikan Anayasası'na aykırı bulmuştur⁴². Ancak aynı kanunun 230. maddesinde yer alan “bir internet sitesinin yer sağlayıcısının ve o sitedeki diğer kullanıcıların, o sitede üçüncü kişiler tarafından üretilen illegal içerikten sorumlu olmayacağı” yönündeki hüküm işlerliğini sürdürmektedir⁴³.

2000 yılında çıkarılan *Victims of Trafficking and Violence Protection Act* (İnsan Kaçakçılığı ve Şiddet Mağdurlarını Koruma Kanunu), 2011 yılında yetki süresi dolarak yürürlükten kalkmasına rağmen 2013 ve 2017 yıllarında tekrar yürürlüğe konmuş ve Birleşik Devletler Kanunu'nun 18. Bölümünün 1593a maddesini değiştirerek bu hükme istisna getirmiş, seks köleliğine yönelik içerik paylaşan bir internet oluşumundan maddi gelir elde etmeyi suç saymıştır⁴⁴. Bu sayede, içerik ve yer sağlayıcıların bu yöndeki illegal içeriği görmezden gelmesinin önüne geçilmiştir.

1998 yılında çıkarılan *Child Online Protection Act* (Çocukların Çevrimiçi Korunması Kanunu) ise CDA'dan farklı olarak yalnız ticari maksatla üretilen içeriği düzenleyerek, bu maksatla yayın yapan internet sitelerine müstehcenlik ve çıplaklık içeriğinin çocuklar tarafından görüntülenmesini önleme zorunluluğu getirmiştir⁴⁵. Bu kanunda da CDA'daki gibi sakıncalı içerik barındıran internet sitelerinin, bu içeriğe erişim izni vermeden önce ziyaretçilerinden bir kredi kartı numarası veya kimlik numarası isteyerek o kişinin çocuk olmadığından emin olması mecbur tutulmuştur⁴⁶. Ancak bu kanun da yapılan itirazlar sonucunda hiçbir zaman işlerlik kazanamamış ve

⁴² United States Supreme Court 96-511 nolu 26.06.1997 tarihli kararı. Erişim adresi <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/521/844.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴³ Myers, K. S. (2006). Wikimmunity: Fitting the Communications Decency Act to Wikipedia. *Harvard Journal of Law and Technology*, 20, Erişim adresi

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=916529 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 164

⁴⁴ 18 U.S. Code § 1593A - Benefitting Financially From Peonage, Slavery, And Trafficking In Persons. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1593A> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴⁵ H.R.3783 - Child Online Protection Act. Erişim adresi <https://www.congress.gov/bill/105th-congress/house-bill/3783/text> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴⁶ Miller, H. L. (1999). Strike Two: An Analysis Of The Child Online Protection Act's Constitutional Failures. *Federal Communications Law Journal*, 52(1), Erişim adresi <https://www.repository.law.indiana.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1220&context=fclj> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 166

birçok dava sonucunda 2009 yılında Supreme Court'un kararıyla Amerikan Anayasası'na aykırılık sebebiyle iptal edilmiştir⁴⁷. Supreme Court, kanunu anayasaya aykırı bulan 3. Temyiz Mahkemesi'nin "kanunun meşru bir amaca hizmet etse de sadece bu amacı sağlayacak kadar dar bir çerçeve çizmediği ve mümkün olan en az kısıtlayıcı biçimde düzenlenmediği, buna ek olarak zorunlu tutulan kimlik doğrulama sisteminin hem ticari içerik sağlayıcılarına hem de sitenin erişkin ziyaretçilerine ağır bir yük getirdiği" tespitine⁴⁸ katılmıştır.

Bunlara ek olarak Birleşik Devletler Kanunu'nun 18. Bölümünün 2252 ve 2252a maddelerine göre hangi formatta olursa olsun çocuk pornografisinin üretilmesi, dağıtılması, ithal edilmesi, gönderilmesi, alınması veya bulundurulması 5 ila 20 yıl arasında hapis cezasına tabidir⁴⁹. Ayrıca çocuk pornografisi içeren dijital veya basılı medyaya ve bu yolla kazanılan paraya el konulmaktadır, internet sitesi de bu medyalardan biri olarak sayılmaktadır. Ayrıca bu yönde içerik barındırdığı tespit edilen internet siteleri, Ulusal Kayıp ve İstismara Uğramış Çocuklar Merkezi (NCMEC)'in erişim sağlayıcılara vereceği talimat ile engellenmektedir⁵⁰. 2018 yılında U.S.C.'nin 982. maddesindeki⁵¹ cezai müsadere hükümlerine dayanılarak insan ticareti ve çocuk istismarıyla bağlantılı faaliyetleri nedeniyle Backpage.com isimli internet sitesinin alan adına federal makamlar tarafından el konmuş ve site kapatılmıştır⁵².

⁴⁷ Savage, D. G. (2009, 22 Ocak). Supreme Court Lets Internet Porn Law Die. *Los Angeles Times*. Erişim adresi <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2009-jan-22-na-supreme-court-porno22-story.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴⁸ Lamut, A. (2008, 3 Ağustos). ACLU v. Mukasey: Third Circuit Holds Child Online Protection Act Unconstitutional. *Harvard Journal of Law & Technology (JOLT Digest)*. Erişim adresi <https://jolt.law.harvard.edu/digest/aclu-v-mukasey> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁴⁹ 18 U.S. Code § 2252 - Certain Activities Relating To Material Involving The Sexual Exploitation Of Minors. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/2252> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁵⁰ Seigfried-Spellar, K. C., Bertoline, G. R. ve Rogers, M. K. (2012). Internet child pornography, U.S. sentencing guidelines, and the role of Internet service providers. Gladyshev ve M. K. Rogers (Ed.), *Digital forensics and cyber crime*. ICDF2C 2011. Berlin, Heidelberg: Springer. Erişim adresi https://doi.org/10.1007/978-3-642-35515-8_2 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 25

⁵¹ 18 U.S. Code § 982 - Criminal forfeiture | U.S. Code | US Law | LII / Legal Information Institute. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/982> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁵² Justice Department Leads Effort to Seize Backpage.com, the Internet's Leading Forum for Prostitution Ads, and Obtains 93-Count Federal Indictment | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/justice-department-leads-effort-seize-backpagecom-internet-s-leading-forum-prostitution-ads> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

ABD’de kişilik haklarının ihlali üzerine yapılan şikayetlerde, mahkemeler genellikle tüm siteyi kapatmak yerine ihlale konu belirli içeriklerin hedefli biçimde kaldırılmasına yönelik emirlerle yetinmektedir. Nitekim California Temyiz Mahkemesi, Evans v. Evans davasında tehdit ve özel hayatın gizliliğini ihlal eden internet içeriklerinin yayından kaldırılmasına hükmetmiştir⁵³. Mahrem görüntülerin rızasız biçimde yayımlandığı ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesinin temel içerik olduğu internet siteleri için ise sitenin alan adına el konarak fiilen erişimin engellenmesi mümkün olabilmektedir⁵⁴.

Özet olarak ABD’de internet sitelerine erişim engelleme uygulamaları, genel bir sansür yasasına değil; telif haklarının korunması, dolandırıcılığın önlenmesi, insan kaçakçılığı ile mücadele, müstehcenlik, yasadışı kumar ve ulusal güvenlik gibi alanlara özgü çok sayıda federal düzenlemeye dayanmaktadır. Bu çerçevede alınan kararlar çoğu zaman alan adına el koyma yöntemiyle uygulanmakta ve bu yöntem sitenin yalnızca ABD’de değil, küresel ölçekte erişilemez hale gelmesine yol açmaktadır. Ayrıca mahkemeler, kişilik hakları veya özel hayatın gizliliği gibi ihlallerde çoğunlukla yalnızca ilgili içeriğin kaldırılmasını emretmekte; ancak çocuk istismarı veya ağır mahremiyet ihlalleri söz konusu olduğunda sitenin tamamen kapatılmasına da hükmedebilmektedir.

III. Almanya

A. Genel Tablo

Almanya, Freedom House isimli sivil toplum kuruluşunun 2024 yılında yayınladığı “internet sansürü” değerlendirmesinde 77 puan alarak özgür ülkelerden

⁵³ Evans v. Evans :: 2008 :: California Court of Appeal Decisions :: California Case Law :: California Law :: U.S. Law :: Justia. Erişim adresi <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/2008/d051144/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁵⁴ FTC, Nevada Obtain Order Permanently Shutting down Revenge Porn Site MyEx | Federal Trade Commission. Erişim adresi <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2018/06/ftc-nevada-obtain-order-permanently-shutting-down-revenge-porn-site-myex> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

biri olarak gösterilmiştir⁵⁵. Almanya'daki erişime engelleme esaslarının toplumsal barışı bozmaya yönelik suçlar ve çocuk suiistimali şeklindeki ihlaller üzerinde yoğunlaştığını, ekstremist grupların ise Dernekler Kanunu'na göre (*Vereinsgesetz*) tasfiye edilmelerinin ardından internet sitelerinin de Federal İçişleri Bakanlığı kararıyla erişime engellendiğini görmekteyiz⁵⁶. Bunlara ek olarak, 2003 tarihli Çocukların Medyadan Korunması Anlaşması (*Jugendmedienschutz-Staatsvertrag*) ile toplumsal barışı bozmaya yönelik suçlar tahdidi olarak sayıldığı için keyfi olarak erişime engelleme kararları verilmesi zorlaştırılmış bulunmakla birlikte, telif haklarını ihlal eden içeriklerin kaldırılması için de ülkedeki en büyük erişim sağlayıcıların dahil olduğu CUII (Çevrimiçi Telif Hakkı İzin Sistemi - *Clearingstelle Urheberrecht im Internet*) isimli mekanizma kurulmuştur⁵⁷.

Almanya'da internet hizmeti üzerinde regülasyon yapma yetkisi *Bundesnetzagentur*⁵⁸ isimli Federal kuruma aittir. Bu kurum ayrıca elektrik, doğalgaz, telekomünikasyon, posta ve demiryolu hizmetlerini de düzenlemektedir⁵⁹. Ayrıca Almanya'daki erişim sağlayıcılar çocukların bağlanması sakıncalı olduğu siteleri yasaklayan bir güvenli bağlantı hizmeti de sunmaktadır. Sakıncalı siteler BPjM (Gençlere Zarar Veren Yayınlar Yönelik Ulusal İnceleme Kurumu - *Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Medien*) isimli kurum tarafından belirlenerek bu hizmeti almak isteyen kullanıcıların erişimine kapatılmaktadır⁶⁰.

⁵⁵ Freedom House. (2024). *Germany: Freedom on the Net 2024 Country Report*. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/germany/freedom-net/2024> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁵⁶ Bir sonraki bölümde bahsedeceğimiz Altermedia Deutschland ve linksunten.indymedia.org isimli internet sitelerinin alan adlarına devlet tarafından Dernekler Kanunu uyarınca el konulmuştur.

⁵⁷ Kaiser, M. (2021). [DE] Online Copyright Clearance System is launched and arranges block of streaming site. *Iris Merlin European Audiovisual Observatory*. Erişim adresi <https://merlin.obs.coe.int/article/9171> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁵⁸ Bundesnetzagentur Türkçe'ye "Almanya Federal Ağ Kurumu" şeklinde çevrilebilir.

⁵⁹ Kılınç, D. (2016). *İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti*, Ankara: Adalet Yayınevi, s. 266

⁶⁰ van Hoboken, J. V. J. (2012). *Search Engine Freedom: On The Implications Of The Right To Freedom Of Expression For The Legal Governance Of Web Search Engines* (Doktora Tezi). Universiteit van Amsterdam Institute for Information Law, Amsterdam. Erişim adresi https://pure.uva.nl/ws/files/1769455/104111_13.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s.220

B. Erişimin Engellenmesi Esasları

2010 yılında çıkan ve Almanya’da bütün erişim sağlayıcılar için bağlayıcı nitelik taşıyan *Zugangerschwerungsgesetz*⁶¹ isimli kanun ile, çocuk pornografisi içeren internet sitelerinden bu içeriğin makul bir süre içinde kaldırılması söz konusu değilse, erişim sağlayıcılara talimat verilerek erişimin engellenmesi ve Federal Polis Teşkilatı’nın (*Das Bundeskriminalamt*) sürekli olarak bu içeriği barındıran sitelerin listesini tutması öngörülmüştü⁶². Bu kanunun Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle Federal Adalet Mahkemesi’ne yapılan başvuru, şekil yönünden reddedilmiş olsa da⁶³ kamuoyundaki tepkilerin devam etmesi üzerine kanun bir yıl sonra yürürlükten kaldırılmıştır⁶⁴. Böylece ülkedeki bütün erişim sağlayıcılar için bağlayıcı olan tek bir merkezden yönetim sona ermiş, bir diğer deyişle Almanya’daki bütün erişim sağlayıcıları bağlayan bir erişim engeli söz konusu olmaktan çıkmıştır⁶⁵. Ancak Alman Ceza Kanunu’nun 184b ve 184c maddelerine göre, çocukların ve 14-18 yaş aralığındaki bireylerin pornografik görüntülerini dağıtmak, kamusal alanda görüntülemek, erişime açmak, üretmek, almak, depolamak, ithal veya ihraç etmek gibi eylemler suç sayılmaya devam etmektedir⁶⁶.

Orijinal adı *Jugendmedienschutz-Staatsvertrag* olan ve Almanya’daki bütün eyaletlerin imzaladığı Çocukların Medyadan Korunması Anlaşması⁶⁷ ile çocukların ve gençlerin gelişimini olumsuz etkileyebilecek içerikleri yayınlayan internet sitelerinin girişinde yaş doğrulama sistemi kullanmaları zorunlu tutulmuştur⁶⁸. Buna göre

⁶¹ *Zugangerschwerungsgesetz* Türkçe’ye “Erişimin Engellenmesi Yasası” olarak çevrilebilir.

⁶² *Gesetz zur Erschwerung des Zugangs zu kinderpornographischen Inhalten in Kommunikationsnetzen (Zugangerschwerungsgesetz - ZugErschwG)* Erişim adresi <https://www.buzer.de/gesetz/9193/index.htm> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁶³ Almanya Federal Anayasa Mahkemesi’nin 29.03.2011 tarihli 1 BvR 508/11 nolu kararı. Erişim adresi https://www.bverfg.de/e/rk20110329_1bvr050811 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁶⁴ *Kinderpornografie : Bundesregierung hebt Sperrgesetz gegen Kinderpornos auf.* (2011, 25 Mayıs). *ZEIT Online*. Erişim adresi <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2011-05/streichung-kinderpornosperr> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁶⁵ Örneğin Türkiye’deki bütün erişim sağlayıcılar Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne kayıt olmak ve bu birliğe gönderilen erişim engellerini uygulamak mecburiyetindedirler.

⁶⁶ German Criminal Code (*Strafgesetzbuch – StGB*) Erişim adresi https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1664 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁶⁷ Bu anlaşma uluslararası değil yalnızca eyaletler arası bir anlaşmadır.

⁶⁸ *JMStV: § 4 Unzulässige Angebote*. Erişim adresi <http://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/JMStV-4> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

pornografi içeren, çocukların ve gençlerin gelişimini olumsuz etkileyen veya onların sorumluluk sahibi ve topluluk içerisinde yaşama kabiliyetine sahip bireyler olarak yetişmelerini riske sokan siteler sadece 18 yaşından büyük kullanıcılar tarafından görüntülenebilecektir.

Bu anlaşmanın 4. maddesi ile, Almanya’da hizmet veren yer sağlayıcılar üzerinde barınan sitelerinin ve diğer yayınlarda, bir ceza yargılamasına konu olup olmadığına bakılmaksızın:

- Anayasa’ya aykırı örgütlerin propagandası yapılması veya bu yolla ülkedeki özgür demokratik düzene veya uluslararası hoşgörüye karşı çıkılması,
- Anayasa’ya aykırı örgütlerin işaretlerinin kullanılması,
- Toplumun belirli bir kesiminin nefret yayacak veya şiddete teşvik edecek şekilde aşağılanması,
- Nazi rejiminin soykırım eylemlerinin inkar edilmesi, önemsizleştirilmesi ya da bu rejimin kurbanlarına saygısızlık edecek biçimde Nazi rejiminin onaylanması, yüceltilmesi veya haklı bulunması
- İnsanlık dışı ve vahşi eylemlerin, şiddeti yüceltecek veya önemsizleştirecek biçimde, sanal olarak veya diğer metodlarla sunulması
- Toplum barışını bozacak biçimde suç işleme tehdidinde bulunulması (Alman Ceza Kanunu 126. Madde),
- Savaşın yüceltilmesi,
- Meşru bir kamusal amaç olmaksızın fiziksel veya mental engellileri ya da ölmekte olan insanları göstererek insanlık onurunun ihlal edilmesi,
- 18 yaşın altındaki bireylerin müstehcen pozlarının veya çizimlerinin paylaşılması,
- 18 yaşın altındaki bireylerin pornografik görüntülerini içeren materyallerin dağıtılması, kamusal alanda görüntülenmesi, erişime açılması, üretilmesi, alınması, depolanması, ithal veya ihraç edilmesi (Alman Ceza Kanunu 184b ve 184c maddeleri),
- Gençleri Koruma Yasası’nın (*Jugendschutzgesetz*) 18. maddesinde yer alan B ve D listelerinde bulunma sebepleri olan Anayasa’ya aykırı örgütlerin

reklamını yapan materyalleri yayma (Alman Ceza Kanunu 86. madde), toplumun belirli bir kesimine nefret yayacak biçimde aşağılama veya bir kesime karşı şiddete teşvik etme (Alman Ceza Kanunu 130. madde), yazılı materyalleri yayarak toplum barışını bozacak biçimde suç işleme tehdidinde bulunma suçunu teşvik etme (Alman Ceza Kanunu 130a maddesi), şiddet tasvir eden dökümanları yayma (Alman Ceza Kanunu 131. madde), şiddet veya zoofili içeren ya da 18 yaşının altındaki bireylere ait pornografik materyalleri dağıtma, kamusal alanda görüntüleme, erişime açma, üretme, alma, depolama, ithal veya ihraç etme (Alman Ceza Kanunu 184a, 184b ve 184c maddesi) suçlarını tamamen veya kısmen içermesi

durumlarında içeriğin illegal sayılacağı belirtilmiştir. Bu durumda KJM (Çocukları Medyadan Koruma Komisyonu - *Kommission für Jugendmedienschutz*) isimli kurumun erişimi engelleme ve para cezası kesme gibi yaptırımlar uygulaması söz konusu olacaktır⁶⁹. Buna ek olarak, yayınların suç unsuru içermesi durumunda ceza yargılaması da yapılacaktır.

Almanya’da yürürlükte olan Telemedya Kanunu’nun (*Telemediengesetz*) 7. maddesinde, telif haklarını ihlal eden internet sayfalarının erişime engellenmesi yalnız bir bölgede herkese açık olarak kablosuz internet hizmeti sunan sağlayıcılar için öngörülmüş, müşterilerine ücretli olarak hizmet sunan erişim sağlayıcılar için bir yaptırımdan bahsedilmemiştir⁷⁰. Fakat Münih Yüksek Eyalet Mahkemesi, Constantin Film’in Vodafone isimli erişim sağlayıcısına açtığı dava sonucunda Şubat 2018’de verdiği kararda, Constantin Film’e ait bir filmi izinsiz yayınlayan kinox.to isimli internet sitesine erişimi yalnız Vodafone müşterileri için engelleme kararı almıştır⁷¹. Mahkeme, Federal Adalet Mahkemesi’nin (BGH - *Bundesgerichtshof*) I ZR 174/14 sayılı kararına atıf yaparak erişim sağlayıcının özen yükümlülüğünü ihlal ettiğini ve

⁶⁹Ehrlichmann, J. (2007). *Die Verfassungsmäßigkeit der Kommission für Jugendmedienschutz (KJM) und ihrer Tätigkeit*, Berlin: Lit, s. 59

⁷⁰ Engels, G. (2017). Clash Of Two Approaches ISP Liability In Lieu Of Website Blocking: The German National Strategy vs. The EU’s Digital Single Market Strategy. *Business Law Magazine*, 4. Erişim adresi <https://www.germanlawinternational.com/businesslaw/archiv/clash-of-two-approaches> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 16

⁷¹ Landgericht München I Mahkemesi’nin 01.02.2018 tarihli 7 O 17752/17 nolu kararı. Erişim adresi <https://www.jurpc.de/jurpc/show?id=20180067> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

bu sebeple Telemedya Kanunu'nda buna dair bir hüküm bulunmamasına rağmen erişim engelleme kararı verilmesi gerektiğini belirtmiştir. BGH'nin I ZR 174/14 sayılı kararında ise, telif hakkı sahiplerinin önce uyar-kaldır prosedürünü işleterek ihlali gerçekleştiren internet sitesi ile irtibata geçmesi, sonra yer sağlayıcıya başvurması gerektiği, bütün bunlardan netice alamadığı durumda erişim engellemenin gündeme gelebileceği belirtilmiştir⁷². Vodafone bu karara karşı itiraz yoluna gitse de, bir üst mahkeme de bu kararı onamıştır⁷³. Bu karar ile birlikte Almanya'da telif hakları ihlali sebebiyle ilk kez bir internet sitesine erişim engellenmiştir⁷⁴.

2021 yılında CUII (Çevrimiçi Telif Hakkı İzin Sistemi - Clearingstelle Urheberrecht im Internet) isimli bağımsız bir topluluk kurulmuş ve ülkedeki büyük erişim sağlayıcılar bu oluşuma dahil olarak telif haklarına aykırı içerikleri barındıran internet sitelerine erişimi engellemeyi kabul etmişlerdir⁷⁵. 11 Nisan 2024'te Sci-hub adlı internet sitesi CUII tarafından engel listesine alınmış, ancak CUII mekanizmasına dahil olmayan erişim sağlayıcılar bu siteye bağlantı sağlamaya devam etmişlerdir⁷⁶.

1 Ekim 2017'de yürürlüğe giren *Netzwerkdurchsetzungsgesetz* (Sosyal Ağların Yürürlüğüne Dair Kanun) ile, Almanya'da en az iki milyon kullanıcısı bulunan ve kullanıcıların diğer kullanıcılar ile içerik paylaşabildiği Facebook, Instagram, Youtube gibi sosyal medya platformlarına hukuki sorumluluk getirilmiştir. İlgili düzenlemeye göre kullanıcı sayısı kriterini karşılayan sosyal medya platformları, *Strafgesetzbuch* (Alman Ceza Kanunu)'nda yer alan sınırlı sayıdaki suçlardan birini içeren yorum ve

⁷² Almanya Federal Adalet Mahkemesi'nin 26.11.2015 tarihli I ZR 174/14 nolu kararı. Erişim adresi <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=Aktuell&nr=73491&anz=1&pos=0&Frame=4&.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁷³ OLG München Mahkemesi'nin 14.06.2018 tarihli 29 U 732/18 nolu kararı. Erişim adresi <https://www.jurpc.de/jurpc/show?id=20180164> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁷⁴ Lotz, B. ve Reulecke, L. (2018, 10 Mayıs). First Blocking Order In Germany To Prevent Access To Copyright Infringing Website. *Kluwer Copyright Blog*. Erişim adresi <https://legalblogs.wolterskluwer.com/copyright-blog/first-blocking-order-in-germany-to-prevent-access-to-copyright-infringing-website/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁷⁵ Kaiser, **a.g.e.**

⁷⁶ Meineck, S. (2024, 11 Nisan). Größte deutsche Provider blockieren Sci-Hub. *Netzpolitik.org*. Erişim adresi <https://netzpolitik.org/2024/netzsperr-fuer-wissenschaft-groesste-deutsche-provider-blockieren-sci-hub/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

gönderileri silmek zorundadır⁷⁷. Kanun, ilk görüşte fark edilecek kadar bariz olan ihlallerin silinmesi için şikayetten itibaren yirmi dört saat, diğer ihlallerin silinmesi için ise bir haftalık bir süre tanımıştır, aksi durumda sosyal medya sitesine para cezası kesilecektir⁷⁸.

Alman mahkemeleri bu düzenlemeye rağmen sosyal medya sitelerinin yorum silme yetkisinin sınırsız olduğu kanaatinde değildir. Bir gönderiye yaptığı yorumun Facebook tarafından uygunsuz bulunarak silinmesi üzerine Heike Themel'in açtığı dava, Münih Yüksek Eyalet Mahkemesi'nin Ağustos 2018'de bu yorumun meşru sınırlar içinde olduğuna hükmetmesi ile lehine sonuçlanmıştır⁷⁹. Kararda Facebook'un

⁷⁷ Bu suçlar şu şekildedir:

- Anayasaya aykırı örgütlerin reklamını yapan materyalleri yayma (Alman Ceza Kanunu 86. Madde) veya bu örgütlerin sembollerini kullanma (Alman Ceza Kanunu 86a Maddesi),
- Devlet güvenliğini tehlikeye atacak şekilde bir şiddet eylemine hazırlık yapma (Alman Ceza Kanunu 89a Maddesi) veya böyle bir eylem için teşvikte bulunma (Alman Ceza Kanunu 91. Madde),
- Devletin dış ilişkilerini veya güvenliğini tehlikeye atacak biçimde sahtecilik yapma (Alman Ceza Kanunu 100a Maddesi),
- Halkı suç işlemeye teşvik etme (Alman Ceza Kanunu 111. Madde),
- Toplum barışını bozacak biçimde suç işleme tehdidinde bulunma (Alman Ceza Kanunu 126. Madde),
- Suç örgütü kurma (Alman Ceza Kanunu 129. Madde)
- Yurtiçinde veya yurtdışında terör örgütü kurma (Alman Ceza Kanunu 129a ve 129b Maddeleri),
- Toplumun belirli bir kesimine nefret yayacak biçimde aşağılama veya bir kesime karşı şiddete teşvik etme (Alman Ceza Kanunu 130. Madde),
- Şiddet tasvir eden dökümanları yayma (Alman Ceza Kanunu 131. Madde),
- İşgal, vatana ihanet, devlet sırrını ifşa etme, casusluk ve devlet sırrı sayılmayan unsurları dış ülkelere açıklama suçlarını bildiği halde yetkili makamlara ihbar etmeme suçunu; ülkeye saldırı gerçekleştirilmesi için çaba gösterme suçunu; toplum barışını bozacak biçimde suç işleme tehdidinde bulunma suçunu; reşit olmayanla cinsel ilişkide bulunma ve cinsel saldırı suçlarını övme veya bu suçları onaylama (Alman Ceza Kanunu 140. Madde)
- Dini ve ideolojik gruplara hakaret etme (Alman Ceza Kanunu 166. Madde),
- 18 yaş altındaki bireylerin pornografik görüntülerini içeren materyalleri dağıtma, kamusal alanda görüntüleme, erişime açma, üretme, alma, depolama, ithal veya ihraç etme (Alman Ceza Kanunu 184b, 184c ve 184d Maddeleri),
- Hakaret (Alman Ceza Kanunu 185. Madde),
- Aşağılama (Alman Ceza Kanunu 186. Madde),
- İftira (Alman Ceza Kanunu 187. Madde),
- Fotoğraf çekmek yoluyla özel hayatın gizliliğini ihlal etme (Alman Ceza Kanunu 201a maddesi),
- Tehdit (Alman Ceza Kanunu 241. Madde),
- Sahte delil üretme (Alman Ceza Kanunu 269. Madde)

⁷⁸ Gesetz zur Verbesserung der Rechtsdurchsetzung in sozialen Netzwerken (Netzwerkdurchsetzungsgesetz - NetzDG). Erişim adresi <https://www.gesetze-im-internet.de/netzdg/BJNR335210017.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁷⁹ OLG München Mahkemesi'nin 24.08.2018 tarihli 18 W 1294/18 nolu kararı. Erişim adresi <https://openjur.de/u/2111165.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

siteye kayıt olan her kullanıcıya onaylattığı kullanım sözleşmesinde yer alan “site politikasına aykırı yorumları silme hakkının” dürüstlük kuralına aykırı olduğu, devlet kurumlarının meşru göreceği yorumları site politikasına aykırı olduğunu iddia ederek silme hakkının bulunmadığı ve bu eylemin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği belirtilmiştir. Öte yandan, aynı ay içinde Heidelberg Eyalet Mahkemesi’nin verdiği kararda kar amacı güden bir şirket olan Facebook’un Anayasa’daki ifade özgürlüğü kavramını bütünüyle uygulamak zorunda olmadığına, herhangi bir hukuki sorumluluktan muaf tutulmak için kendi sitesinin kullanım sözleşmesinde kullanıcıların özgürlüğünü daraltabileceğine ve kullanıcıların siteye kayıt olurken onay verdikleri sözleşmede yer alan maddelere göre yorumları silme ve hesap kapatma tedbirlerini uygulama hakkı olduğuna hükmetmesi, içtihat yönünden bu konunun tartışılmaya devam edeceğini göstermektedir⁸⁰.

2016 yılında Altermedia Deutschland isimli internet sitesi, ırkçı, homofobik ve İslamofobik içerikleri sebebiyle erişime engellenmiş ve site yöneticileri suç örgütü kurmak suçundan tutuklanmıştır. Almanya İçişleri Bakanlığı, siteyi barındıran ve Rusya’da yerleşik olan yer sağlayıcı firmayla irtibata geçerek sitenin internet yayını durdurmuştur⁸¹. 2017 yılında ise linksunten.indymedia.org isimli internet sitesi, farklı görüşlere ve ülkenin yetkililerine karşı nefret yaydığı gerekçesiyle erişime engellenmiştir⁸². Alman Polisi’ne karşı şiddet eylemleri çağrısı yapan ve hakaret eden site, bir yargılamaya tabi tutulmaksızın Almanya İçişleri Bakanlığı’nın emriyle Topluluklar Kanunu’nun (*Vereinsgesetz*) ilgili hükümlerine dayanılarak kapatılmıştır. Bu kanunun 3. maddesi uyarınca, yetkili makamların talimatıyla illegal amaç taşıyan veya faaliyet gösteren topluluklar kapatılmakta ve mal varlıklarına el koyulabilmektedir⁸³. İçişleri Bakanlığı’nın bu eylemi, içindeki yazılar genellikle

⁸⁰ Den Hass im Internet stoppen Richter stärken Facebook den Rücken. (2018, Eylül 4). *Saarbrücker Zeitung*. Erişim adresi <https://www.saarbruecker-zeitung.de/aed-32712573> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸¹ Jansen, F., & Meisner, M. (2016, 27 Ocak). Internetportal "Altermedia": De Maizière stoppt rechte Hetzer. *Der Tagesspiegel*. Erişim adresi <https://www.tagesspiegel.de/politik/de-maiziere-stoppt-rechte-hetzer-6622570.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸² Verbot von linksextremistischer Website. (2017, 25 Ağustos). *DW*. Erişim adresi <https://www.dw.com/de/verbot-von-linksextremistischer-website-linksuntenindymedia/a-40233945> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸³ Gesetz zur Regelung des öffentlichen Vereinsrechts. Erişim adresi <https://www.gesetze-im-internet.de/vereinsg/BJNR005930964.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

anonim şekilde yazılsa dahi kapatılan internet sitesinin bir online medya kuruluşu olduğu ve içindeki yazıların basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sebebiyle eleştirilmiştir⁸⁴.

Almanya'daki bütün eyaletlerin imzaladığı Kumar Anlaşması'nın (*Glücksspielstaatsvertrages*) 4. maddesine göre internet üzerinden kumar oynatmak yasaktır⁸⁵. Ancak Düsseldorf Valiliği'nin yurtdışındaki yer sağlayıcılardan yayın yapan kumar sitelerinin erişime engelleme emri, 2011 yılında Düsseldorf İdare Mahkemesi tarafından hukuka aykırı bulunmuş ve yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir⁸⁶. Mahkeme, Telemedya Kanunu'nun 8. maddesi gereğince erişim sağlayıcıların internette üçüncü şahısların ürettiği illegal içerikten sorumlu tutulamayacağını ve erişim engelleme kararı kullanıcılar tarafından kolaylıkla aşılacağı için erişim sağlayıcıların engelleme tedbiri almaya mecbur bırakılamayacağını söylemiştir. Bir ay sonra Köln İdare Mahkemesi de aynı yönde bir karar vermiştir⁸⁷.

Almanya için kişilik haklarının ihlali sebebiyle erişimin engellenmesini düzenleyen özel bir kanun olmaması nedeniyle, mağdurlar bu ihlali oluşturan internet içeriklerini barındıran sitelere doğrudan başvurabilmekte veya bu içeriklere Medeni Kanun'daki (*Bürgerliches Gesetzbuch*) hükümlere dayanarak erişimin engellenmesini isteyebilmektedirler. 2023 yılında gizli bir ses kaydının Youtube'da yayınlanması üzerine dava açan bir Alman vatandaşı, Frankfurt Bölge Mahkemesi'nin kararıyla bu ses kaydını içeren videoyu Almanya için erişime engellemiştir⁸⁸. Ayrıca,

⁸⁴ Moini, B. (2018). *Amicus Curiae Brief zum Verfahren 1 A 15.17 vor dem Bundesverwaltungsgericht*, Erişim adresi https://freiheitsrechte.org/uploads/documents/Demokratie/Linksunten-Indymedia/Amicus_Curiae_Brief-Gesellschaft_fuer_Freiheitsrechte-2018-Linksunten_Indymedia.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸⁵ Almanya'daki Kumar Faaliyetlerine İlişkin Eyaletlerarası Anlaşma. Erişim adresi https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_vbl_show_pdf?p_id=10742 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸⁶ Düsseldorf İdare Mahkemesi'nin 29.11.2011 tarihli 27 K 5887/10 nolu kararı. Erişim adresi <https://openjur.de/u/451911.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸⁷ Köln İdare Mahkemesi'nin 12.1.2012 tarihli 6 K 5404/10 nolu kararı. Erişim adresi <https://openjur.de/u/452611.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁸⁸ Lampmann, A. (2023, 25 Haziran). Frankfurt Regional Court: YouTube Must Delete Influencer Video With Voice Message. *LHR Rechtsanwältin Köln*. Erişim adresi <https://www.lhr-law.de/en/magazine-en/media-law-personal-rights/frankfurt-regional-court-youtube-must-delete-influencer-video-with-voice-message/kul> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Almanya'nın da üyesi olduğu ve supranasyonal (uluslarüstü) bir birlik olarak üyesi olan bütün ülkeler için bağlayıcı regülasyon yapma yetkisi bulunan Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün (*General Data Protection Regulation*) 17. maddesi uyarınca, Google gibi veri sorumlularının hukuka aykırı içerikleri silme mecburiyetleri bulunmaktadır⁸⁹. Böylelikle kişilik haklarını ihlal eden, gerekse unutulma hakkına⁹⁰ konu olan içerikler arama motoru sonuçlarından da kaldırılacaktır.

Sonuç olarak Almanya'da internet erişimine yönelik kısıtlamalar genel olarak toplumsal barışı tehdit eden içerikler, nefret söylemi, şiddete teşvik ve çocuklara yönelik istismar gibi ağır ihlaller üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ülkedeki düzenleyici kurumlar ile denetleyici yapılar, zararlı içerikleri sınırlamak amacıyla yaş doğrulama sistemleri, içerik inceleme komisyonları ve CUII gibi gönüllü işbirliği mekanizmaları gibi farklı araçları kullanarak erişim sağlayıcılar üzerinde çeşitli yükümlülükler oluşturmuştur. Bununla birlikte, Düsseldorf ve Köln İdare Mahkemeleri'nin yurtdışı kaynaklı kumar sitelerine verilen erişimin engellenmesi kararlarını iptal etmesinden de görüldüğü üzere, yargı organları idari makamların ölçülülük kriterini taşımayan engelleme kararları vermesinin önüne geçmekte, yapılacak olan müdahalelerin keyfi nitelikte kısıtlamalar olmasına izin vermemektedir.

IV. Çin Halk Cumhuriyeti

A. Genel Tablo

Çin Halk Cumhuriyeti, Freedom House isimli sivil toplum kuruluşunun 2024 yılında yaptığı “internet sansürü” değerlendirmesinde 9 puan alarak “özgür olmayan” ülkelerden biri olarak gösterilmiş ve üst üste dördüncü kez internet özgürlüğü

⁸⁹ 27 Nisan 2016 tarihli ve (AB) 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (Genel Veri Koruma Tüzüğü). Erişim adresi <https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁹⁰ Unutulma hakkı, bir kişinin geçmişteki bazı bilgi, içerik veya kayıtlarının artık kamu yararı taşımadığı, güncelliğini yitirdiği veya kişiye zarar verdiği durumlarda, bu bilgilerin erişiminin kısıtlanmasını, arama motorlarından kaldırılmasını veya yayından çıkarılmasını talep etme hakkıdır. (Nalbantoğlu, S. (2018). Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı 35, s. 589)

açısından dünya üzerindeki en baskıcı ülke olarak tespit edilmiştir⁹¹. Öte yandan Çin, 800 milyonun üzerindeki kullanıcı sayısı ile dünyada en fazla internet kullanıcısına sahip olan ülke durumundadır⁹².

Çin'deki internet düzenlemelerini ve denetimini gerçekleştiren ana kurum 2014'te kurulan Çin Siber İdaresi (CAC)'dır. CAC, Çin Komünist Partisi'nin Siber İşler Merkez Komitesi'ne bağlıdır⁹³. Başka bir düzenleyici kurum olan Ulusal Radyo ve Televizyon Kurumu (NRTA), Çin'deki internet tabanlı televizyon, çevrimiçi videolar ve yayın hizmetlerini içeren sektörü denetlemekle görevlidir⁹⁴. Buna ek olarak kar amacı gütmeyen bir organizasyon olan ve Mart 2016'da kurulan Siber Güvenlik Birliği'ne 200'den fazla teknoloji ve siber güvenlik şirketi üyedir. İnternet sansürüne dışarıdan destek veren bu birliğin başkanı ise Çin'in Büyük Güvenlik Duvarı'nın geliştiricisi olarak tanınan Fang Binxing'dir⁹⁵. Çin Komünist Partisi'nin Merkez Propaganda Departmanı da, internet üzerindeki içeriklerin politik ve ideolojik eğilimini denetlemeye devam etmekte, ülke dışında barınan internet içeriklerine bağlantı sağlayan dokuz firmanın tamamı da devlet tarafından işletilmekte ve devletin sansür emirlerini doğrudan yerine getirmektedir⁹⁶. Ayrıca ülkedeki bütün erişim sağlayıcılar, Sanayi ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı (MIIT) tarafından denetlenen ağ geçidi operatörleri aracılığıyla internete erişim sunmak zorundadır⁹⁷. Çin'deki bu

⁹¹ Freedom House. (2024). *China: Freedom on the Net 2024 Country Report*. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-net/2024> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁹² McCarthy, N. (2018, 23 Ağustos). China Now Boasts More Than 800 Million Internet Users And 98% Of Them Are Mobile. *Forbes Magazine*. Erişim adresi <https://www.forbes.com/sites/niallmccarthy/2018/08/23/china-now-boasts-more-than-800-million-internet-users-and-98-of-them-are-mobile-infographic> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁹³ Pen America. (2018). *FORBIDDEN FEEDS Government Controls on Social Media in China*. Erişim adresi https://pen.org/wp-content/uploads/2024/06/2018_PEN-America_Forbidden-Feeds-report-6.6.18.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 17

⁹⁴ Holz, H. ve Miller, A. (2020). *China's Playbook for Shaping the Global Media Environment*. CNA Research Memorandum. Erişim adresi https://www.cna.org/archive/CNA_Files/pdf/irm-2020-u-024710-final.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s.53

⁹⁵ Chao, L. (2010, 20 Aralık). 'Father' of China's Great Firewall Shouted Off Own Microblog. *The Wall Street Journal*. Erişim adresi <https://blogs.wsj.com/chinarealttime/2010/12/20/father-of-chinas-great-firewall-shouted-off-own-microblog> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

⁹⁶ Human Rights Watch. (2006, 10 Ağustos). *"Race to the Bottom": Corporate Complicity In Chinese Internet Censorship*, Volume 18, No. 8(C), Erişim adresi <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/china0806webwcover.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 9

⁹⁷ Shao, G. (2012). *Internet Law in China*. Witney: Chandos Publishing. Erişim adresi <https://books.google.com/books?vid=ISBN9781780633374> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 42

geniş ve sistematik internet sansürüne, Çin Seddi'ne atıfla “Büyük Güvenlik Duvarı” adı verilmektedir⁹⁸.

Çin’de 2006 yılında çıkarılan İnternet Üzerinden Bilgi Yayma Hakkının Korunmasına İlişkin Yönetmelik’te uyar-kaldır prosedürü düzenlenmiş, telif hakkı sahibinin kendisinden izinsiz olarak yapılan ve haklarını ihlal eden bir yayını tespit ettiği takdirde, bu yayını yapan servis sağlayıcıya yazılı bildirim gönderme hakkı tanınmıştır⁹⁹. Servis sağlayıcı söz konusu içeriği silmediği takdirde, hak sahibinin NCAC’a (Çin Ulusal Telif Hakkı İdaresi) başvurması halinde tazminat ödemeye mahkum edilebilecek veya faaliyeti durdurulabilecektir. Telif hakkı sahibi, eseri piyasaya sürülmeden önce bile potansiyel ihlal uyarısı gönderdiğinde, mahkemeler bu uyarıyı servis sağlayıcıya gelecekteki olası ihlalleri önleme konusunda bir özen yükümlülüğü getirdiği şeklinde yorumlamıştır¹⁰⁰.

B. Erişimin Engellenmesi Esasları

Alexa verilerine göre 2021 yılı itibariyle dünyada en çok ziyaret edilen 1000 web sitesinin 165 tanesi Çin’de erişime engellenmiş durumdadır¹⁰¹. Engellenmiş sitelerin arasında Google, Facebook, WhatsApp, YouTube, Flickr, Tumblr, Dropbox, Instagram, SoundCloud, WordPress ve Pinterest gibi küresel ağlara ek olarak, Google Haritalar, Google Çeviri, Google Takvim, Google Akademik ve Google Analytics hizmetleri de yer almaktadır. Ayrıca 2018 yılında BBC’nin internet sitesinin HTTPS protokolüne geçmesinden sonra, bu protokol üzerinden yayın yapan bir tek sayfayı engellemek mümkün olamayacağı için BBC’ye ait bütün internet siteleri internet

⁹⁸ Jiang Martin, X. (2018). The Virtual Panopticon In China: Surveillance Through The Securitisation Of The Internet. *Mapping China Journal*, No 2, s. 67

⁹⁹ Regulation on the Protection of the Right to Network Dissemination of Information, China, WIPO Lex. Erişim adresi <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/6471> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰⁰ Wang, J. (2016). *Regulating Hosting ISPs’ Responsibilities For Copyright Infringement: The Freedom To Operate In The US, EU and China*. (Doktora Tezi) Maastricht University, Maastricht. Erişim adresi <https://doi.org/10.26481/dis.20161012jw> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026). s. 175

¹⁰¹ Freedom House. (2021). *China: Freedom on the Net 2021 Country Report*. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-net/2021> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

siteleri engellenmiştir¹⁰². Buna ek olarak Uluslararası Af Örgütü'nün (*Amnesty International*)¹⁰³ ve İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (*Human Rights Watch*) internet sayfaları da Çin'den erişime kapatılmıştır¹⁰⁴.

Çin'de 2020 yılında yürürlüğe giren Çevrimiçi Bilgi İçerik Ekosisteminin Yönetimine İlişkin Kanun, yalnızca müstehcenlik, şiddet veya etnik nefret gibi suç teşkil eden içerikleri değil; aynı zamanda “devlet otoritesini zayıflatan, sosyal istikrarı bozabilecek, asılsız söylenti yayan veya sosyalist temel değerlere aykırı” kabul edilen içerikleri de yasak kapsamına almıştır¹⁰⁵. 2015'te çıkarılan Terörle Mücadele Kanunu'nun “terörizm, ayrılıkçılık ve aşırılıkçılık” kavramlarını açıkça ayırt etmemesi nedeniyle hakimler yargı kararlarında bu kavramları yorumlama yetkisine sahip olamamakta, bu sebeple devletin resmi politikalarına katılmayan herkes terör suçlamasıyla ve yaptırımlarıyla karşı karşıya kalabilmektedir¹⁰⁶.

Devletin sansür esaslarını saptamak zor olsa da, devlet tarafından medya kuruluşlarına verilen direktiflerin kamuya ilan edilmesi yasak olmasına rağmen China Web Times isimli internet sitesinin yetkili kurumlar tarafından 2013-2017 yılı arasında verilen 500'ün üzerinde sansür direktifini ifşa etmesi üzerine dünya kamuoyu bu konu hakkında bir fikir edinme imkanı bulmuştur. Buna göre en çok sansür emri verilen konunun sağlık ve güvenlikle ilgili haberler olduğu, ardından devlet tarafından gerçekleştirilen haksızlıkların, dışişlerine dair haberlerin, partilerin veya yetkililerin itibarını ilgilendiren konuların ve sivil toplum aktivizmi olaylarının yer aldığı ortaya

¹⁰² BBC Websites Blocked In China After Security Change. (2018, 7 Ağustos). *BBC*. Erişim adresi <https://www.bbc.com/news/technology-45098190> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰³ China Blocks Amnesty International Website. (2009, 13 Ocak). *Amnesty International*. Erişim adresi <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2009/01/china-blocks-amnesty-international-website-20090113> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰⁴ <https://www.hrw.org> is 100% blocked in China. Erişim adresi <https://en.greatfire.org/https/www.hrw.org> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰⁵ Governance of the Online Information Content Ecosystem – China Law Translate. Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/provisions-on-the-governance-of-the-online-information-content-ecosystem> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰⁶ Wei, X. (2022). A Critical Evaluation Of China's Legal Responses To Cyberterrorism, *Computer Law & Security Review*, Volume 47. Erişim adresi <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2022.105768> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 27

çıkmiştir¹⁰⁷. Ayrıca Kültür Devrimi, 1989'daki Tiananmen Meydanı protestoları¹⁰⁸, Tayvan'ın bağımsızlığı, Sincan ve Tibet'teki azınlıklara uygulanan politikalar ve dini bir topluluk olan Falun Gong grubu gibi konularda uzun süredir devam eden sistematik bir sansür de yer almaktadır¹⁰⁹.

Buna ek olarak dönem dönem yaşanan olaylar sonucunda da yeni sansür başlıkları ortaya çıkmaktadır. Örneğin 2015 yılında Xi Jinping'in bir aracın üstünden halkı selamladığı fotoğrafın yanına Winnie the Pooh isimli çizgi film karakterinin montajlandığı bir mizahi görselin çokça paylaşılması üzerine, çizgi film karakterini içeren bu görsel sansürlenmiş ve Weibo sitesi kullanıcılarının Çince olarak “Winnie the Pooh” kelimesi içeren mesaj göndermesi otomatik olarak engellenmiştir¹¹⁰. Temmuz 2017'de Nobel ödüllü filozof Liu Xiaobo'nun gözaltındayken hayatını kaybetmesi üzerine, kullanıcıların Xiaobo ile ilgili yazdıkları yazılar veya gönderdikleri resimlerin tamamı Weibo ve Wechat isimli platformlar üzerinden silinmiştir¹¹¹. İki uygulamanın da belirli anahtar kelimeleri içeren mesajların gönderimini otomatik olarak durdurduğu ve ünlü filozofun resimlerini tanıyarak sansürleyen bir algoritma kullandığı tespit edilmiştir¹¹².

2017 yılında yapılan bir toplantıda, Çin heyetinin gecikmesi üzerine Rusya devlet başkanı Vladimir Putin'in Xi Jinping'i “yalnız savaşçı” olarak nitelendirerek yaptığı şaka da internet üzerinde sansürlenmiş, bu olaydan bahseden haberler ve

¹⁰⁷ Cook, S. (2018, 27 Ocak). The News China Didn't Want Reported In 2017. *The Diplomat*. Erişim adresi <https://thediplomat.com/2018/01/the-news-china-didnt-want-reported-in-2017> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰⁸ All References To Tiananmen Square Massacre Closely Censored For 20 Years. (2009, Haziran 2). *Reporters Without Borders*. Erişim adresi <https://rsf.org/en/news/all-references-tiananmen-square-massacre-closely-censored-20-years> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁰⁹ Zittrain, J. ve Edelman, B. G. (2003). Internet Filtering In China. *IEEE Internet Computing*, Mart-Nisan 2003, Erişim adresi <https://ssrn.com/abstract=399920> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 73-74

¹¹⁰ Yang, Y. (2017, 16 Temmuz). Winnie The Pooh Blacklisted By China's Online Censors. *Financial Times*. Erişim adresi <https://www.ft.com/content/cf7fd22e-69d5-11e7-bfeb-33fe0c5b7eaa?mhq5j=e3> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹¹¹ Qin, A. (2017, 17 Temmuz). Liu Xiaobo's Death Pushes China's Censors Into Overdrive. *The New York Times*. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2017/07/17/world/asia/liu-xiaobo-censor.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹¹² Crete-Nishihata, M., Knockel, J., Miller, B., Ng, J. Q., Ruan, L., & Tsui, L. (2017, Temmuz 16). Remembering Liu Xiaobo: Analyzing Censorship of the Death of Liu Xiaobo on WeChat and Weibo. *Citizenlab*. Erişim adresi <https://citizenlab.ca/2017/07/analyzing-censorship-of-the-death-of-liu-xiaobo-on-wechat-and-weibo> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

yorumlar bütünüyle silinmiştir¹¹³. Bir yıl sonra, tacize uğrayan kadınların #MeToo sloganını kullanarak yaşadıkları olayları anlatmalarının dünya çapında bir harekete dönüşmesi üzerine, bu slogan ve sloganın Çince tercümesi olan #WoYeShi etiketini taşıyan bütün içerikler devlet tarafından sansürlenmiştir. Bunun üzerine Çin'deki internet kullanıcıları, Çince okunuşu Me Too'ya benzeyen ve “pirinç ve tavşan” kelimelerinin birleşiminden oluşan bir slogan kullanarak taciz anılarını yazmaya devam etmişlerdir¹¹⁴.

Politika dışı haberler veya içerikler de sıklıkla sansüre tabidir. 2017 yılının Haziran ayında, Maoxian bölgesinde yaşanan ve 10 kişinin ölümüne sebep olan heyelan sonrasında Caixin isimli medya kuruluşunun yayınladığı “Köylüler Maoxian'daki Heyelan Faciası Öncesinde Toprak Çatlağı Raporlarının Gözardı Edilmesinden Dolayı Hesap Soruyor” başlıklı haber, yetkililerin verdiği talimat üzerine Caixin web sitesinden kaldırılarak erişime engellenmiştir¹¹⁵. 2017 yılının Kasım ayında, Pekin'deki özel bir anaokulunda çalışan öğretmenlerin çocuklara istismarda ve cinsel tacizde bulundukları iddia edilmiş, bu haber ülke çapında yankı uyandırıp tartışılmaya başladığı anda sosyal medyadan silinerek erişime engellenmiştir¹¹⁶. 11 Ocak 2018'de, JW Marriott isimli otelin web sitesi ve uygulamaları Çin'in yönettiği bölgeler olan Tibet, Hong Kong ve Makao'yu ayrı ülkeler olarak listelediği için Çin'de bir hafta süreyle erişime engellenmiştir¹¹⁷. Şanghay Ağ Bilgi Ofisi'nin verdiği bu karar, Çin'in egemenlik haklarının ihlal

¹¹³ Wade, S. (2017, 14 Haziran). Putin Dubs Xi A “Lone Warrior”, Censors Pounce. *China Digital Times*. Erişim adresi <https://chinadigitaltimes.net/2017/06/putin-dubs-xi-lone-warrior-censors-pounce> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹¹⁴ Yuan, Y. (2018, 10 Ağustos). China's ‘MeToo’ Movement Evades Censors With #RiceBunny. *Business Insider*. Erişim adresi <https://www.cnbc.com/2018/08/10/chinas-metoo-movement-evades-censors-with-ricebunny.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹¹⁵ Wade, S. (2017, 27 Haziran). Minitrue: Delete Report On Causes Of Deadly Landslide. *China Digital Times*. Erişim adresi <https://chinadigitaltimes.net/2017/06/minitrue-delete-caixin-report-causes-deadly-landslide> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹¹⁶ Hu, J. (2017, 5 Aralık). In China, Skepticism Surrounding Police Investigation Of Kindergarten Child Abuse Is Censored. *Global Voices*. Erişim adresi <https://globalvoices.org/2017/12/05/in-china-skepticism-surrounding-police-investigation-of-kindergarten-child-abuse-is-censored> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹¹⁷ Haas, B. (2018, 12 Ocak). Marriott Apologises To China Over Tibet And Taiwan Error. *The Guardian*. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/12/marriott-apologises-to-china-over-tibet-and-taiwan-error> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

edildiğini düşündüğü olaylarda da erişim engelleme tedbirine başvurduğunu göstermektedir.

2017 yılında Kültür Bakanlığı, Kültür Devrimi¹¹⁸ kahramanlarını ve klasik eserleri konu alan bütün mizahi videoları erişime engellemek için bir kampanya başlatmıştır. Sonuç olarak Youku Tudou, Tencent, Iqiyi, Baidu ve Sina isimli sitelerden 3000'in üzerinde video silinmiştir¹¹⁹. Temmuz 2017'de Çinli bilim insanı ve sosyal aktivist Li Yinhe'nin, kendisine ait Weibo sayfasında Çin'deki sansür sisteminin “vatandaşların anayasal hakları olan yaratıcılık hakkını ve cinsel özgürlüğünü ihlal ettiğini” ifade eden uzun bir makale yayınlaması üzerine yazı kısa sürede silinerek erişime engellenmiştir¹²⁰.

2017 tarihli Siber Güvenlik Kanunu'nun 45. maddesine göre, ağ sistemi işleticileri kanunun veya idari düzenlemelerin yayınlanmasını veya iletilmesini yasakladığı bilgilerin varlığını fark ettikleri anda derhal bu bilgilerin iletilmesini durdurmak, silmek, bilgilerin yayılmasını engellemek, ilgili kayıtları kaydetmek ve yetkililere ihbarda bulunmakla sorumlu kılınmıştır¹²¹. Yine 2015 yılında kabul edilen Terörle Mücadele Kanunu'nun 84. maddesine göre, terörist veya aşırılıkçı içeriklerin yayılmasını durduramayan telekomünikasyon operatörleri ve erişim sağlayıcıları personeline para cezası veya tutuklama tedbiri uygulanacaktır¹²². Nitekim Eylül 2017'de Tencent, Weibo, and Baidu isimli üç firmaya kullanıcılarının paylaştığı yasaklı içerikleri silmemeleri nedeniyle ağır para cezaları kesilmiş ve bu firmalar sadece kullanıcıların paylaştığı gönderilerin denetlenmesi için çalışan personelin

¹¹⁸ Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri Mao Zedong'un 1966-1976 yılları arasında eğitim müfredatını, sanat ve kültür içeriklerini tamamen komünizme uygun hale getirmek için uyguladığı reform hareketine Kültür Devrimi adı verilmektedir.

¹¹⁹ Fan, Y. (2018, 5 Şubat). China bans online parodies of 'Red Classics,' revolutionary heroes. *Radio Free Asia*. Erişim adresi <https://www.rfa.org/english/news/china/parodies-02052018104104.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²⁰ Myers, S. L. ve Cheng, A. (2017, 24 Eylül). 68 things you cannot say on China's internet. *The New York Times*. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2017/09/24/world/asia/china-internet-censorship.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²¹ Law Info China. Erişim adresi <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=22826&lib=law> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²² Counter-Terrorism Law (as amended in 2018). Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/counter-terrorism-law-2015> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

sayısını artırmaya mecbur kalmışlardır¹²³. Hatta bir Çin firması olmamasına rağmen Apple firması da 2016 yılında New York Times uygulamasını, 2017 yılında çıkarılan Sanal Güvenlik Yasası'na uymak için App Store (uygulama mağazası)'da yer alan bütün VPN uygulamalarını ve Skype uygulamasını Çin kullanıcılarının erişimine kapatmıştır¹²⁴.

Bunlara ek olarak, bireysel kullanıcıların internetteki eylemleri sebebiyle erişim engelleme tedbiriyle yetinilmemekte, ağır cezalara da başvurulmaktadır. Son yıllardaki çarpıcı örnekler şu şekildedir:

- Eylül 2017'de, özel bir WhatsApp grubunda Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in politikalarını eleştiren bir yazı paylaşan Zhang Guanghong isimli insan hakları aktivisti gözaltına alınmış ve üç ay sonra cumhurbaşkanına hakaret suçundan hapis cezasına çarptırılmıştır. Çin yetkilileri, WhatsApp uygulamasının iletişimini arkadan erişim yoluyla gözetleyen bir programa sahip olduklarını ve bu program aracılığıyla Guanghong'un yaptığı paylaşımdan haberdar olduklarını iddia etmişlerdir¹²⁵. Ancak WhatsApp uygulamasının şifreli bağlantı sağladığı ve bu şifrenin kırılmasının olağanüstü düzeyde uzun bir zaman alacağı düşünüldüğünde, Guanghong'un Whatsapp grubunda bulunan biri tarafından yetkili makamlara ihbar edildiği ihtimali ağır basmaktadır. Yine de eğer resmi açıklama doğru kabul edilirse, Çin yetkililerinin Whatsapp'ta gönderilen bütün mesajları denetlediği veya toplumun bu yönde düşünmesini sağlayarak baskı kurmak istediği sonucuna varılmaktadır.
- Haziran 2017'de, Zhang Qiang takma adını kullanan ve gerçek adı kamuoyuna duyurulmayan 31 yaşındaki bir adam, şaka yapmak için WeChat isimli mesajlaşma programındaki bir sohbet grubunda "Benimle beraber IŞİD'e

¹²³ Meng, J., & Chen, C. (2017, 26 Eylül). Fines Tencent, Baidu And Weibo Over Banned Contents In Ongoing Crackdown. *South China Morning Post*. Erişim adresi <https://www.scmp.com/tech/china-tech/article/2112921/china-fines-tencent-baidu-and-weibo-over-banned-contents-ongoing> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²⁴ Benner, K., & Wee, S.-L. (2017, 4 Ocak). Apple removes New York Times apps from its store in China. *The New York Times*. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2017/01/04/business/media/new-york-times-apps-apple-china.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²⁵ Fan, Y., & Long, Q. (2018, 8 Aralık). China arrests WhatsApp group chat moderator claiming 'backdoor' access. *Radio Free Asia*. Erişim adresi <https://www.rfa.org/english/news/china/china-arrests-whatsapp-group-chat-moderator-claiming-backdoor-access-12082017103850.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

katılmalısınız” mesajını göndermesi üzerine tutuklanmış ve terörizm propagandası yapmak suçundan dokuz ay hapis ve 1000 Yuan para cezasına çarptırılmıştır¹²⁶. WeChat isimli uygulama, Çin’de kurulmuş olan bütün teknolojik sistemler gibi kullanıcı verilerini denetlemek ve ihbar etmekle sorumlu kılınmıştır.

- Eylül 2017’de, YouTube’da devlet başkanı Xi ile alay eden bir video yayınladıkları gerekçesiyle biri 80 yaşında olan üç kişi gözüaltına alınmıştır¹²⁷.
- Tibetli Tashi Wangchuk başlattığı Tibet dilini koruma kampanyası ile ilgili olarak Mayıs 2018’de New York Times’da yayınlanan bir röportaj verdiği için beş yıl hapis cezasına çarptırılmıştır¹²⁸. New York Times’ın internet sitesi Çin’de 2012 yılından beri erişime engelli olmasına rağmen, röportaj sebebiyle ceza verilmiştir¹²⁹.
- Ocak 2018’de Tibetli gazeteci Tsegon Gyal, WeChat isimli uygulamada yazdığı hükümetin azınlıklara karşı asimilasyon politikası benimseyerek kültürel baskı kurmasını eleştiren yazılarından dolayı “ayrılıkçılığı kışkırtmak” suçundan üç yıl hapis cezasına çarptırılmıştır¹³⁰.
- 2016 yılında dokuz Tibetli, Dalai Lama’nın doğum gününü kutlamak için bir WeChat grubu kurmaları sebebiyle altı ila on dört yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırılmıştır¹³¹.

¹²⁶ Zheng, S. (2017, 24 Eylül). Comment about Islamic State on social media lands Chinese man in prison. *South China Morning Post*. Erişim adresi <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2112605/comment-about-islamic-state-social-media-lands-chinese-man-prison> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²⁷ [CHRB] China: Stop Detaining Activists & Silencing Political Expression Around 19th CCP Congress. (2017, 17 Ekim). *China Human Rights Defenders*. Erişim adresi <https://www.nchrd.org/2017/10/chrb-china-stop-detaining-activists-silencing-political-expression-around-19th-ccp-congress-928-10172017> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²⁸ Buckley, C. (2018, 22 Mayıs). A Tibetan tried to save his language. China handed him 5 years in prison. *The New York Times*. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2018/05/22/world/asia/tibetan-activist-tashi-wangchuk-sentenced.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹²⁹ <https://www.nytimes.com> is 100% blocked in China. Erişim adresi <https://en.greatfire.org/https/www.nytimes.com> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³⁰ Prominent Former Political Prisoner Tsegon Gyal Sentenced To Three Years On Charge Of ‘Inciting Separatism’. (2018, 18 Şubat). *Tibetan Centre For Human Rights and Democracy*. Erişim adresi <http://tchrd.org/prominent-former-political-prisoner-tsegon-gyal-sentenced-to-three-years-on-charge-of-inciting-separatism> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³¹ China Jails Tibetans For Celebrating Dalai Lama’s Birthday: Nine Tibetans Get Varying Terms Of 5 To 14 Years. (2016, 7 Aralık). *Tibetan Centre For Human Rights and Democracy*. Erişim adresi <http://tchrd.org/china-jails-tibetans-for-celebrating-dalai-lamas-birthday-ten-tibetans-get-varying-terms-of-6-to-14-years> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

- İnsan hakları ve geçim sorunları ile ilgili olarak bir internet sitesi kuran Liu Feiyue isimli kişi, bu sitede protestolar, polis suiistimalleri ve devlet kurumlarındaki yolsuzluklara yer verdiği için Ocak 2019'da hükümeti yıkmaya teşvik etmek suçundan beş yıl hapis cezasına çarptırılmıştır¹³².

Çin'deki sansür kararları, sayıları binlerle ifade edilecek kadar çok sayıda kişi ve kurumun dahil olması nedeniyle keyfi ve tutarsız olabilmektedir. Kararların türü zamanlamaya, teknolojiye ve coğrafi bölgeye bağlı olarak değişmektedir. Çünkü erişim sağlayıcılar kendi internet omurgasına ve hatta il düzeyindeki ağlara bağımsız filtre sistemleri kurmaktadır¹³³. Sadece 2017 yılında 128.000 adet internet sitesi kapatılmıştır¹³⁴.

Bunlara ek olarak devlet VPN sistemlerine de kısıtlamalar getirmektedir. Sanayi ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı'nın 17 Ocak 2017'de verdiği direktife göre, devlet tarafından ruhsat verilmemiş olan VPN servislerini kullanmak yasaklanmış ve izinsiz VPN servisi hizmeti vermek de suç sayılmıştır. Bütün erişim sağlayıcılar, müşterilerini denetlemek ve bu konuda gereken tedbirleri almakla sorumludur¹³⁵. Devlet tarafından ruhsat verilmemiş VPN servislerini kullanan kişilere de para cezası kesilmektedir¹³⁶. Bu cezanın dayanağı olan 1996 tarihli Bilgisayar Ağlarının Uluslararası İletişimini Düzenleyen Kanun'un 6. maddesine göre, uluslararası bağlantı yapan bilgisayar ağları teknik olarak Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı'nın tesis

¹³² Chinese Activist Liu Feiyue Given Five Years' Jail For 'Inciting Subversion'. (2019, Ocak 29). *The Guardian*. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/29/chinese-activist-liu-feiyue-given-five-years-jail-for-inciting-subversion> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³³ Xu, X., Mao, Z. M. ve Halderman, J. A. (2011). *Internet Censorship In China: Where Does The Filtering Occur? Passive and Active Measurement*, PAM 2011. Lecture Notes in Computer Science, vol 6579, Springer, Berlin. Erişim adresi <https://web.eecs.umich.edu/~zmao/Papers/china-censorship-pam11.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 139

¹³⁴ China Shuts 128,000 'Harmful' Websites in 2017: State media. (2018, 9 Ocak). *South China Morning Post*. Erişim adresi <https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2127393/china-shut-128000-harmful-websites-2017-says-state> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³⁵ Solon, O. (2017, 23 Ocak). China Cracks Down On Vpns, Making It Harder To Circumvent Great Firewall. *The Guardian*. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/technology/2017/jan/23/china-vpn-cleanup-great-firewall-censorship> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³⁶ Burton, G. (2019, 8 Ocak). China's Government Starts Issuing Fines For VPN Use. *The Inquirer*. Erişim adresi <https://www.theinquirer.net/inquirer/news/3068962/chinas-government-starts-issuing-fines-for-vpn-use> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

ettiği çıkışlar üzerinden kullanılabilir. Bu çıkışlar dışında bir yöntem kullanılması halinde, aynı kanunun 14. maddesi uyarınca 15000 Yuan'a kadar para cezası kesilecektir¹³⁷. Büyük otellerin yabancı müşterilerini memnun etmek için kablosuz internet ağlarında VPN servisi kullanmaları da Bakanlık'ın dikkatini çekmiş ve oteller bu konuda uyarılmıştır. Bunun sonucunda bazı oteller VPN servislerini bütünüyle iptal ederken, bazıları yalnız Google'a erişim sağlayan fakat Twitter, Youtube ve Facebook gibi sosyal ağlara girmeyen VPN'ler kullanmaya başlamışlardır¹³⁸. Çin'de kurulmuş olan bir VPN servisi olan GreenVPN isimli firma da, yeni kanunlara uyamadığı için 1 Temmuz 2017 itibariyle bütün faaliyetlerini durdurduğunu açıklamıştır¹³⁹.

2013 yılında çıkan kanun ile internet üzerinden söylentiler yayma yoluyla hakaret etmek, kamuoyunu yanlış yönlendirmek veya kamu düzenine ya da devlet çıkarlarına "ciddi şekilde zarar veren" ifadeler kullanmak üç yıla kadar hapis cezasına tabi tutulmuştur. Bu suçun işlenmiş sayılması için mevzu bahis içeriğin internet üzerinden 5.000 kereden fazla görüntülenmesi ya da başka kullanıcılar tarafından 500 kereden fazla paylaşılması (repost edilmesi) gerekmektedir¹⁴⁰.

Devlet, asayiş sağlama endişesi duyduğu olaylar karşısında interneti tamamen kesme tedbirine başvurmaktadır. 2009 yılında Urumçi'de çıkan olaylardan sonra 22 milyon kişinin yaşadığı Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki bütün internet erişimi 10 ay boyunca durdurulmuştur¹⁴¹. 2013 yılında Hotan'da güvenlik güçlerinin

¹³⁷ Provisional Regulations Of The People's Republic Of China On The Management Of International Networking Of Computer Information Networks -. Erişim adresi <https://web.archive.org/web/20201112032157/http://english.mofcom.gov.cn/article/lawsdata/chineselaw/200211/20021100050748.shtml> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³⁸ How Some Of China's Plush Hotels Are Getting Around The 'Great Firewall'. (2017, 1 Ağustos). *Fortune*. Erişim adresi <https://fortune.com/2017/08/01/china-hotels-great-firewall-vpn> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹³⁹ China's Great Firewall Gets Tougher To Scale As Popular VPN Shut Down. (2017, 3 Temmuz). *South China Morning Post*. Erişim adresi <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2101084/chinas-great-firewall-gets-tougher-scale-popular-vpn-shut-down> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁴⁰ Rajagopalan, M., & Rose, A. (2013, 18 Eylül). China Crackdown On Online Rumors Seen As Ploy To Nail Critics. *Reuters*. Erişim adresi <https://www.reuters.com/article/idUSBRE98H07X> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁴¹ Olesen, A. (2014, 21 Nisan). Welcome to the Uighur Web. *Foreign Policy*. Erişim adresi <https://foreignpolicy.com/2014/04/21/welcome-to-the-uighur-web> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

protestocuların üzerine ateş açmasından sonra Hotan’da cep telefonu hatları ve internet erişimi birkaç hafta boyunca kesilmiştir¹⁴².

Bütün bu bilgiler ışığında, Çin’de internet erişimine yönelik engelleme ve kısıtlama uygulamalarının büyük ölçüde hukuki bir çerçeveden yoksun olduğu; hem şeffaflık hem de yargısal denetim açısından ciddi eksiklikler taşıdığı görülmektedir. Ayrıca, devletin dijital gözetim kapasitesinin gelişmesiyle birlikte, uygulanan sansür mekanizmalarının daha kapsamlı, daha sistematik ve daha sert bir nitelik kazandığını söylemek mümkündür.

¹⁴² Jacobs, A. (2013, 26 Ağustos). Over News Of Clash, A Shroud Of Silence In Xinjiang. *The New York Times*. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2013/08/27/world/asia/over-news-of-clash-a-shroud-of-silence-in-xinjiang.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE İNTERNET İÇERİKLERİNE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

I. 5651 Sayılı Kanun’daki Kavramlar ve Sorumlulukları

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, ülkemizde internet hukukunu ve internet içeriklerine erişimin engellenmesi çerçevesini düzenleyen temel kaynaktır. Bu kanunda önce internetle ilgili aktörlerin tanımları yapılmış, sonra bu aktörlerin sorumlulukları ve mesleki birlikleri düzenlenmiş, en son olarak da gerekçelerine göre tasnif edilmiş olan erişimin engellenmesi prosedürleri tanımlanmıştır.

A. Erişim Sağlayıcı

Erişim sağlayıcı, kullanıcıların internet ortamına bağlanmasını mümkün kılan her türlü gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir. Dolayısıyla gerek cep telefonu hatları gerek ev veya işyeri aboneliği yoluyla internet hizmeti sunan her firma, örnek olarak Türk Telekom, Turkcell veya Türknet gibi firmalar birer erişim sağlayıcıdır¹⁴³. Türkiye’de faaliyet gösteren erişim sağlayıcıların tamamı, 2014 yılında 5651 Sayılı Kanun’a dahil edilen 6/A ve geçici 3. maddesiyle kurulan Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne (ESB) üye olmak ve aidat ödemek mecburiyetindedir. Erişim Sağlayıcıları Birliği Tüzüğü’nün 1. maddesine göre özel hukuk kişiliği sahibi bir kurum olarak ihdas

¹⁴³ Kılınç, 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması, s. 602

edilen Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin asli görevi, 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesi dışındaki gerekçelerle verilen erişim engellenmesi kararlarını erişim sağlayıcılara uygulatmaktır.

B. İçerik Sağlayıcı

İçerik sağlayıcı ise internet ortamı üzerinden kullanıcıların erişmesi için sağlanan her türlü içeriği yaratan veya değiştiren gerçek ya da tüzel kişidir. Buna göre yalnız kendi web sayfalarını yayınlayan web sitesi sahipleri değil, Twitter üzerinden bir tweet yollayan, bir internet sayfası üzerindeki habere okuyucu yorumu gönderen veya Facebook üzerinden bir fotoğraf paylaşan bütün kullanıcılar kanundaki içerik sağlayıcı tanımına dahil olmaktadır¹⁴⁴.

5651 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde, içerik sağlayıcının bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu olmadığı, fakat sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumlu olacağı düzenlenmiştir.

C. Yer Sağlayıcı

Yer sağlayıcı kavramı, hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişileri ifade etmektedir. Kanun koyucu bu geniş tanım ile birden fazla aktörü yer sağlayıcı çatısı altında toplamıştır. Teknik ismi “*hosting*” firmaları olan birinci tür yer sağlayıcılar, müşterilerinin tasarladığı internet sitelerinin internet erişimine açılması hizmetini sunarlar, bir diğer deyişle o sitelere internet ortamında bir yer sağlarlar¹⁴⁵. İkinci olarak, her ne kadar başkalarına yer sağlama imkanı sunmasalar da, internet ortamındaki kişisel veya kurumsal yayınlarını kendi sistemleri üzerinde barındıran kişiler de ‘yer sağlayıcı’ sıfatıyla

¹⁴⁴ Günaydın, B. (2010). *İnternet Yayıncılığı ve İfade Özgürlüğü*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 30

¹⁴⁵ Khare B. ve Badholia A. (2022). Analysis of Cloud and Self-Web-Hosting Services Based on Security Parameters. *International Journal of Information System Modeling and Design*, 13. Erişim adresi <https://doi.org/10.4018/IJISMD.297629> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 1

değerlendirilmektedir¹⁴⁶. Son olarak, kullanıcıların o web sitesi üzerinde içerik sağlayıcı olarak kendi içeriklerini üretip paylaşabildiği sitelerin sahipleri de birer yer sağlayıcıdır. BTK'nın “kendi bünyesinde hizmet veren yer sağlayıcılar” listesinde yer alan ekşisözlük.com, n11.com gibi siteler, kullanıcıların kendi içeriklerini girebildiği ve site içeriğini değiştirebildiği platformlardır¹⁴⁷. İnternet kullanıcılarının kendi içeriklerini üretip paylaşabildiği bu siteleri tanımlamak için yeni bir kavrama ihtiyaç olduğunu söyleyen ve bu sitelerin birer “ortam sağlayıcı” olduğunu savunan görüşler mevcuttur¹⁴⁸.

24 Ekim 2007'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Telekomünikasyon Kurumu Tarafından Erişim Sağlayıcılara ve Yer Sağlayıcılara Faaliyet Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”in 4. maddesine göre, ülkemizde yer sağlayıcı faaliyet belgesi almadan yer sağlayıcılık hizmeti sunanların internet erişimleri, TİB tarafından¹⁴⁹ verilen emir marifetiyle ilgili erişim sağlayıcı tarafından durdurulacaktır. Ancak yukarıda üçüncü tür yer sağlayıcı olarak sınıflandırdığımız, bireysel kullanıcıların içerik sağlayıcı sıfatıyla içeriğini değiştirdikleri internet sitelerinin birçoğu (örneğin haberler.com, donanimhaber.com, shiftdelete.net) BTK'nın yer sağlayıcı listesinde yer almamakta ve bir yaptırıma uğramamaktadır. Dolayısıyla yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 2007 yılı itibarıyla, *Web 2.0* olarak adlandırılan ve bireysel kullanıcıların içeriğini değiştirebildiği internet sitelerinin şimdiki kadar yaygın olmadığını göz önünde bulundurarak, bu hükmün yalnız birinci ve ikinci tür yer sağlayıcıları kastederek yazıldığını düşünmek daha isabetli olacaktır.

¹⁴⁶ Durnagöl, Y. (2011). 5651 Sayılı Kanun Kapsamında İnternet Aktörlerine Getirilen Yükümlülükler İle İdari Ve Cezai Yaptırımlar. *TAAD*, 2(4), Erişim adresi <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423934986.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 393

¹⁴⁷ Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Kendi Bünyesinde Hizmet Veren Yer Sağlayıcıları Listesi. Erişim adresi <https://www.btk.gov.tr/kendi-bunyesinde-hizmet-verenler-yer-saglayici-listesi> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁴⁸ Koç, S. (2013). *Hukuksal Bağlamda Sosyal Medya Analizi Ve Kıyaslamalı Mevzuat Önerileri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 64

¹⁴⁹ 5651 Sayılı Kanun'un Ek 3. maddesi gereğince TİB'e yapılan bütün atıflar BTK'ya yapılmış sayılacaktır.

D. Erişim, İçerik ve Yer Sağlayıcıların Sorumlulukları

5651 Sayılı Kanun'un 3. maddesi uyarınca, içerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenecek olan prosedür gereğince tanıtıcı bilgilerini kendi internet sitelerinde ziyaretçilerin görebileceği biçimde ve güncel olarak bulundurmak mecburiyetindedir. Tanıtıcı bilgileri bulundurmayan sağlayıcılar hakkında BTK Başkanı'nca idari para cezası yaptırımını uygulanacaktır. Ayrıca yetkili merciler içeriğin yayından çıkarılması kararı verdiği takdirde, içerik ya da yer sağlayıcı ilgili içeriği internet sitesinden silmekle ykmldr¹⁵⁰. Buna ek olarak yer sağlayıcı, 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde yer alan hukuka aykırı içerik nedeniyle ikaz edilmesi halinde bu içeriği yayından kaldıracaktır. Bu işlemde internet sitesi bu içeriği tamamen silmiş olduğu için, ilgili içerik sadece Türkiye'deki kullanıcılar tarafından değil dünyadaki bütün kullanıcılar açısından erişilemez hale gelecektir.

30 Kasım 2007 tarihinde, 26716 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise yalnız yer sağlayıcılar, erişim sağlayıcılar ve ticari ve ekonomik amaçlı içerik sağlayıcıların sorumluluğu düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 4. maddesi, ticari ve ekonomik amaçlı içerik sağlayıcıları, yer sağlayıcıları ve erişim sağlayıcıları için iletişim bilgilerinin doğru, eksiksiz ve güncel olarak kullanıcıların doğrudan ulaşabileceği şekilde anasayfasında bulundurma yükümlülüğünü getirmiştir.

Yer sağlayıcının sorumluluklarını belirleyen Yönetmelik'in 7. maddesi ile, yer sağlayıcı sağladığı içerikleri denetlemek veya hukuka aykırı bir durum olup olmadığını araştırmakla yükümlü olmasa da TİB¹⁵¹, yargı makamları ya da hakları ihlal edilen kişilerce bilgilendirildiğinde (hukuka aykırı içerikten doğan ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla), bahsi geçen içeriği teknik imkanların elverdiği lde yayından kaldırmakla sorumlu kılınmıştır. Yer sağlayıcı bunlara ek olarak, 5651 Sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca yer sağladığı hizmetlere

¹⁵⁰ Kılınç, **İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi Ve İfade Hürriyeti**, s. 266

¹⁵¹ 5651 Sayılı Kanun'un Ek 3. maddesi gereğince TİB'e yapılan bütün atıflar BTK'ya yapılmış sayılacaktır.

ilişkin trafik bilgilerini¹⁵² bir yıl ile iki yıl arasındaki bir süre boyunca saklamak ve bu bilgilerin gizliliğini güvence altına almakla da sorumlu tutulmuştur.

2012 yılında bir akademisyenin yazdığı tezin ondan izinsiz olarak “belgeler.com” isimli bir internet sitesine yüklenmesi üzerine açılan ceza davasında, belgeler.com sitesinin sahibi olan sanık ilk derece mahkemesi tarafından suçlu bulunmuştur. Fakat kararın temyiz edilmesi üzerine, dosya Yargıtay 19. Ceza Dairesi tarafından tekrar incelenmiş ve Ceza Dairesi, “belgeler.com” isimli sitenin sahibinin bir içerik sağlayıcı değil yer sağlayıcı olduğunu ve 5651 Sayılı Kanun’un 5. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "Yer sağlayıcı, yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir" hükmü gereğince yer sağlayıcıların yer sağladığı içerik sağlayıcıların eylemlerinden sorumlu tutulamayacağını belirterek kararı bozmuştur¹⁵³. Uyuşmazlık tarihinde “belgeler.com” sitesi yer sağlayıcı faaliyet belgesine sahiptir¹⁵⁴.

2013 yılında ise bir forum sitesi sahibi, forumdaki diğer kullanıcıların yazdığı hakaret içerikli yorumlar sebebiyle kendisinin de içerik sağlayıcı sıfatıyla ceza alması üzerine bu kararı bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesi’ne taşımıştır. Site sahibini yargılayan ilk derece mahkemesi, site sahibinin hakaret içerikli mesajları gördüğü halde silmekte gecikmesini 5651 Sayılı Kanun’un 4. maddesindeki sorumluluğun içinde değerlendirmiş ve site sahibini de hakaret suçunu işlemiş saymıştır. Bu maddeye göre, içerik sağlayıcı yalnızca bağlantı verdiği başkasına ait içerikten dolayı sorumlu tutulamayacak ancak bağlantının sunulmuş şekli, sağlayıcının bu içeriği benimsediğini ve kullanıcıların ona erişmesini özellikle amaçladığını açıkça ortaya koyuyorsa, bu durumda genel hükümlere göre sorumlu olacaktır. Anayasa Mahkemesi de bu kararda savunma hakkının ihlal edildiğini iddia eden başvurucuyu

¹⁵² 5651 Sayılı Kanun’un 2. maddesinin 1. fıkrasının (j) bendine göre trafik bilgisi, “*taaraflara ilişkin IP adresi, port bilgisi, verilen hizmetin başlama ve bitiş zamanı, yararlanılan hizmetin türü, aktarılan veri miktarı ve varsa abone kimlik bilgileri*” olarak tanımlanmıştır.

¹⁵³ Yargıtay 19. CD. E. 2015/12260 K. 2017/7086 T. 20.9.2017

¹⁵⁴ “Türkiye’nin en büyük belge ve döküman paylaşım sitesi - Belgeler.com”. Erişim adresi <http://web.archive.org/web/20111211041237/http://www.belgeler.com/info/contact> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

haksız bularak, ilk derece mahkemesi kararının anayasaya aykırı olduğu iddiasını reddetmiştir¹⁵⁵.

Sonuç olarak Türk mahkemelerinin içtihatlarında yer sağlayıcı faaliyet belgesine sahip olan bütün internet sitelerinin yer sağlayıcı olarak değerlendirildiğini, fakat bu belgeye sahip olmayan sitelerin kanundaki yer sağlayıcı tanımına uysalar bile yer sağlayıcı olarak değil içerik sağlayıcı olarak değerlendirildiğini görmekteyiz.

AİHM'in 2015 yılında verdiği Delfi AS v. Estonya kararı da, bir haber sitesi sahibinin o sitede yapılan okuyucu yorumlarından sorumlu tutulup tutulamayacağı konusunda bir içtihat üretmiştir¹⁵⁶. Delfi AS'nin işlettiği internet haber portalında yayınladığı bir haberin altındaki okuyucu yorumları kısmında, L. isimli bir şahsa yönelik olarak hakaret içeren yorumlar yapılması üzerine L.'nin avukatları Delfi AS'den hem bu yorumların silinmesini istemiş hem de bir manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır. Delfi AS bu yorumları aynı gün içinde silmiş fakat tazminat talebini reddetmiştir, bunun üzerine L.'nin avukatları tazminat talebiyle bir hukuk davası açmış ve bu davayı kazanmışlardır. Delfi AS de Estonya Yüksek Mahkemesi'nin onadığı bu kararı AİHM'e taşımıştır.

Estonya'daki kanunlara göre Delfi AS'nin tazminat ödemeye mahkum edilmesi kararının kanunla öngörülmüş olduğunu kaydeden AİHM, dava konusu yorumların nefret söylemi ve şiddeti destekleyici söylemler olması nedeniyle, bu yorumların hukuka aykırı olduğunun ilk bakışta anlaşılması gerektiğini söylemiştir. AİHM, Delfi AS'nin işletmekte olduğu sitenin büyük bir haber portalı niteliği taşımasına ve ana amacının kendi ürettiği haberleri paylaşmak olduğuna vurgu yapmış, bu haber portalının kullanıcıların istediğini yazdığı bir forum sitesi veya site sahibinin hiçbir içerik üretmeksizin, bütün fonksiyonu kullanıcıların kendi içeriğini yazması için ortam sağlamak olan bir internet sitesi olmadığını belirtmiştir. Buna göre Delfi AS'nin işlettiği haber portalında okuyucu yorumlarına yer vermesinde ekonomik bir çıkarı vardır, yayınladığı haberlere mümkün olduğu kadar fazla okuyucu çekmek ve yorum

¹⁵⁵ AYM Hakan Gençosmanoğlu Başvurusu B.N. 2015/6351 T. 17.07.2018

¹⁵⁶ AİHM Delfi A. S. / Estonya, Başvuru no: 64569/09, 16.6.2015

yapmalarını sağlamak isteyen bir ticari amaç gütmektedir. Bu sebeple okuyucuların yaptığı yorumları denetlemekle yükümlüdür ve yalnız bir yer sağlayıcı gibi değerlendirilemez.

AIHM'e göre Delfi AS'nin sitesinin yorum kısmında yer alan, yazarların yazdıkları yorumlardan hukuken sorumlu olduğuna ve tehdit, hakaret, müstehcenlik veya küfür içeren yorumların ve kin, şiddet veya yasadışı faaliyetlere teşvik eden yorumların yayınlanmasının yasak olduğuna dair uyarının varlığı, belirli küfürlü kelimeleri içeren yorumları otomatik olarak silme sisteminin bulunması ve bir şikayet butonuyla okuyanların ilgili yorumu portal yöneticisine ihbar edebilme imkanı sunulmasının yeterli tedbirler olmadığı saptanmıştır. Çünkü bütün bu unsurlara rağmen L. aleyhindeki yorumlar silinmemiş ve altı hafta boyunca yayında kalmıştır. Bu yorumlar sebebiyle manevi hakları zedelenme ihtimali bulunan her kişi veya kurumun, yorumları sürekli olarak kontrol etmesi ve haber portalı ile iletişime geçip uygunsuz yorumların silinmesini talep etmesi beklenemez. Bu kadar büyük haber portalını işleten bir ekibin, sitesinde yapılacak yorumlar dolayısıyla bireylerin kişilik haklarının ağır biçimde zedelenebileceğini öngörmesi ve gereken tedbiri alması gerekir. Delfi AS bu açıdan sorumludur ve manevi tazminat ödemesine karar verilmesi isabetli bulunmuştur. AIHM'e göre Estonya Yüksek Mahkemesi'nin verdiği bu karar AIHS'in 10. maddesine aykırı değildir.

E. Toplu Kullanım Sağlayıcı

5651 Sayılı Kanun'un 2. maddesi birinci fıkrasının (i) bendi uyarınca, belirli bir mekânda ve belirli bir süre için kişilere internet erişimi sunan gerçek veya tüzel kişiler "toplu kullanım sağlayıcı" olarak tanımlanmaktadır. 30035 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe konan İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik'in 3. maddesine göre, ticari amaçla faaliyet gösteren toplu kullanım sağlayıcılar "*internet salonu ve benzeri umuma açık yerlerde belirli bir ücret karşılığı internet toplu kullanım sağlayıcılığı hizmeti veren veya bununla beraber bilgisayarlarda bilgi ve beceri artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki oyunların oynatılmasına imkân sağlayan gerçek ve tüzel kişiler*" olarak tanımlanmıştır. Fakat ne bu yönetmelikte ne de 5651

Sayıli Kanun’da ticari olmayan toplu kullanım sağlayıcıların bir tanımı yapılmıştır. Bu sebeple müşterilerine kablosuz internet şifresini veren bir lokantanın veya otelin de toplu kullanım sağlayıcı olarak değerlendirileceğini söylemek mümkündür¹⁵⁷.

Ticari amaçlı olup olmamasından bağımsız olarak, bütün toplu kullanım sağlayıcılar suç teşkil eden içeriklere erişimin engellenmesi için gereken önlemleri almak ve kullanıcılarının bağlantı kayıtlarını kayıt altına alıp iki yıl süre ile saklamakla yükümlüdür. Kamuya açık alanlarda internet bağlantısı sunan toplu kullanım sağlayıcılar ise SMS veya TC kimlik numarası ile kimlik doğrulama türü yöntemlerle kullanıcıları tanımlayacak sistemleri kurmak mecburiyetindedir. Ticari amaçlı toplu kullanım sağlayıcıların ise bu koşullara ek olarak, sundukları internet erişiminde içerik filtreleme sistemi ile beraber güvenli internet hizmetini kullanmaları, mülki idare amirlerinden izin belgesi almaları, hizmet aldıkları erişim sağlayıcıdan sabit IP temin etmeleri ve IP adresi değişikliklerini 15 gün içinde mülki idare amirliklerine bildirmeleri gibi birçok sorumlulukları daha vardır¹⁵⁸. Bu işletmeler mülki idare amirlikleri tarafından denetlenecek ve kurallara uymamaları durumunda para cezasına tabi tutulacaklardır.

F. Sosyal Ağ Sağlayıcı

5651 Sayılı Kanun’da sosyal ağ sağlayıcılar, sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre Facebook, Youtube, Instagram gibi

¹⁵⁷ Ermeşdan, D. (2024). *Suç Nedeniyle İnternet İçeriğine Erişimin Engellenmesi ve İfade Özgürlüğü*. Ankara: Adalet Yayınevi. s. 116

¹⁵⁸ Ticari amaçlı toplu kullanım sağlayıcıların diğer sorumlulukları İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik’in 5. maddesinde şu şekilde sayılmıştır:

“d) Erişim kayıtlarını elektronik ortamda kendi sistemlerine kaydetmek ve iki yıl süre ile saklamak,
e) (d) bendi gereğince kaydedilen bilgileri ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini teyit eden değeri kendi sistemlerine günlük olarak kaydetmek ve bu verileri iki yıl süre ile saklamak,
f) 14/7/2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğe göre işyerinin kapatılmasının veya devrinin on beş gün içinde yetkili mülki idare amirliğine bildirmek ve izin belgesini teslim etmek.”

portallar birer sosyal ağ sağlayıcıdır¹⁵⁹. Bu portalların sorumlulukları gerek 5651 Sayılı Kanun’un ek 1. maddesinde gerekse 1 Nisan 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan BTK Kararı¹⁶⁰ ile düzenlenmiş olup bu tezin “Ek Madde 4” kısmında ayrıntılı olarak işlenecektir.

G. Erişim Sağlayıcıları Birliği

5651 Sayılı Kanun’un geçici 3. maddesiyle Erişim Sağlayıcıları Birliği kurulmuş, 6/A maddesinin 10. fıkrasında yer alan “Birliğe üye olmayan internet servis sağlayıcıları faaliyette bulunamaz” hükmü ile Türkiye’de faaliyet gösteren bütün erişim sağlayıcıların Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne üye olma zorunluluğu getirilmiştir. Yine aynı maddenin 4. fıkrasına göre Erişim Sağlayıcıları Birliği Tüzüğü BTK tarafından onaylandığı anda Birlik faaliyete geçmiş sayılacaktır.

2014 yılında Erişim Sağlayıcıları Birliği Tüzüğü’nün BTK tarafından onaylanması kararına Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği tarafından dava açılmış, bu dava sonucunda Danıştay 13. Dairesi tarafından 20 Ocak 2015 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir¹⁶¹. Fakat idarenin yürütmeyi durdurma kararına karşı yaptığı itirazın Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nca yerinde bulunması ile, ESB tüzüğü 8 Kasım 2016 tarihinde yeniden yürürlüğe girmiştir¹⁶². ESB tüzüğü 5651 Sayılı Kanun’daki görev ve yetkileri tekrar etmiş ve ESB üyelerinin hak ve sorumluluklarını düzenlemiştir.

ESB, 5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesi kapsamı dışındaki hükümlerden ve diğer özel kanunlardan kaynaklanan erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. 5651 Sayılı Kanun’un 6/A maddesi uyarınca, ESB kendisine iletilen ve hukuka aykırı olduğunu değerlendirdiği kararlara karşı itiraz hakkını

¹⁵⁹ Şaşmaz, M. N. (2024). *Marka Hakkına Tecavüz Ve İnternet Servis Sağlayıcılarının Hukuki Sorumluluğu* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 12

¹⁶⁰ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun 2023/DK-İD/119 sayılı ve 28 Mart 2023 tarihli kararı, “Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usus ve Esaslar” Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230401-13.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁶¹ Danıştay 13 D. E. 2014/2037 T. 20.1.2015

¹⁶² Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, İtiraz No: 2015/301’e İlişkin Kararı

kullanabilir. Bu itiraz hakkının, erişim engellenmesi kararını veren merci bir ceza mahkemesi ise ceza yargısındaki itiraz yolunu, idari bir makam ise idari yargıdaki itiraz yolunu kapsadığı düşünülmektedir¹⁶³.

Bir özel hukuk tüzel kişiliği olsa dahi; ESB'nin kanunla kurulmuş olması, faaliyet gösterebilmesinin idare tarafından onaylanan bir Tüzüğe bağlı tutulması, kurulma ve üyeliğin zorunlu kılınarak yaptırımlarla desteklenmesi ve ayrıca kendisine kamuya yönelik görevler verilmiş bulunması birlikte değerlendirildiğinde, ESB'nin "kamu tüzel kişiliğine yaklaşan bir yapı" niteliği taşıdığı söylenebilir¹⁶⁴.

II. 5651 Sayılı Kanun'a Göre Erişimin Engellenmesi ve İçeriğin Yayından Çıkarılması

A. 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi

1. Madde İçeriği ve Öngörülen Tedbirler

5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde hem adli makamlarca verilecek olan koruma tedbiri niteliğindeki hem de BTK Başkanı tarafından verilecek idari tedbir niteliğindeki erişime engelleme kararları düzenlenmiştir. İnternetteki bir içeriğin bu kararın konusu olabilmesi için aşağıdaki suçlardan birini içerdiğine dair yeterli şüphe bulunması gerekmektedir:

- “1) İntihara yönlendirme suçu (Türk Ceza Kanunu madde 84),
- 2) Çocukların cinsel istismarı suçu (Türk Ceza Kanunu madde 103 birinci fıkra),
- 3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçu (Türk Ceza Kanunu madde 190),
- 4) Sağlık için tehlikeli madde temini suçu (Türk Ceza Kanunu madde 194),
- 5) Müstehcenlik suçu (Türk Ceza Kanunu madde 226),

¹⁶³ Ardiçoğlu, M. A. (2014). Türk İdare Hukukuna Yeni Bir Katkı: Erişim Sağlayıcıları Birliği. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), Erişim adresi <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/208436> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 131-132

¹⁶⁴ Ardiçoğlu, **a.g.e.**, s. 135

- 6) *Fuhuş suçu (Türk Ceza Kanunu madde 227),*
- 7) *Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçu (Türk Ceza Kanunu madde 228),*
- 8) *5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar,*
- 9) *7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlar,*
- 10) *2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 27 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçlar.”*

Maddenin 14. fıkrasında ise “internet üzerinden oynatılan şans oyunlarına dair düzenleme” yer almaktadır. 5602 Sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde tanımlanan kurum ve kuruluşların, kendi görev alanlarına giren suçlar için erişimin engellenmesi kararı verebilecekleri düzenlenmiş olup bu hüküm başka bir başlık altında değerlendirilecektir. Son fıkrada ise, 8. maddede yer alan gerek koruma tedbiri gerek idari tedbir gerekse aynı maddenin 14. fıkrası kapsamında yer alan usulsüz şans oyunları oynatılması sebepli verilecek olan bütün erişime engelleme kararlarının, önce yalnızca ihlal konusu olan sayfa veya içeriğe yönelik olarak verileceği, buna imkan bulunamaması halinde bütün internet sitesini engelleme yoluna gidileceği hükmü bulunmaktadır.

a. Koruma Tedbiri

Koruma tedbirleri, ceza muhakemesinin gereği gibi yapılabilmesi veya hükmün infazının mümkün kılınması amacıyla, muhakeme sürecinde başvuru ve bazı temel hak ve özgürlüklere geçici müdahaleleri içeren işlemlerdir¹⁶⁵. Örneğin tutuklama, adli kontrol uygulama, konut, araç veya üst araması yapma, elkoyma gibi işlemler birer koruma tedbiridir. Koruma tedbirlerinin uygulanabilmeleri için

¹⁶⁵ Yenisey, F. ve Nuhoglu, A. (2025). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 338. Toroslu, N., Feyzioğlu, M. ve Toroslu H. (2025). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi, s. 254

sağlanması gereken şartlar ise tedbirin uygulanmasının gecikmesinde tehlike bulunması, niteliğinin ve kapsamının kanunla düzenlenmiş olması, en azından dışarıdan bakıldığında haklı bir intibaya dayanması (görünüşte haklılık), iddia edilen suç ile orantılı bir halde olması ve bu suçun işlendiğine dair şüphenin gereken düzeye ulaşmış olmasıdır¹⁶⁶.

Koruma tedbiri, tehlike tedbirlerinin bir türüdür¹⁶⁷. Yakın bir tehlikeye karşı gecikmeksizin alınması mecburiyetiyle ve haklı görünüşle yetinilmesi yönüyle tehlike tedbirlerinin diğer türü olan önleme tedbirinden ayrılmaktadır. Örneğin Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128. maddesinde yer alan elkoyma tedbirinde soruşturma veya kovuşturmayla konu olan suça dair delil içerdiği düşünülen eşyalar için olduğu gibi, şüphelinin bu suçu işleyerek elde ettiğinden şüphelenilen malvarlıklarının da geçici olarak ondan alınması söz konusu olmaktadır. Şüpheliye ait eşyaya veya kazanca elkonulduğu takdirde, şüphelinin o malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisi sona erecek ve yargılama sonunda müsadere kararı verilmesi halinde bu varlıkların harcanmış veya kaçırılmış olmasının önüne geçilecektir¹⁶⁸. Keza internet içeriklerinin yayından kaldırılması veya erişime engellenmesi tedbirinin de, hukuka aykırı olduğu öngörülen bir içeriğin sadece haklı görünüşle yetinilerek gecikmeye mahal verilmeden erişime kapatılması sebebiyle bir koruma tedbiri olduğu görülmektedir¹⁶⁹. Dolayısıyla bu hükümde anılan koruma tedbiri, ihlalin başlamış ve sürmekte olduğu düşünülen olumsuz sonuçlarının önüne geçmeyi hedefler.

Erişimin engellenmesine soruşturma safhasında sulh ceza hakimi, kovuşturma safhasında ise yargılamayı yapan mahkeme karar verecektir. Ancak yalnızca soruşturma aşamasında ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhuriyet Savcısı da erişimin engellenmesine karar verebilir. Bu durumda Cumhuriyet Savcısı,

¹⁶⁶ Yenisey ve Nuhoğlu, **a.g.e.**, ss. 338-341

¹⁶⁷ Kunter, N. (2011). "Tehlike Tedbirleri" Genel Teorisi Ve Para Cezaları İçin İcrai Ve İhtiyati Haciz. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 34(1-4). Erişim adresi <https://cdn.istanbul.edu.tr/file/JTA6CLJ8T5/8113A66F2195404BA7373E5D8ED6E76B> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 28-29

¹⁶⁸ Yenisey ve Nuhoğlu, **a.g.e.**, s. 439. Özbek, V. Ö., Doğan K., Bacaksız P. ve Tepe İ. (2016). *Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler*. Ankara: Seçkin Yayınevi. s. 269

¹⁶⁹ Ermeýdan, **a.g.e.**, s. 148

aldığı kararı yirmi dört saat içinde hâkimin onayına sunmak zorundadır. Hakim de aynı süre içinde kararını verir. Belirtilen süre içinde hakim onay vermezse, savcının verdiği tedbir kararı kendiliğinden hükümsüz hale gelir ve kaldırılmak zorundadır. Eğer, erişimin engellenmesi kararı soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı tarafından alınmışsa ve soruşturma sonunda kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilirse veya yapılan kovuşturma sonucunda beraat kararı verilirse erişimin engellenmesi kararı kendiliğinden geçerliliğini yitirecektir. Bu durumda kovuşturmaya yer olmadığı kararının veya beraat kararının bir örneği BTK'ya gönderilerek internet sayfası yeniden erişime açılması sağlanır. Son olarak suç unsuru taşıdığı düşünülen içerik, içerik veya yer sağlayıcı tarafından internet sitesinden kaldırıldığında; erişimin engellenmesine ilişkin karar, dosya soruşturma aşamasında bulunuyorsa Cumhuriyet Savcısı, kovuşturma aşamasında bulunuyorsa mahkeme tarafından kaldırılır.

Ayrıca soruşturma safhasında verilecek olan hakim kararları yönünden, yargı çevresinde birden fazla sulh ceza hâkimliği bulunması hâlinde hangi hâkimliğin görevli olacağını Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) belirleyecektir. Burada HSK'nın birden çok mahkeme arasından bir uzmanlık mahkemesi belirleyeceğini söylemek mümkündür.

Anayasa Mahkemesi de, 2014 yılında verdiği bir kararda 5651 Sayılı Kanun'daki erişim engelleme kararlarının cezai ve idari yaptırım vasfı taşımayıp tedbir mahiyetinde olduğunu söylemiştir¹⁷⁰. Bu koruma tedbirine karşı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz edilebilecektir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 260. maddesine göre itiraz hakkı Cumhuriyet savcısına ek olarak; şüpheli, sanık, Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya suçtan katılan sıfatını alabilecek surette zarar görmüş bulunanlar için mevcuttur. Ayrıca bu şahısların avukatları da, onların açık arzularına aykırı olmamak şartıyla itiraz yoluna başvurabilir. İtiraz dilekçesi, erişimin engellenmesi kararını veren makama verilir. İtiraz konusu karar, ilgili hâkim veya mahkeme tarafından itiraz yerinde görülürse gerekli tashih yapılacak, aksi durumda

¹⁷⁰ AYM E. 2014/149. K. 2014/15. T. 2.10.2014

başvuru en geç üç gün içinde itirazı inceleme yetkisine sahip olan merciiye tevdi edilecektir.

b. İdari Tedbir

İdari yaptırım, idarenin bir yargı kararı olmaksızın kendiliğinden idare hukukuna mahsus usullerle verdiği cezalar, uyguladığı tedbirler ve yaptırımların genel adıdır¹⁷¹. 8. maddenin 4. fıkrasında yer alan BTK Başkanı'nın resen erişime engelleme kararı verme yetkisi de bir idari yaptırım türü olarak karşımıza çıkmakta ve madde metninde bir itiraz prosedürüne yer verilmediği için, BTK'nın erişime engelleme kararına karşı ancak idare mahkemesinde iptal davası açılabilmektedir¹⁷².

Bu hüküm, Anayasa Mahkemesi'nin 2015/76 Esas, 2017/153 Karar sayılı kararıyla, kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı 7 Şubat 2018 tarihinden bir yıl sonra geçerli olmak üzere, dava konusu müstehcenlik suçu sebebiyle verilen bir erişim engeli olduğu için sadece müstehcenlik suçu için geçerli olan yönüyle iptal edilmiştir. Fakat Şubat 2019'dan sonra da, müstehcenlik suçu gerekçesiyle önceden erişime engellenmiş bulunan internet siteleri erişime açılmadığı için hükmün işlerliği faal olarak devam etmiştir¹⁷³. 2022 yılında çıkarılan 7418 Sayılı Kanun'un 32. maddesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm 8. maddeden çıkarılmış ve madde metni *“İçeriği birinci fıkrafta belirtilen suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı re'sen Başkan tarafından verilir. Bu karar, ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcısına bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir”* haline getirilmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte müstehcenlik suçu da dahil olmak üzere, birinci fıkrafta yer alan bütün suçlar için erişim engelleme kararı verme yetkisi BTK Başkanı'na geri verilmiştir. Anayasa

¹⁷¹ Özay, İ. H. (1985). *İdari Yaptırımlar*. İstanbul Üniversitesi Yayınları. s. 35

¹⁷² Taşkın, a.g.e., s. 133, Bozbel, S. (2008). 5651 Sayılı Kanuna İstinaden Bazı İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi Tedbirlerine Eleştirel Bir Yaklaşım. *e-akademi Dergisi*, 72, Erişim adresi https://www.academia.edu/39591794/5651_Say%C4%B1l%C4%B1_Kanuna_%C4%B0stinaden_Baz%C4%B1_%C4%B0nternet_Sitelerine_Eri%C5%9Fimin_Engellenmesi_Tedbirlerine_Ele%C5%9Ftiril_Bir_Yakla%C5%9F%C4%B1m (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 6

¹⁷³ “clips4sale.com, 28/01/2011 tarihli ve 421.02.00.2011-039734 sayılı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı kararıyla erişime engellenmiştir.” Erişim adresi <https://internet2.btk.gov.tr/sitesorgu/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Mahkemesi, 11 Ekim 2023 tarihinde bu hükümdeki içerik çıkarma yetkisini ceza davası sonuçlanmadan verilen bir nihai tedbir olarak görüp masumiyet karinesini zedeleyici nitelikte bularak iptal etmiş ve BTK Başkanı'nın sadece erişime engelleme yetkisinin olduğuna hükmetmiştir¹⁷⁴.

2. İnternet Üzerinden Oynatılan Şans Oyunlarına Dair Düzenleme

2016 yılında Kanun'un 8. maddesine eklenen 14. fıkra, 8. maddenin diğer hükümlerinden ciddi şekilde farklılık gösterdiği için ayrı bir başlık altında değerlendirmekteyiz. İlgili fıkra uyarınca; 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde tanımlanan, mevzuat uyarınca şans oyunlarını düzenleme yetkisine sahip kurumlar ile bu yetkinin devredildiği kamu kurumları, kuruluşlar ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki sahalarına giren suçların internet üzerinde işlendiğini belirledikleri takdirde ilgili içeriklere erişimi resen engelleme kararı alabileceklerdir. Bu kararı aldıktan sonra herhangi bir mahkemeden onay almalarına da gerek yoktur, erişim engelleme kararı doğrudan etki gösterecektir. Bu suçlar ise 7258 Sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesinde, sportif müsabakalarla ilgili olarak yasa dışı bahis oynatılması veya oynanması, bu bahislerin oynanması için yer veya imkan sağlanması ya da yurtdışında oynatılan bahislerin Türkiye'de oynanması için imkan sağlanması, bahislerle bağlantılı para transferlerinin yapılması ya da söz konusu bahisleri özendirmek amacıyla reklam verilmesi şeklinde sayılmıştır.

Bu usulün ciddi şekilde sorunlu olduğu kuşkusuzdur. Öncelikle Anayasa'nın 22. maddesinde yer alan, haberleşme hürriyetini kısıtlama kararı alan mercilerin yirmi dört saat içinde görevli hakim onayına sunulması şartına uyulmamıştır. Şans oyunu tertip etme yetkisine sahip kurumların görev alanının ne olduğu tanımı yapılmamış, dolayısıyla bu kurumların kendi görev alanında yayın yapıldığı iddiasında bulunarak keyfi biçimde erişim engelleme kararı almasının önü açık bırakılmıştır. Buna ek olarak

¹⁷⁴ AYM E. 2020/76 K. 2023/172 T. 11.10.2023

alınacak erişim engelleme kararına karşı hiçbir itiraz prosedürü düzenlenmemiş, içerik sağlayıcılar ve kullanıcılar açısından savunmasız bir durum yaratılmıştır. Bu durum, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyetinin ihlal edilmesi tehlikesini beraberinde getirmektedir.

Kanun metninde bir itiraz usulü tanımlanmasa da, 8. maddenin 2. fıkrasında koruma tedbiri usulüyle verilmiş olan erişimin engellemesi kararına karşı CMK hükümlerine göre itiraz edilebilmesine imkan tanıyan hükmün burada da kıyasen uygulanabileceğini savunan görüşler vardır¹⁷⁵. Erişime engelleme kararı veren organın gerek Milli Piyango İdaresi gibi bir idari kurum gerekse bir özel hukuk tüzel kişisi olması durumunda, idare mahkemesinde iptal davası açılabilmesinin mümkün olması gerektiği görüşündeyiz.

B. 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi

Kanunun 8/A maddesinde, yaşam hakkı, bireylerin can ve mal güvenliğinin temini, millî güvenlik veya kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin engellenmesi ya da genel sağlığın güvence altına alınması gerekçelerinden biri ya da birkaçının ortaya çıkması halinde, hakimın erişim engelleme veya içeriği yayından kaldırma kararı verebileceği gibi Cumhurbaşkanlığı'nın talebi üzerine BTK Başkanının da kendiliğinden bu kararları verebileceği düzenlenmiştir. Buna ek olarak kamu düzeninin sağlanması, suçların önlenmesi ya da toplum sağlığının korunması için gerekli görüldüğü hallerde, ilgili bakanlığın talebi uyarınca BTK Başkanı'nın doğrudan erişimin engellenmesine veya söz konusu içeriğin yayından kaldırılmasına karar verme yetkisi bulunmaktadır. BTK Başkanı verdiği bu kararı 24 saat içinde sulh ceza hakiminin onayına sunmak zorundadır. Hakim, kararını 48 saat içinde müspet veya menfî olarak açıklamazsa karar kendiliğinden yürürlükten kalkar. Hakimın kararına karşı 8. maddedeki koruma tedbiri usulünde olduğu gibi Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz edilebilecektir.

¹⁷⁵ Taşkın, Ş. C. (2016). *İnternete Erişim Yasakları*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 228

Kanun metninin mevcut haliyle, herhangi bir davaya konu olan uyuşmazlığın “can ve mal güvenliğinin sağlanması, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ve genel sağlığın korunması” gibi genel kapsamlı sebeplerden birine dahil sayılıp sayılmayacağına bakılması zorunluluğu vardır. Örneğin internetteki bir içerik vasıtasıyla tehdit suçunun işlendiği durumlarda, can ve mal güvenliğinin korunması gerekçesiyle 8/A maddesine dayanılarak o içeriğe erişim engellenebilir¹⁷⁶. Fakat bir internet sitesi üzerinden çocuklara yönelik olarak yayınlanan bir içeriğin yoğun düzeyde şiddet içermesi ve çocuk gelişimini olumsuz etkileyecek mesajlar vermesi halinde, bu site için verilecek olan engelleme kararının 8/A maddesinde sayılan sebeplerden birine ait olduğunu söylemek zordur. Bu durumda hakimin yorum yoluyla 8/A maddesindeki sebeplerden birine (örneğin kamu düzeninin korunmasına) gideceği kanaatindeyiz.

Anayasa Mahkemesi’nin 2 Ekim 2014 tarihinde verdiği kararda, kanunun bugünkü halindeki 8/A maddesiyle neredeyse birebir aynı olan 8. maddenin 16. fıkrası iptal edilmiştir. İptal edilen hüküm, 2015 yılında 8/A maddesi olarak tekrar yürürlüğe konmuş ve 2016 yılında 671 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile hükümdeki “Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına” ibareleri (Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu’nun kısaltması olan) “Kuruma” ve “Başkanlık” ibareleri (Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Başkanı’nın kısaltması olan) “Başkan” şeklinde değiştirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, daha sonra yürürlüğe konan 8/A maddesine yönelik olarak açılan iptal davasını 2 Kasım 2016 tarihinde karara bağlamış ve ilgili madde 671 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 21. maddesiyle değiştirildiği için konusu kalmayan hükümlere ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığını belirtmiştir¹⁷⁷. Sonrasında 2 Temmuz 2018’de çıkarılan 700 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle maddenin ilk iki fıkrasında zikredilen “Başbakanlık” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁷⁶ Taşkın, **a.g.e.**, s. 260

¹⁷⁷ AYM E. 2015/61 K. 2016/172 T. 2.11.2016

C. 5651 Sayılı Kanun'un Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilen 9. Maddesi

5651 Sayılı Kanun'un Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 9. maddesine göre, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler, direkt olarak sulh ceza hakimliğine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini isteyebilmekteydi. Sulh ceza hakimi bu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın olumlu ya da olumsuz olarak karara bağlamaktaydı. Hakim, bu madde çerçevesinde erişimin engellenmesine dair kararları kural olarak yalnızca kişilik haklarının ihlal edildiği kısım için vermekte, ancak hakimin yalnızca ilgili URL adresinin belirtilmesiyle ihlalin engellenemeyeceğini tespit etmesi durumunda, internet sitesinde yer alan tüm içerik için erişimin engellenmesine hükmetme yetkisi de bulunmaktaydı. Hakimin bu madde kapsamında vereceği karara karşı koruma tedbiri usulünde olduğu gibi Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz yoluna gidilecekti. Tıpkı 8. maddedeki koruma tedbiri usulündeki gibi, bu usulde de birden fazla sulh ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde HSK tarafından belirlenen sulh ceza mahkemelerince erişime engelleme kararı verilecekti.

9. madde kapsamında alınan bu tedbir gereğince, erişim engeli getirilen içerik başka internet adreslerinde de yayımlanırsa, ilgili kişinin Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne başvurması üzerine bu yeni adreslere de erişim engeli uygulanıyordu. Kanun koyucu, hakim tarafından engelleme kararı verilen içeriklerin başka internet sitelerinde de yer alması durumunda, mağdurun yeni davalar açmasına gerek bırakmamak için yalnız Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne başvurarak hızlı bir şekilde erişim engelleme kararı alması imkanı tanımıştı. Erişim Sağlayıcıları Birliği sadece bu başvurudaki içeriklerin hakim tarafından engelleme kararı verilen içerikler ile birebir aynı olup olmadığını tespit etmekle görevli kılındığı için, bu tespit neticesinde verilecek erişim engelleme kararlarına karşı itirazların idari işlemin iptali davası açılarak yapılması gerekmekteydi. Çünkü Erişim Sağlayıcıları Birliği bir özel hukuk

tüzel kişiliğini haiz olsa da, yaptığı bu işlemin icrai nitelikte bir idari işlem olduğu¹⁷⁸ ve özel hukuk kişilerinin idari işlemlerine karşı da idari yargıda dava açılması gerektiği değerlendirilmekteydi¹⁷⁹.

Kanun koyucu maddedeki “kişilik hakları” kavramı için ayrıca bir tanım yapmadığından, Türk Medeni Kanunu’nun 24. maddesindeki kişilik hakkı kapsamı ve bu hakka yapılacak saldırıların hukuka aykırılığını ortadan kaldıran uygunluk sebepleri 9. madde için de aynı şekilde geçerli sayılmaktaydı. Bilindiği gibi bu sebepler Türk Medeni Kanunu’nun 24. maddesi uyarınca mağdurun rızasının bulunması, kişilik hakkına kıyasla öncelikli bir özel ya da kamusal yararın varlığı yahut kanun tarafından verilen yetkinin kullanılmasıdır¹⁸⁰.

Kişilik hakkı, bireyin bedensel ve ruhsal bütünlüğüne, maddi ve manevi varlığına, menfaatlerine ve sosyal ilişkilerine yönelen her türlü saldırının önlenmesini talep etme imkânı veren mutlak nitelikte bir haktır. Diğer mutlak haklarda olduğu gibi, kişilik hakkı da sahibine, üçüncü kişilerden olumlu bir edimde bulunmalarını talep etme yetkisi değil; esasen müdahaleden kaçınmalarını isteme yetkisi tanır¹⁸¹. Bu bağlamda kişilik hakkı, bireyin bir hak süjesi olarak başkaları tarafından tanınmasını, saygı görmesini ve bu suretle itibarının korunmasını sağlayan menfaat ve yetkilerin bütünüdür ifade eder¹⁸². Kişinin kişiliğini oluşturan unsurlar; yaşam hakkı, vücut bütünlüğü, isim, resim, özel hayatın gizliliği, ekonomik özgürlük gibi maddi ve manevi değerler üzerinde sahip olduğu yetkilerden meydana gelmektedir¹⁸³. Öğretide genel kabul gören yaklaşıma göre kişilik hakkı; maddi değerler, manevi değerler ve mesleki değerler olmak üzere üçlü bir tasnif altında incelenmektedir¹⁸⁴. Buna göre bireyin şeref ve haysiyeti, özel ve gizli hayatı, fotoğrafı veya dış görünüşünü yansıtan

¹⁷⁸ Ardıçoğlu, a.g.e., s.136

¹⁷⁹ Tan, T. (2011). *İdare Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, ss.678-679

¹⁸⁰ “Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.”

¹⁸¹ Serozan, R. (2014). *Medeni Hukuk: Genel Bölüm/Kişiler Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 232

¹⁸² Akipek, J. G., Akıntürk, T. ve Karaman, D. A. (2013). *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku* (I. Cilt, 10. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık, ss. 341-342

¹⁸³ Dural, M., & Ögüz, T. (2004). *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s.5

¹⁸⁴ Zevkliler, A., Atabey, M. B. ve Gökyayla, K. E. (2000). *Giriş, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Medeni Hukuk*. Ankara: Savaş Yayınevi, s. 442

görselleri, adı ile mesleki itibarı kişilik hakkı kapsamındaki temel unsurlar arasında yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi 11 Ekim 2023 tarihinde, 2015 yılında kısmen iptal ettiği bu maddenin 1. ve 3. fıkralarının iptaline karar vermiş ve bu fıkraların iptaliyle beraber uygulanabilirliği ortadan kalkan kalan kısmı da 6216 Sayılı Kanun'un 43/4 hükmü gereğince iptal edilerek 9. madde tamamen yürürlükten kaldırılmıştır. 10 Ocak 2024 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan bu iptal kararının yayınlanma tarihinden itibaren 9 ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüş ve iptal kararı 10 Ekim 2024 tarihinden itibaren geçerlilik kazanmıştır.

9. madde kapsamında verilen erişim engelleme kararlarında belirli içerikler yerine bütün bir sayfaya erişimin engellenmesi kararının verilmesi, yani o kişiyle ilgili olarak yazılan yorumların tamamının silinmesi de kamuoyunda tepkilere neden olmuştur. Örneğin Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği, 24 Nisan 2019 tarihinde cinayet zanlısı olarak yargılaması devam eden Çağatay Aksu isimli şahıs ile ilgili Eksisozluk.com isimli internet sitesinde yazılan bütün yorumları silme kararı vermiştir¹⁸⁵. Yazılan onlarca yorum içinde Aksu'nun kişilik haklarına saldıran yorumlar bulunsada dahi, yalnızca nesnel bilgi veren veya kişilik haklarına dokunmayan birçok yorumun da özensizce silinmesi ifade özgürlüğü prensibine aykırılık teşkil etmekte, kamuoyuna yansımış bir cinayet soruşturmasının sanığı olarak tutuklu yargılanan Çağatay Aksu hakkında internet içeriklerine bu kadar kolay biçimde sansür kararı verilebilirken, aynı şahıs ile ilgili yazılı ve görsel basında çıkan haberlerin silinmemiş olması da 9. maddenin ifade özgürlüğü yönünden bir çifte standart sorunu doğurduğu kanısına yol açmaktaydı¹⁸⁶.

¹⁸⁵ Ekşi Sözlük'te erişim engeli. (2014, Ekim 16). *Milliyet*. Erişim adresi <https://www.milliyet.com.tr/gundem/eksi-sozluk-te-erisim-engeli-2882676> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁸⁶ Şule Çet davasında tepki çeken karar. (2014, Ağustos 28). *Milliyet*. Erişim adresi <http://www.milliyet.com.tr/sule-cet-davasinda-tepki-ceken-gundem-2823696> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), Bardak çelişkisi. (2014, Ağustos 29). *Hürriyet*. Erişim adresi <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bardak-celiskisi-41108270> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), İşte Şule Çet'in katil zanlılarının savunması. (2014, Eylül 4). *NTV*. Erişim adresi <https://www.ntv.com.tr/turkiye/iste-sule-cetinkatil-zanlilarininsavunmasi,qkhSuFtl3EqyUI7ih455GA> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

D. 5651 Sayılı Kanun'un 9/A Maddesi

5651 Sayılı Kanun'un 9/A maddesi uyarınca, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, BTK'ya başvurarak bu içeriğe erişimin engellenmesini isteyebilir. Bu durumda BTK Başkanı erişim engelleme kararını derhal ESB'ye gönderir ve ESB dört saat içinde kararı uygular, eğer gecikmesinde sakınca bulunan bir durum varsa BTK bu içeriğe erişimi başvuru anında bizzat engeller.

Bu usulde de, birden fazla sulh ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde HSK tarafından belirlenen sulh ceza mahkemelerince karar verilecektir. Erişim engellenmesi talebinde bulunan kişilerin, kararı BTK'ya yaptıkları başvurudan sonraki yirmi dört saat içinde sulh ceza hakimine götürmeleri mecburidir. Sulh ceza hakimine gitmedikleri takdirde veya hakimın erişimin engellenmesi kararına onay vermemesi durumunda erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkacaktır. Hakim, kararını kırk sekiz saat içinde vermek zorundadır. Hakimın verdiği karara BTK başkanı tarafından itiraz edilebilecektir.

Kanun koyucunun bu tedbiri iptal edilen 9. maddedeki tedbire oldukça benzer bir biçimde düzenlediği görülmektedir. Sulh ceza hakimi yine kırk sekiz saat gibi kısa bir süre içinde karar vermek zorunda bırakılmış, karşı taraf dinlenilmeksizin dosya üzerinden yargılama yapılması sağlanmış ve kanun yolu imkanının tek aşamalı olması sebebiyle verilen hükmün Yargıtay'a gitmeden kesinleşmesine imkan tanınmıştır.

Buna ek olarak, tedbirin kötüye kullanılmasına karşı bir önlem de alınmamıştır. Hiçbir hukuki dayanak olmadan, istenilen içeriği özel hayatın gizliliğini ihlal gerekçesiyle yirmi dört saat boyunca erişime engellemek ve bunu mükerrer defalarda tekrar etmek mümkündür. BTK kendisine gelen başvuruda yalnızca hakkın ihlaline sebep olan içeriğin tam adresinin (URL) bildirilip bildirilmediğini, özel hayatın gizliliğinin hangi yönlerden ihlal edildiğine dair açıklamaların bulunup bulunmadığını ve başvuru kişinin kimliğini doğrulayan bilgilerin yer alıp almadığını incelemekle

yükümlüdür. Sulh hukuk hakimine onaylatılmayan başvurulara konu olan içerik için tekrar başvuru yapılamaması şartı getirilmemiştir.

E. 5651 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin 1. Fıkrasında Yer Alan Alternatif Erişim Yollarını Engelleme Tedbirleri

5651 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendine göre, erişim sağlayıcılar erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla görevlendirilmiştir. Bu hükme dayanılarak *Virtual Private Network* (Sanal Özel Ağ), kamuoyundaki yaygın ismiyle VPN servislerine de erişim engellenmektedir. VPN, ağlara uzaktan erişim sağlayan ve şifreli şekilde veri gönderen bir sistemdir. Yani VPN kullanıcısı, normal şartlarda kullanma izni olmadığı bir noktadaki ağa erişebilir ve veri aktarımında bulunabilir¹⁸⁷. Türkiye'de yasaklı olan sitelere de VPN kullanarak erişim sağlamak mümkündür, BTK bu hüküm uyarınca 2023 yılında on altı farklı VPN servisine erişim engeli getirmiştir¹⁸⁸.

Anayasa Mahkemesi, bu hükmün Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasını reddetmiş, erişim sağlayıcıların alması öngörülen tedbirlerin yalnızca erişimin engellenmesi kararı verilmiş yayınlar hakkında uygulanması kapsamında anlaşılması gerektiğini söyleyerek hükmü anayasaya uygun bulmuştur¹⁸⁹. Buna göre iptali istenilen kural, erişim sağlayıcılara yeni bir erişime engelleme kararı verme yetkisi tanımayıp önceden verilmiş olan erişime engelleme kararlarının yerine getirilmesini sağlamaktan ibarettir. Ancak BTK'nın VPN servislerini bütünüyle erişime engellemesinin, meşru nitelikteki ve hakkında bir engelleme kararı bulunmayan

¹⁸⁷ Jyothi, K. ve Reddy, B. I. (2023). Study on Virtual Private Network (VPN), VPN's Protocols And Security. *International Journal of Scientific Research in Computer Science, Engineering and Information Technology*, Volume 3 Issue 5, Erişim adresi https://www.researchgate.net/publication/368831275_CSEIT1835225_Study_on_Virtual_Private_Net_work_VPN_VPN's_Protocols_And_Security (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 919

¹⁸⁸ BTK, 16 VPN uygulamasına erişim engeli getirdi. (2023, 20 Aralık). *Gazete Duvar*. Erişim adresi <https://www.gazeteduvar.com.tr/btk-16-vpn-uygulamasina-erisim-engeli-getirdi-haber-1655400> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

¹⁸⁹ AYM E. 2014/87 K. 2015/112 T. 8.12.2015

içeriklere ve hizmetlere erişimi de imkansız hale getirdiği için Anayasa Mahkemesi içtihadına aykırı olduğu savunulmaktadır¹⁹⁰.

F. 5651 Sayılı Kanun'un Ek 4. Maddesi

Ek madde 4 ile öngörülen yaptırım tam olarak bir erişime engelleme olmasa da, internet trafiği bant genişliğinin %50 veya %90 oranında daraltılması tedbiri kısmen bir erişime engelleme olarak kabul edilebilir. İnternet trafiği, kullanıcıların arzuladıkları internet sitesi veya uygulamasına girmek için bağlantı kurması ile oluşan veri alışverişidir¹⁹¹. Bu trafiğin belirli siteler için kısıtlanması, bant genişliğinin daraltılması olarak tanımlanabilir. Kısacası bu yaptırımla karşı karşıya kalan sosyal ağ sağlayıcıya Türkiye sınırları içindeki bir internet erişimi ile bağlanması oldukça güçleşeceği için erişime engellemeye yaklaşan bir durumdan bahsedilebilecektir.

Ek Madde 4 uyarınca, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları; yetkili mercilerce gönderilen tebligat, bildirim veya talepleri yerine getirmek, kullanıcı başvurularını cevaplandırmak ve 5651 Sayılı Kanun'dan kaynaklanan yükümlülükleri ifa etmek üzere, Türkiye'de en az bir gerçek veya tüzel kişiyi temsilci olarak atamak ve bu temsilcinin iletişim bilgilerini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na (BTK) bildirmekle yükümlüdür. Günlük erişimi on milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcıları bakımından, kendi belirleyecekleri bir gerçek veya tüzel kişinin temsilci olarak atanması zorunludur. Atanan temsilci, sağlayıcının genel sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla; teknik, idari, hukuki ve mali konularda tam yetkili olacak ve sorumluluk üstlenecektir. Temsilcinin tüzel kişi olarak belirlenmesi hâlinde, sosyal ağ sağlayıcı tarafından bir sermaye şirketi statüsünde şube tesis edilmesi şarttır.

¹⁹⁰ Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 175

¹⁹¹ Janevski, T. *Internet Technologies for Fixed and Mobile Networks*. Massachusetts: Artech House. Erişim adresi https://www.google.com.tr/books/edition/Internet_Technologies_for_Fixed_and_Mobi/9kKPCwAAQBAJ (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 19

Temsilci atamayan veya atadığı temsilciyi BTK'ya bildirmeyen sosyal ağ sağlayıcıları, kanunda öngörülen süreler içerisinde bu eksikliği gidermedikleri takdirde, Türkiye'de yerleşik vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerden reklam alma imkânından mahrum bırakılır. Bu yaptırımın uygulanmasına rağmen temsilci atamayan sosyal ağ sağlayıcıları hakkında, BTK Başkanı internet trafiğinin bant genişliğinin %50 oranında azaltılması amacıyla sulh ceza hâkimliğine başvuruda bulunabilir. Eksikliğin devamı hâlinde, BTK Başkanı aynı şekilde bant genişliğinin %90 kadar daraltılması talebiyle yeniden sulh ceza hâkimliğine müracaat edebilir. Hâkim, ikinci başvuru üzerine, hizmetin niteliğini dikkate alarak yüzde elliden az olmamak kaydıyla daha düşük bir daraltma oranı da belirleyebilir. Bu çerçevede verilen kararlara karşı, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz edilebilir.

5651 Sayılı Kanun uyarınca BTK Başkanı tarafından verilen içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmaması durumunda, Türkiye'de yerleşik vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin ilgili yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcısına altı aya kadar reklam vermeleri yasaklanabilir. Bu yasak kararı BTK Başkanı tarafından doğrudan alınabilir. Ayrıca, sosyal ağ sağlayıcısının internet trafiği bant genişliğinin %50 oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim tarafından verilen daraltma kararına rağmen, otuz gün içerisinde içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi yükümlülüğü yerine getirilmezse, BTK Başkanı, bant genişliğinin yüzde doksana kadar daraltılması için yeniden sulh ceza hâkimliğine müracaat edebilir.

Öte yandan, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen; çocukların cinsel istismarı (m. 103), halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (m. 217/A), devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma (m. 302), anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar (m. 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316) ile devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk (m. 328–337) kapsamında kalan internet içeriklerine ilişkin olarak, soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısının, kovuşturma aşamasında ise mahkemenin talebi üzerine, Türkiye'de bulunan temsilci tarafından talep konusu verilere adli mercilerin erişimine imkan sağlanır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde, Cumhuriyet savcısı

tarafından yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcısının internet trafiği bant genişliğinin %90 oranında daraltılması talebiyle Ankara Sulh Ceza Hâkimliği'ne başvurulabilir. Hâkim tarafından verilen daraltma kararı, erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere BTK'ya iletilir ve karar, bildirimden itibaren en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından uygulanır.

III. Diğer Kanunlarda Yer Alan Erişimin Engellemesi Tedbirleri

A. İlgili Kuruma Müstakil Olarak Erişimin Engellemesi Yetkisi Tanıyan Hükümler

1. Erişimin Engellenmesi Kararına Karşı İtiraz Prosedürü Düzenlenmiş Olan Hükümler

7464 Sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 4. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendine göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı tespit ettiği izinsiz turizm amaçlı kiralama ilanını yayınlayan aracı hizmet sağlayıcıya¹⁹² uyarıda bulunacaktır. Bakanlık, yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içerisinde bu içeriği internet sitesinden kaldırmayan adresler hakkında, ihlalin gerçekleştiği yayın, bölüm veya kısma ilişkin içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesine karar verme yetkisine sahiptir. Bu kapsamda verilen kararlara karşı sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Sulh ceza hâkimi tarafından verilen kararlara ise, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz edilebilecektir.

7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'nun 17. maddesine göre, ilgili teknik düzenlemelere veya genel ürün güvenliği mevzuatına aykırı olmasına rağmen piyasaya arz edilen bir ürünün internet ortamında tanıtımının yapılması veya satışının gerçekleştirilmesi hâlinde; yetkili kamu kuruluşu, aracı

¹⁹² 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendi uyarınca, aracı hizmet sağlayıcı *başkalarına ait ekonomik ve ticari faaliyetlerin yürütülmesine imkân sağlayan elektronik ticaret ortamını sunan gerçek veya tüzel kişidir.*

hizmet sağlayıcıya bu ürüne ilişkin içeriğin yayından kaldırılması yönünde bildirimde bulunur. Aracı hizmet sağlayıcının bildirimin kendisine ulaştığı andan itibaren yirmi dört saat içerisinde içeriği yayından kaldırmaması durumunda, yetkili kuruluş¹⁹³ bu ürüne dair içeriklere erişimin engellenmesine karar verir. Aynı kanunun 22. maddesinin 2. fıkrasında bu kanun hükümlerine göre verilen yaptırım kararlarına karşı 2577 Sayılı İdari Yargı Usul Kanunu hükümlerine göre yargı yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir.

6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 12. maddesine göre, bu Kanun'un ek 2. maddesinin 4. fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile ek 4. maddesinin 1. fıkrası hükümlerine aykırı davranan elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcılar ile elektronik ticaret hizmet sağlayıcılara; ayrıca aynı fıkranın (c) bendine aykırı davranan elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcılar için idari para cezası uygulanmasına ve kanuna aykırılığın giderilmesi amacıyla içerik kaldırılması için süre tanınmasına Ticaret Bakanlığı tarafından karar verilir. Kanunda öngörülen süre içerisinde aykırılığın ortadan kaldırılmaması hâlinde, Bakanlık; ilgili elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı veya elektronik ticaret hizmet sağlayıcının internet sitesinde yer alan içeriğin çıkarılmasına yahut erişimin engellenmesine yönelik yaptırım uygulama yetkisine sahiptir. Bu kararlara karşı sulh ceza hâkimliğine başvurulabilecek ve sulh ceza hâkimliğince verilen kararlara karşı da 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz edilebilecektir.

5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 1. maddesine göre, Türkiye'de oynanan futbol maçlarının internet ortamında hukuka aykırı olarak yayınlanması durumunda, bu yayınların bulunduğu internet adreslerine Türkiye Futbol Federasyonu yönetim kurulunca erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Keza müsabaka Türkiye sınırları dışında olsa dahi, yayın hakkı sahibinin hak sahipliğini ispat ederek bulunacağı talep üzerine de aynı

¹⁹³ Yetkili kuruluş, 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'nun 3. maddesinin (ş) bendi uyarınca *ürünlere ilişkin teknik düzenlemeleri hazırlamak, uygulamak yahut denetlemekle görevli kamu kurum ve kuruluşudur.*

yönteme başvurulabilmektedir. Erişimin engellenmesi kararına karşı bir hafta içinde sulh ceza hâkimliğine itiraz edilebilecektir.

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 61. maddesine aykırı nitelikteki ticari reklamların internet ortamı üzerinden yayınlanması halinde, Reklam Kurulu bu internet sayfası ile iletişime geçip reklamın yayından kaldırılması için 24 saatlik bir süre verecektir. Bu süre sonunda içeriğin yayından kaldırılmaması veya sayfa ile iletişime geçilememesi halinde, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 77. Maddesi'nin 12. fıkrası uyarınca Reklam Kurulu ilgili içeriğin erişime engellenmesi kararı verebilmektedir. Aynı Kanun'un 78. maddesi gereğince, verilen erişimin engellenmesi kararına karşı 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre idari yargı yoluna başvurulabilecektir¹⁹⁴.

5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 60. maddesinin 17. fıkrasına göre BTK, aynı Kanun'un 9. maddesinin 14. fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen, 60. maddesinin 16. fıkrası uyarınca verilen idari para cezasını süresi içinde ödemeyen, yapılan bildirimle rağmen altı ay içinde BTK düzenlemelerine uygun hareket etmeyen ya da yetkilendirme almadan hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcılarının internet trafiğini daraltma veya ilgili uygulama ya da internet sitesine erişimi engelleme kararı alabilir.

Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 62. maddesine göre BTK tarafından verilen idari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. BTK'nın Ankara'da faaliyet gösterdiği göz önüne alındığında, bu kanun çerçevesinde

¹⁹⁴ Erişime engelleme yetkisini içeren 77. maddenin önceki hali, Reklam Kurulu'na internet sayfası ile iletişime geçmeden doğrudan erişime engelleme yetkisi vermekteydi. Ancak bu hüküm, Anayasa Mahkemesi'nin 2022/70 Esas numaralı ve 13 Eylül 2023 tarihli kararıyla Anayasa'nın 13., 26. ve 48. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Kararda, internet sitesi işleticisine ilgili reklama dair bilgilendirme yapılması, içerik sahibine bildirimde bulunulmasının temini veya içeriğin kaldırılmasına yönelik ihtarla bulunulması gibi, internet sitesinin tümüne erişimin engellenmesi tedbirine başvurulmaksızın uygulanabilecek herhangi bir alternatif sınırlama yolunun öngörülmemiş olmasının, ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasını mümkün kılabilecek seçenekleri ortadan kaldırdığı ifade edilmiştir. Bu nedenle, düzenleme ile getirilen sınırlamanın ölçülülük ilkesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır. 29 Mayıs 2024 tarihinde 7511 Sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle bu aykırılık giderilmiş, 77. maddedeki erişim engellenmesi usulü uyar-kaldır prosedürü eklenerek yeniden yürürlüğe konmuştur.

verilecek erişime engelleme kararlarına karşı açılacak olan dava için yetkili olan mahkeme de Ankara'daki idare mahkemeleridir¹⁹⁵. Ayrıca yine Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 60. maddesinin 10. fıkrasına göre Cumhurbaşkanlığı, Anayasa'nın 22. maddesinde yer alan sebeplerin varlığı halinde, gecikmesinde sakınca olan iletişim kısıtlayıcı tedbirleri belirleyip BTK'ya bildirecektir. BTK Başkanı'nın bu bildirim üzerine vereceği karar yirmi dört saat içinde sulh ceza hakiminin onayına sunulacak, hakim kırk sekiz saat içinde bu kararı onaylamaması durumunda iletişimi kısıtlayıcı tedbir kalkmış sayılacaktır.

Düzenlenen bu usul, Cumhurbaşkanlığı'nın 5651 Sayılı Kanun'un 8/A maddesindeki erişime engelleme yetkisinden farklıdır. Bu usulde BTK Başkanı'nın kararı Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne gönderildikten sonra, erişim sağlayıcıların ilgili kararı iki saat içinde uygulama mecburiyeti varken 5651 Sayılı Kanun'un 8/A maddesindeki usulde erişim sağlayıcıların kararı uygulama süresi en geç dört saattir. Ayrıca bu usulde madde metninde sadece "tedbir" kelimesinin kullanılmasından dolayı, Cumhurbaşkanlığı'na sadece internet içeriklerini erişime engelleme yetkisi değil, elektronik haberleşmeye dair diğer tedbirleri de alma yetkisi tanındığı kanaatindeyiz.

2. İtiraz Prosedürü Düzenlenmemiş Olan Hükümler¹⁹⁶

İdari kurumlara müstakil olarak erişime engelleme yetkisi veren fakat bir itiraz prosedürü öngörmeyen bu hükümlerin tamamında, Anayasa'nın 22. maddesinde yer

¹⁹⁵ Yüksel, A. (2018). *Elektronik Haberleşme Hukukundaki İdari Yaptırımlar ve Yargısal Denetimi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.133

¹⁹⁶ 7194 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 7. maddesinde yer alan erişime engelleme prosedürü, bu maddenin 2. fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması sebebiyle (AYM E.2020/11 K.2023/98 T.18.5.2023) hükümsüz hale gelmiş bulunduğu için bu başlık altında yer verilmemiştir. Buna göre Vergi Usul Kanunu kapsamındaki vergilere ilişkin beyanname verme ve ödeme yükümlülüklerini süresinde yerine getirmeyen dijital hizmet sağlayıcılarına veya bunların Türkiye'deki yetkili temsilcilerine yönelik olarak, dijital hizmet vergisini tarh etmeye yetkili vergi dairesi tarafından bu yükümlülüklerin yerine getirilmesine yönelik ihtarla bulunulabilecek ve bu ihtarın Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinde ilan edilmesinden itibaren otuz gün içerisinde bu yükümlülüklerin yerine getirilmediği durumda, Hazine ve Maliye Bakanlığı dijital hizmet sağlayıcının sunduğu hizmetlere erişimin söz konusu yükümlülükler tamamlanıncaya kadar engellenmesine karar verebilecektir.

alan idari bir makam tarafından alınacak haberleşmeyi kısıtlayıcı tedbirlerin yirmi dört saat içinde hakim onayına sunulması şartına uyulmamıştır.

1262 Sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'nun 18. maddesine göre, müstahzarların 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'na aykırı şekilde tanıtımının yahut satışının internet üzerinden gerçekleştirilmesi halinde, Sağlık Bakanlığı'nın BTK'ya vereceği talimatla ilgili internet sitelerine erişim engellenecektir¹⁹⁷.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği'nin 32. maddesine göre, Kanundaki şartları taşımayan uygunsuz ürünlerin üreticisi veya satıcısına elektronik ticaret ortamını sağlayan gerçek veya tüzel kişiye karşı, sağlayıcının merkezinin bulunduğu şehirdeki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlüğü tarafından bildirim yapılarak ilgili ürünün yayınlandığı içeriğin yayından kaldırılması için yirmi dört saatlik süre verilir. Eğer bu süre sonunda içerik yayından kaldırılmazsa, İl Müdürlüğü erişimin engellenmesine karar verecektir¹⁹⁸.

31541 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarımda Kullanılan Gübrelerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği'nin 10. maddesine göre, Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarımda Kullanılan Kimyevi Gübrelere Dair Yönetmelik ile Tarımda Kullanılan Organik, Mineral ve Mikrobiyal Kaynaklı Gübrelere Dair Yönetmelik kapsamında yer alan ürünlerin, ilgili teknik düzenlemeye ya da genel ürün güvenliği

Dijital hizmet sağlayıcı, 7194 Sayılı Kanun'un 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca “*dijital ortamda sunulan her türlü reklam hizmetlerini (reklamın kontrolü, performans ölçümü, kullanıcı verilerinin iletimi ve yönetimi ile reklamın sunumuna ilişkin teknik hizmetler dâhil), sesli, görsel veya dijital içeriklerin (bilgisayar programları, uygulamalar, müzik, video, oyunlar, oyun içi uygulamalar ve benzeri içerikler dâhil) dijital ortamda satışını, bu içeriklerin dijital ortamda dinlenmesine, izlenmesine, oynanmasına veya elektronik cihazlara kaydedilmesine ya da bu cihazlarda kullanılmasına yönelik dijital ortamda sunulan hizmetleri, ayrıca kullanıcıların birbirleriyle etkileşime geçebilecekleri dijital ortamların sağlanması ve işletilmesi hizmetlerini (kullanıcılar arasında mal veya hizmet satışına veya satışın kolaylaştırılmasına yönelik hizmetler dâhil) sunan kişi veya kuruluş*” olarak tanımlanmıştır.

¹⁹⁷ İlgili kanunda herhangi bir itiraz prosedürü düzenlenmediği için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından verilecek erişimin engellenmesi kararına karşı ancak idare mahkemesinde iptal davası açılabilir.

¹⁹⁸ İlgili kanunda herhangi bir itiraz prosedürü düzenlenmediği için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlüğü tarafından verilecek erişimin engellenmesi kararına karşı ancak idare mahkemesinde iptal davası açılabilir.

mevzuatına uymadığı halde internet üzerinden tanıtımının ve satışının yapılması halinde, ilgili internet sayfası ile iletişime geçip reklamın yayından kaldırılması için 24 saatlik bir süre verecektir. Bu süre sonunda içeriğin yayından kaldırılmaması halinde Bakanlık, Yönetmelik'in 10. maddesinin 10. fıkrası uyarınca erişime engelleme kararı verebilecektir¹⁹⁹.

6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 99. maddesinin 3. fıkrası gereğince, internet üzerinden izinsiz sermaye piyasası faaliyeti yürüten sitenin içerik ve yer sağlayıcılarının yurt içinde olması hâlinde, Sermaye Piyasası Kurulu'nun başvurusu üzerine görevli mahkeme tarafından erişimin engellenmesi kararı verilecektir. Yurtdışında bulunan içerik ve yer sağlayıcıların sağladığı erişimin engellenmesi için ise BTK tarafından erişimin engellenmesi kararı verilir. Maddede, görevli mahkemeye veya itiraz yoluna ilişkin açık bir düzenleme olmamakla beraber, aynı Kanun'un 116. maddesinde yer alan *"Bu Kanunda tanımlanan veya atıfta bulunulan suçlardan dolayı yargılama yapmaya HSK'nın ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye ceza mahkemeleri yetkilidir"* hükmü uyarınca görevli mahkemenin belirlenmesi gerekecektir. İçerik veya yer sağlayıcılarının yurt dışında bulunması halinde ise, Sermaye Piyasası Kurulu'nun başvurusu üzerine BTK'ya erişime engelleme yetkisi tanınmıştır²⁰⁰.

B. İlgili Kuruma Müstakil Olarak Erişime Engelleme Yetkisi Tanımayan Hükümler

1. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek 4. Maddesi

Diğer hükümlerden daha eski ve daha farklı bir nitelik taşıması sebebiyle telif haklarına dayanan erişime engelleme prosedürünü ayrı bir başlık altında

¹⁹⁹ İlgili yönetmelikte herhangi bir itiraz prosedürü düzenlenmediği için Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilecek erişime erişimin engellenmesi karşı ancak idare mahkemesinde iptal davası açılacaktır.

²⁰⁰ İlgili kanunda herhangi bir itiraz prosedürü düzenlenmediği için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından verilecek erişimin engellenmesi kararına karşı ancak idare mahkemesinde iptal davası açılacaktır.

değerlendirilmiş bulunmaktayız. Yürürlüğe 3 Mart 2004 tarihinde girmesi nedeniyle 5651 Sayılı Kanun'dan daha eski olan bu prosedür, telif hakkı sahibinin Cumhuriyet Savcılığı'na şikayette bulunması ve Cumhuriyet Savcısı'nın şikayeti yerinde görmesi durumunda erişime engelleme kararı alması yönüyle bir açıdan ceza muhakemesi hukukundaki koruma tedbirine yakınsayan, başka bir açıdan da idari bir işlem olduğu savunulabilecek yönleri olan bir tedbirdir²⁰¹.

Ek 4. maddenin 3. fıkrasına göre, dijital iletim veya başka bir yöntemle ses/görüntü nakli yapan araçlarla eser sahiplerinin haklarının ihlal edildiği ve eser sahibinin bu ihlali yapan kişiye başvurduğu halde içeriğin üç gün içinde yayından kaldırılmadığı durumda, eser sahibi Cumhuriyet Savcılığı'na şikayette bulunabilir. Şikayeti inceleyen Savcılık, içerik sağlayıcıya verilen hizmeti durdurma emrini servis sağlayıcıya gönderecektir. Kanun metninde servis sağlayıcı olarak nitelenen kavramın 5651 Sayılı Kanun'da yer sağlayıcı olarak tanımlanan özne olarak algılanması gerekmektedir²⁰².

Madde metninde savcılığa lafzi olarak bir erişime engelleme yetkisi verilmese de, last.fm adlı internet sitesi 2009 yılında Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu hükme dayanan kararıyla engellenmiştir²⁰³. Savcılık kararına yönelik olarak herhangi bir itiraz prosedürü öngörülmemiş, yalnızca fikri mülkiyet hakkını ihlal eden içerik kaldırıldıktan sonra, içerik sağlayıcının savcılığa başvurarak erişim engellenmesi kararını kaldırtabileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme de Anayasa'nın 22. maddesinde yer alan haberleşme özgürlüğünü kısıtlayan tedbirlerin 24 saat içinde hakim onayına sunulması şartına aykırılık teşkil etmektedir.

²⁰¹ Bozbel, S. (2009). "Fikri Hakların İhlali Nedeniyle İhtiyati Tedbir Yoluyla İnternet Sitelerine Erişim Engellenebilir mi?", Tekin Memiş (Ed.), *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2009*, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, s. 153

²⁰² Başlar, Y. (2019). Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek Madde 4 Hükümünün İhlali Suçları. *Ankara Barosu Dergisi*, (4), s.69

²⁰³ MySpace ve Last.fm'e Erişim Engellendi. (2009, Eylül 19). *Hürriyet*. Erişim adresi <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/myspace-ve-last-fm-e-erisim-engellendi-12518049> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Cumhuriyet Savcılığı tarafından verilecek erişimin engellenmesi kararının adli değil idari nitelikte olduğu ve bu durumun, Kabahatler Kanunu'nun 23. maddesinde öngörülen; kanunda açıkça yetki tanınan hallerde Cumhuriyet savcısının idari yaptırım kararı verebilmesine ilişkin düzenlemenin bir yansıması olduğu yönünde görüşler ileri sürülmektedir²⁰⁴. Ancak, erişim engelleme kararına konu eylemin bir kabahat değil, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 71. maddesinde düzenlenen ve “eser sahibinin izni olmaksızın eserin umuma arz edilmesi veya yayımlanması” suçunu oluşturduğu dikkate alındığında, bu görüşün kabulü mümkün değildir. 2017'de TBMM Başkanlığı'na sunulan fakat yasalaşmayan Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nda, bu sorunu çözmek için savcılık tarafından verilecek erişim engelleme kararının yirmi dört saat içinde sulh hukuk mahkemesine sunulma mecburiyeti ilave edilmişti²⁰⁵. Ancak kanunun mevcut haliyle savcılık tarafından verilen erişimin engellenmesi kararına yapılabilecek bir itiraz bulunmamaktadır. Uygulamada ise FSEK Ek madde 4'e dayanılarak verilen erişim engelleme kararları genellikle savcılık değil mahkeme kararı ile verilmektedir²⁰⁶.

2. Diğer Hükümler²⁰⁷

2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesine göre, İcra ve İflas Kanunu kapsamında haczedilen malların UYAP ile entegre olan elektronik satış portalı üzerinden güvenli biçimde satışını engelleyen ya da bu sistem aracılığıyla ihaleye katılan alıcıların hak ve menfaatlerine zarar veren internet siteleri, 5651 Sayılı

²⁰⁴ Dülger, M. V. ve Beceni, Y. (2011). *Türkiye'de İnternet Sitelerinin Erişiminin Engellenmesi Konusunda Farklı Hukuk Disiplinleri Açısından Değerlendirmeler*, İstanbul: TÜSİAD, s. 60

²⁰⁵ 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı. Erişim adresi

<https://web.archive.org/web/20170601082226/http://www.telifhaklari.gov.tr/kanuntasarisi/resources/documents/5846-SAYILI-FIKIR-VE-SANAT-ESERLERI-KANUNUNDA-DEGISIKLIK-YAPILMASINA-ILISKIN-KANUN-TASARISI.docx> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁰⁶ Taşkın, a.g.e., s. 333

²⁰⁷ 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesine atıf yapan 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 41/G maddesinde öngörülen erişime engelleme prosedürü, 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması sebebiyle (AYM E. 2020/76 K. 2023/172 T. 11.10.2023) hükümsüz hale gelmiş bulunduğu için bu başlık altında yer verilmemiştir. Buna göre çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin süreçlerde, çocuğun uzman veya öğretmen aracılığıyla yükümlüden ya da hak sahibinden alınması veya diğer tarafa teslimi esnasında kayda alınan ses ya da görüntülerin internet ortamında yayımlanması suretiyle kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri süren ilgililer, kapsamında içeriğin engellenmesini talep etme imkânına sahip bulunmaktaydı.

Kanun'un 8/A maddesi uyarınca erişime engellenecektir. Bu maddeye göre erişime engelleme kararı BTK Başkanı tarafından verilecek ve bu karar yirmi dört saat içinde sulh ceza hakiminin onayına sunulacaktır. Sulh ceza hâkimi bu kararı kırk sekiz saat içinde onaylamaması halinde, erişimin engellenmesine ilişkin karar kendiliğinden geçersiz hale gelecektir.

6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 115. maddesinde, 109. maddede yer alan “onaylı izahname yayımlama yükümlülüğünü yerine getirmeksizin sermaye piyasası araçlarını halka arz etmek, onaylı ihraç belgesi olmaksızın sermaye piyasası araçları satmak ve sermaye piyasasında izinsiz olarak faaliyette bulunmak” suçlarının işlenmesi durumunda 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesindeki erişime engelleme yönteminin uygulanabileceği belirtilmiştir. Buna göre koruma tedbiri usulüne ek olarak, içerik veya yer sağlayıcısının yurtdışında olduğu durumlarda idari tedbir usulü de uygulanabilecektir.

6769 Sayılı Kanun'un 7. maddesinin 3. fıkrasının (d) bendine göre, marka sahibinin tescil ettirdiği işaretin internet ortamında kullanılmasını önlemek için talepte bulunma hakkı vardır. Marka hakkı sahibi marka hakkına olan tecavüzü önlemek için maddi veya manevi tazminat davası açabilecektir. Ayrıca Kanun'un 30. maddesine göre bu hakka tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan, satışa arz eden veya satan, ithal ya da ihraç eden, ticari amaçla satın alan, bulunduran, nakleden veya depolayan kişiler suç işlemiş sayıldığı için suç duyurusunda da bulunabilir.

4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin (k) bendine göre, internet üzerinden tüketicilere tütün mamulleri, alkollü içkiler, etil alkol, metanol, makaron, sarmalık kıyılmış tütünün veya yaprak sigara kâğıdı satışı yapan sayfalara 5651 Sayılı Kanun'daki usuller uyarınca erişim engellenecektir. Madde metninde hangi usulün uygulanacağı belirtilmemiş olsa da, 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde bulunan koruma tedbiri usulünün uygulanacağı düşünülmektedir²⁰⁸. Dolayısıyla verilecek olan erişime engelleme

²⁰⁸ Taşkın, **a.g.e.**, s. 339

kararına karşı 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca itiraz edilebileceğini söylemek mümkündür.

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 29/A maddesi uyarınca, Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), aşağıdaki durumlarda internet üzerinden yapılan yayının erişime engellenmesi için sulh ceza hakimliğine talepte bulunabilecektir:

- RTÜK'ten geçici yayın hakkı veya yayın lisansı almayan ya da bu hak veya lisansı iptal edilen gerçek ve tüzel kişilerin yaptığı yayınlar
- Yayın dili Türkçe olan veya Türkçe olmamakla birlikte Türkiye pazarına yönelik ticari içerik sunan yayın kuruluşlarının yayınları
- RTÜK tarafından, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ile 6112 Sayılı Kanun'daki hükümlere aykırı yayın yaptığı belirlenen ve yurt dışında yerleşik bulunan, başka bir ülkenin yargı yetkisi altındaki medya hizmet sağlayıcıları ya da platform işletmecilerinin gerçekleştirdiği yayınlar

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 29/A maddesinin 2. fıkrası gereğince sulh ceza hakimi, RTÜK tarafından yapılan erişime engelleme başvurusunu en geç yirmi dört saat içerisinde duruşma yapmaksızın karara bağlayacak ve vereceği karara karşı, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine uygun olarak itiraz edilebilecektir. Ayrıca 5651 Sayılı Kanun'un 8/A maddesinin üçüncü fıkrasına atıf yapılarak, 6112 Sayılı Kanun'un 29/A maddesi kapsamında verilecek içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesine ilişkin kararların yalnızca kanuna aykırı olan kısım için verilmesi gerektiği; ancak hakimin yalnızca ilgili URL adresinin belirtilmesiyle ihlalin engellenemeyeceğini tespit etmesi durumunda, internet sitesinde yer alan tüm içerik için erişimin engellenmesine hükmetme yetkisinin bulunduğu da belirtilmiştir.

Sanal Ortamda Oynatılan Talih Oyunları Hakkında Yönetmelik'in 7. maddesine göre Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliğince oynatıldığı inceleme raporu ile tespit edilen izinsiz talih oyunlarını barındıran internet

sitelerine ait yayınların durdurulması ve site sahiplerinin cezalandırılması için yargı mercilerine şikayette bulunulacaktır. İlgili maddede bu kuruma müstakil bir erişime engelleme yetkisi verilmemiştir.

33075 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sağlık Hizmetlerinde Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik’in 12. maddesine göre, internet siteleri ve sosyal ağ sağlayıcılarda yer alan sağlıkla ilgili tanıtım ve bilgilendirmelerde, insan sağlığını riske atan, teşhis ve tedavi sürecine olumsuz olarak etki edecek olan ya da bu süreci engelleyici şekilde suç unsuru taşıdığı belirlenen içeriklerin erişime engellenmesi için Sağlık Bakanlığı veya Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 5651 Sayılı Kanun hükümlerine göre yetkili merciye başvurulacaktır.

633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 6. maddesi uyarınca, Diyanet İşleri Başkanlığı Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunca onay ve mühür almamış olan Kuran-ı Kerimlerin internet ortamında yayınlanması halinde, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın müracaatı üzerine yetkili ve görevli sulh hukuk mahkemesi bu internet sayfasına erişimin engellenmesi kararı verecektir²⁰⁹. Bu karara ilişkin 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine uygun olarak itiraz edilebilecektir.

2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu’nun 6. maddesine göre, yetkili mercilerden izin alınmaksızın internet ortamında gerçekleştirilen yardım toplama faaliyetini tespit eden İçişleri Bakanlığı veya ilgili valilik tarafından, söz konusu faaliyete ilişkin içeriğin yayından kaldırılması için içerik veya yer sağlayıcıya bildirim yapılır. İçeriğin bildirim tarihinden itibaren yirmi dört saat içerisinde çıkarılmaması yahut içerik ve yer sağlayıcıya ulaşılamaması durumunda, bildirimi yapan merci 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu’nun 6. maddesinin 3. fıkrası uyarınca anılan içeriğe erişimin engellenmesine karar verilmesi talebiyle sulh ceza hâkimliğine başvuruda bulunacaktır.

²⁰⁹ Taşkın, a.g.e., s. 336

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 150. maddesi uyarınca, gerekli izinleri almaksızın banka gibi faaliyet yürüten, mevduat kabul eden, katılım fonu toplayan veya ticaret unvanlarında, her türlü belge, ilan, reklam yahut kamuoyuna yaptıkları açıklamalarında banka faaliyetinde bulundukları izlenimini verecek ibarelere yer veren gerçek ve tüzel kişilerin bu amaçla kullandıkları internet sitelerine, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun başvurusu üzerine erişimin engellenmesine karar verilir. Erişimin engellenmesi kararı BDDK'nın Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikayette bulunması durumunda sulh ceza hakimliği tarafından, bir dava açılması durumunda davaya bakan mahkeme tarafından verilecektir. Madde metninde, bu kararlara karşı itiraz edilebileceği ifade edilmiştir.

Ancak 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 150. maddesinin 4. fıkrasına göre, içerik veya yer sağlayıcının yurtdışında olması durumunda erişime engelleme kararı BTK tarafından verilecektir. Bu usule ilişkin bir itiraz prosedürüne yer verilmediği için, BTK kararına karşı ancak idare mahkemesinde iptal davası açılabilecektir.

C. İçeriğinde Erişime Engelleme Yetkisi Bulunmadığı Halde Uygulamada Başvurulan Kanun Maddeleri

Kanun metninde açıkça internet içeriklerine erişim engelleme yetkisi öngörülmediği halde, uygulamada internet içeriklerinin engellenmesi amacıyla bu kanun maddelerinin dayanak olarak kullanılması oldukça problemli bir durum yaratmaktadır. Erişime engelleme müdahalesi, Anayasa'da güvence altına alınan haberleşme özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkını doğrudan etkileyen bir işlem olduğundan, söz konusu uygulamaların açık bir yasal dayanağı bulunmaksızın yürütülmesi idarenin kanunilik ilkesine aykırı hareket ettiğini göstermekte ve bir yetki gaspı meydana getirmektedir²¹⁰.

298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 55/B maddesi, yapılacak olan referandum veya seçimin gerçekleşeceği günden önceki on günlük süre boyunca, yazılı, sözlü ve görsel basın-yayın organları

²¹⁰ Ulusoy, A.D. (2021). *Yeni Türk İdare Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları. s. 387

ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim hatları aracılığıyla yapılacak her türlü yayını; bir siyasi parti ya da aday lehine veya aleyhine sonuç doğuracak ya da seçmenlerin oy verme iradesini etkileyecek nitelikte olması hâlinde yasaklamaktadır. Yüksek Seçim Kurulu ise, kanunda açıkça düzenlenmiş bir yetki bulunmamasına rağmen, söz konusu hükme istinaden erişimin engellenmesi talebinde bulunmaktadır²¹¹.

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 80. maddesinin 2. fıkrası uyarınca piramit satış sisteminin kurulması, yayılması veya tavsiye edilmesi yasaklanmış ve Ticaret Bakanlığı, aynı maddenin 3. fıkrası uyarınca piramit satış sistemleri ile ilgili elektronik sistemin durdurulması için ilgili kamu kurum veya kuruluşlarıyla iş birliği içinde gerekli önlemleri almaya yetkili kılınmıştır. Bu hükme dayanan Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü, piramit satış sistemlerinin yer aldığı internet içeriklerine erişime engelleme kararı vermekte ve bu kararları doğrudan Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne göndermektedir²¹².

²¹¹ Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 15

²¹² Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 10. Kaya, M. B. (2024) *Türkiye'de İnternete Kim, Neden ve Nasıl Müdahale Ediyor? İnternet Ortamının Kontrolünde Yetki, Sebep ve Usul*, Erişim adresi <https://mbkaya.com/hukuk/turkiye-internet-kontrol-yetki.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: 5651 SAYILI KANUN'A DAİR MAHKEME İÇTİHATLARI VE DÜZENLEME ÖNERİLERİMİZ

I. 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

A. Ahmet Yıldırım v. Türkiye Kararı

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2012 yılında Türkiye'yi mahkum ettiği Ahmet Yıldırım v. Türkiye kararına konu olan olayda, kullanıcılara kendisine ait sayfa kurup içerik paylaşma hizmeti sunan Google Sites isimli internet sitesi, sitedeki bir kullanıcının kendi sayfasında paylaştığı bir içeriğin 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinin 1. fıkrasının b bendinde yer alan 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunu'nda yer alan suçlar kapsamında olduğu ve Atatürk'ün manevi hatırasına hakaret içerdiği gerekçesiyle, Denizli Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla erişime engellenmiştir²¹³. Her ne kadar bu karar, yalnızca ilgili içeriği yayımlayan sanık hakkında yürütülen ceza soruşturması kapsamında mahkeme tarafından verilen bir tedbir niteliği taşısa da; söz konusu içeriğe erişimin engellenmesine dair tedbir kararını icra etmekle yükümlü idari merci olan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, yerel mahkemeden Google Sites platformunun tamamına erişimin engellenmesine yönelik karar tesis edilmesini talep etmiş, Denizli Sulh Ceza Mahkemesi de 24 Haziran 2009 tarihli kararıyla bu talebi kabul etmiştir.

²¹³ AİHM Ahmet Yıldırım / Türkiye, Başvuru no: 3111/10, 18.12.2012, par. 8

Bunun üzerine, engellenen Google Sites sitesinde yer alan kendisine ait sayfada akademik çalışmaları ve çeşitli alanlardaki yorumlarını yayımlayan Ahmet Yıldırım'ın kendi sayfasına erişim imkanı bırakmayan bu karara yaptığı itiraz da Denizli Asliye Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Gerekçe olarak da hukuka aykırı içeriğin olduğu sayfanın engellenmesinin teknik olarak yalnızca bütün Google Sites sitesinin erişime kapatılmasıyla mümkün olduğu belirtilmiştir. Ahmet Yıldırım, bu karar üzerine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurmuştur.

AİHM, Türk mahkemelerinin dava konusu uyuşmazlığı Google Sites sitesini bütünüyle kapatmadan çözmek için gereken çabayı göstermediğini, internet sitelerinin engellenmesine ilişkin yargısal prosedürün keyfi kararlar alınmasını önleme konusunda eksik olduğunu ve bu eksikliğin temel olarak 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesindeki yetersiz düzenlemeden kaynaklandığını tespit etmiştir. Buna göre 8. madde TİB'e ölçüsüz düzeyde geniş bir engelleme yetkisi tanımakta ve kanun koyucunun bu takdir yetkisinin sınırlarını kesin olarak çizmesi gerektiği halde bunu yapmaması ilgili hükmü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğünü düzenleyen 10. maddesine aykırı hale sokmaktadır²¹⁴. AİHM, sözleşmenin 10. maddesinin sadece haber verme hakkını değil, toplumsal olarak haber alma hakkını da güvence altına aldığını birçok defa dile getirdiğini hatırlatmıştır. Sözleşmeye göre, ifade özgürlüğünün kısıtlanmasının kanunla öngörülmesi şartının "ilgili kanunun, herkesin erişimine açık olması, sonuçlarının kısmen de olsa öngörülebilir olması ve hukukun üstünlüğü ilkesiyle uyumlu olması" şeklindeki üç unsurundan "öngörülebilirlik" unsuru ihlal edilmiş ve ilgili düzenleme, bireylere demokratik toplum düzeninde hukukun üstünlüğünün öngördüğü düzeyde bir koruma sağlayamamıştır²¹⁵.

²¹⁴ AİHS'in 10. Maddesi şu şekildedir:

"1- Herkesin ifade özgürlüğü hakkı vardır. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmadan ve sınır tanımaksızın, düşüncelerini açıklama, haber ve görüş alma ile bunları başkalarına aktarma özgürlüğünü de kapsar. Ancak bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema gibi yayın kuruluşlarını izin sistemine bağlamasına engel değildir.

2- İfade özgürlüğü beraberinde bazı görev ve sorumluluklar da getirir. Bu nedenle, özgürlüğün kullanımı; ulusal güvenliği, ülkenin bütünlüğünü veya kamu güvenliğini korumak, kamu düzenini sağlamak, suç işlenmesini önlemek, sağlığı veya ahlakı korumak, başkalarının şöhret ve haklarını güvenceye almak, gizli bilgilerin yayılmasını engellemek ya da yargının tarafsızlığını ve otoritesini korumak amacıyla, kanunla belirlenen sınırlamalara tabi olabilir."

²¹⁵ AİHM Ahmet Yıldırım / Türkiye, Başvuru no: 3111/10, 18.12.2012, par. 46-69

B. Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye Kararı

Bir başka AİHM kararı olan ve yine aynı tedbir dolayısıyla Youtube sitesinin erişime engellenmesinin ve bu karara yapılan itirazların reddinin dava konusu edildiği Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye kararında da Türkiye mahkum olmuştur²¹⁶. Ankara Sulh Ceza Mahkemesi, 5 Mayıs 2008 tarihinde on adet hukuka aykırı video barındırdığı gerekçesiyle Youtube isimli internet sitesini bütünüyle erişime engellemiştir. İki yıl sonra bu on videodan altı tanesinin silinmiş, geri kalan dört tanesinin de Türkiye’den erişime kapatılmış olması nedeniyle başvuru tarafından erişimin engellenmesi kararına itiraz edilmiştir. Ankara Sulh Ceza Mahkemesi, 9 Haziran 2010 tarihli kararında, davaya konu olan erişim engelinde bir kanunsuzluk görmeyerek başvuru kişinin itirazını reddetmiştir. Videolara Türkiye’deki internet kullanıcıların erişim sağlayamaması hususunda ise, içeriklerin internet sitesinin veri tabanından silinmeyip yayınlanmaya devam ettiği, yalnızca Türkiye’den erişim sağlanmasının engellendiği ve bu videoların dünya genelindeki internet kullanıcıları tarafından izlenebilir durumda olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, başvuru kişilerin soruşturma sürecinde taraf olmadıkları için bu karara itiraz edemeyecekleri değerlendirilmiştir. Başvuru kişilerin bu karara karşı yaptığı itirazı inceleyen Ankara Asliye Ceza Mahkemesi ise, Sulh Ceza Mahkemesi’nin kararının “usul kurallarına uygun olduğu ve mahkemeye tanınan takdir yetkisinden kaynaklandığı” gerekçesiyle itirazı reddetmiştir. Bu durum üzerine başvuru kişileri dosyayı AİHM’e taşımışlardır.

AİHM ise 5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesinin yalnızca belli bir içeriğe erişimi engelleme yetkisi verdiğini, bu maddeye dayanılarak bir internet sitesinin tümünün kapatılamayacağını belirtmiştir²¹⁷. Buna göre ilk derece mahkemesine Youtube’a erişimin tamamen engellenmesi yetkisi veren herhangi bir yasal hüküm bulunmamaktadır. AİHM bu tür ön kısıtlamaların prensip olarak sözleşme hükümlerine aykırı olmadığını hatırlatsa da, ön kısıtlamaların muhtemel kötüye kullanma durumlarına karşı sunulan hukuki kontrol güvencesi konusunda etkili olması

²¹⁶ AİHM Cengiz ve Diğerleri / Türkiye, Başvuru no: 48226/10 ve 14027/11, 1.12.2015, par. 66

²¹⁷ AİHM Cengiz ve Diğerleri / Türkiye, Başvuru no: 48226/10 ve 14027/11, 1.12.2015, par. 61

ve yasağın sınırlandırılması hususunda özellikle katı bir yasal çerçeve getirmesi gerektiğini de belirtmiştir.

AİHM, Ahmet Yıldırım v. Türkiye kararında ortaya koyduğu değerlendirmeyi yineleyerek, söz konusu tedbir yönteminin AİHS'in yasallık şartına uymadığını, ayrıca maddenin başvuranlara demokratik bir toplumda hukukun üstünlüğü ilkesinin gerektirdiği korumayı temin etmediğini belirtmiştir. Bu müdahale ile AİHS'in 10. maddesi ihlal edildiği için Türkiye tazminat ödemeye mahkum edilmiştir.

C. Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri Başvurusu

Anayasa Mahkemesi, 2014 yılında verdiği Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri Başvurusu kararında Youtube.com sitesinin engellenmesiyle Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edildiğini tespit ederek erişim engelinin kaldırılmasına hükmetmiştir²¹⁸. 2014 yılında, o dönem BTK yerine erişim engellenmesi kararlarını vermekle yükümlü olan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) Youtube.com sitesini önce idari işlem ile erişime engellemiş, sonrasında Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesi'nin Youtube.com sitesi üzerindeki 15 farklı sayfa için verdiği koruma tedbiri kararı sebebiyle Youtube sitesini bütünüyle engellemeye devam etmiştir. Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesi'nin verdiği karara yapılan itiraz neticesinde, mahkeme kararını düzelterek Youtube.com sitesine erişimin açılmasına, engellenmenin yalnız suç unsuru taşıyan 15 sayfa için URL bazlı olarak devam etmesine karar vermiştir. Bu karara TİB tarafından yapılan itiraz sonucunda Gölbaşı Asliye Ceza Mahkemesi farklı yönde bir karar verse de, sonradan bu kararın Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 268. maddesi yönünden aykırılık taşıdığı tespit edilerek yine Gölbaşı Asliye Ceza Mahkemesi tarafından karar yok hükmünde sayılmış, böylece Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesi'nin verdiği ve Youtube.com'un erişime açılması yönündeki karar kesinleşmiştir. Buna rağmen TİB, idari tedbir yöntemiyle Youtube.com'u tamamen engellemeye devam etmiştir.

²¹⁸ AYM Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri Başvurusu 2014/4705 T. 29.5.2014

Bunun üzerine Youtube LLC firmasının ve yedi adet bireysel kullanıcının Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı bireysel başvuru neticesinde mahkeme başvuru haklı bulmuş, 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde öngörülen idari tedbir usulünde hangi teknik yöntem kullanılarak erişimin engelleneceğinin söylenmemesi nedeniyle "kanunilik ilkesinin asgari şartı olan kanunun anlaşılır, açık ve net olması zorunluluğunu karşılamadığı" ve diğer maddelerde yer alan koruma tedbiri yöntemlerinde öngörülen kademeli engellemeyi içermediği için sınırlarının belirsiz olduğunu tespit etmiştir.

Anayasa Mahkemesi bu kararında, devlet kurumlarının Anayasa'nın 13. ve 26. maddeleri uyarınca, zorunlu bir neden bulunmadıkça düşüncelerin açıklanmasını veya yayılmasını engellememesi ya da yaptırıma bağlamaması gerektiğini vurgulamıştır. Mahkeme, ifade özgürlüğünün korunmasının önemine dikkat çekmiş ve devletin pozitif yükümlülükleri gereği bu özgürlüğün fiilen ve etkili biçimde korunabilmesi için gerekli önlemleri alma sorumluluğunu hatırlatmıştır.

Kararda ayrıca, idari işlemlerle erişim engellenmenin URL bazlı değil, tüm siteye erişimin engellenmesi şeklinde yapılabileceğine dair kanunda açık bir düzenlemenin bulunmadığı belirtilmiştir. İdarenin hangi araçlarla erişimi engelleyeceğine dair yetkinin sınırlarının net biçimde tanımlanmamış olması, verilen yetkinin kapsamını öngörülemez hale getirmektedir. Nitekim 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesinin 4. fıkrasında hâkime, erişimin kademeli olarak engellenmesi konusunda açık bir yetki tanındığı görülmektedir. Ancak söz konusu yetkinin idare bakımından geçerliliği hususunda belirsizlik bulunmaktadır. Bu nedenle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na tanınan erişim engelleme yetkisinin, "kanunilik ilkesi"nin zorunlu unsurları olan açıklık, belirginlik ve öngörülebilirlik şartlarını karşılamadığı; bu itibarla yetkinin kapsamı ile sınırlarının belirsiz bırakıldığı değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın 27 Mart 2014 tarihli işlemiyle Anayasanın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade

özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir. Youtube.com sitesi, Anayasa Mahkemesi'nin bu kararıyla erişime açılmıştır²¹⁹.

D. 15 Kasım 2017 Tarihli Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi bu karardan dört yıl sonra, 7 Şubat 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla 8. maddedeki idari tedbir yetkisinin kapsamının Anayasa'nın Haberleşme Hürriyeti başlıklı 22. maddesinde öngörülen ve idare tarafından alınan haberleşme özgürlüğünü kısıtlayıcı tedbirlerin 24 saat içinde hakim tarafından onaylanması şartına aykırı olduğunu tespit ederek idari tedbir yetkisini yalnızca müstehcenlik suçu yönünden iptal etmiştir²²⁰. Anayasa Mahkemesi internet içeriklerini ikili bir ayrıma giderek haberleşme maksadı taşıyanlar ve doğrudan suç işleme veya suç işlenmesini kolaylaştırma amaçlı olanlar şeklinde ikiye ayırmış, ancak idarenin her istediği içeriği ikinci gruba dahil sayarak ölçüsüzce engellemesinin düşünülemeyeceğini belirtmiştir.

Buna göre Anayasa'nın "ailenin korunması" başlığını taşıyan 41. maddesi ile "gençliğin korunması"na ilişkin 58. maddesi, aile, çocuk ve gençlerin, internet ve diğer elektronik iletişim araçlarının kötüye kullanılmasından doğabilecek tehlikelere karşı korunmasını amaçlamakta ve bu tehlikeler arasında uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığı, intihara yönlendirme, cinsel istismar, kumar gibi zararlı alışkanlıkların teşvik edilmesi ile birlikte, elektronik ortamda aileye, çocuğa ve gençliğe yönelmiş olan tehditler bulunmaktadır. İnternet ortamında paylaşılan içeriklerin süratli bir şekilde yayılabildiği ve özellikle çocuklar dahil olmak üzere toplumun korunmaya muhtaç kesimlerince kolaylıkla erişilebilir olduğu göz önünde bulundurulduğunda, suç teşkil eden içeriklere TİB (veya başka bir idari makam) tarafından erişim engeli getirilmesinde kamu yararı mevcut olup yalnızca suç işlemek ya da suçu kolaylaştırmak amacıyla kurulan internet siteleri için idare tarafından hakim kararı

²¹⁹ "YouTube'a erişim 67 gün sonra açıldı" (2014, 3 Haziran). Erişim adresi https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/06/140603_youtube_acildi (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²²⁰ AYM E. 2015/76 K. 2017/153 T. 15.11.2017

olmadan doğrudan erişimin engellenmesine karar verilmesinde Anayasa'ya aykırılık yoktur.

Ancak Mahkeme, bu düzenlemenin kapsamının, suç işleme amacı taşımayan ve esasen kitlesel haberleşme ile iletişim imkânı sunan internet sitelerinde yer alan içerikler nedeniyle de idarenin resen erişim engeli koyabilmesine imkan tanıdığını tespit etmiştir. Sosyal medya platformlarındaki içeriklerin (örneğin Facebook, Twitter gibi) haberleşme niteliği taşıdığını söyleyen Mahkeme, bu içeriklerin BTK tarafından doğrudan engellenebilmesinin Anayasa'nın 22. maddesinde yer alan “haberleşmeye yönelik engelleme kararının kanunla yetkili merci tarafından verilmesi ve yirmi dört saat içinde hâkim onayına sunulması” güvencesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Mahkeme ayrıca, söz konusu hükmün hukuk devletinin gereklerinden biri olan belirlilik ilkesine de uygun olmadığını vurgulamıştır. Bu ilkeye göre mevzuatın, gerek kişiler gerekse idare açısından hiçbir tereddüte yol açmayacak şekilde açık, anlaşılır, nesnel ve uygulanabilir nitelikte olması; ayrıca kamu kurumlarının keyfi uygulamalarına imkan tanıması gerekir. Ancak 8. maddede öngörülen idari tedbir prosedüründe, 5651 Sayılı Kanun'un 8/A ve 9. maddelerinde olduğu gibi, öncelikle ihlalin gerçekleştiği belirli bölüme erişimin engellenmesine karar verilmesi, bu yolla ihlalin engellenememesi veya yalnızca ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesinin teknik olarak mümkün olmaması halinde sitenin tamamına erişimin engellenmesine karar verilebileceğine dair kademeli bir yöntem öngörülmemiş ve belirlilik ilkesi ihlal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin 15 Kasım 2017 tarihinde verdiği bu karar Resmi Gazete'de 7 Şubat 2018 tarihinde yayınlanmış ve kararın Resmi Gazete'de yayınlanmasından 1 yıl sonra yürürlüğe girmesine oy birliği ile karar verilmiştir. Ancak yasa koyucu Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükmü 8. maddeden çıkararak, müstehcenlik suçu da dahil olmak üzere birinci fıkrada yer alan bütün suçlar için erişime engelleme kararı verme yetkisini BTK Başkanı'na tekrar tanımlamıştır. Böylece Anayasa Mahkemesi'nin verdiği iptal kararı kadük bırakılmıştır²²¹.

²²¹ Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 21

E. Diğer Kararlar

Anayasa Mahkemesi 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesini iptal ettiği 11 Ekim 2023 tarihli kararında 8. maddede BTK Başkanı'na erişimi engelleme yetkisine ek olarak verilen içerik çıkarma yetkisinin Anayasa'ya aykırı olduğunu tespit etmiştir²²². Bilindiği üzere içeriği yayından çıkarma emri alan içerik veya yer sağlayıcı, internet sitesinden veya uygulamasından bu içeriği silecek ve dünyadaki hiçbir kullanıcının bu içeriğe erişemeyeceği şekilde güncellemiş olacaktır. Dolayısıyla içeriği yayından çıkarma emri, ilgili içerik yargılama sonucunda kanuna uygun bulunsa bile etkisini sürdürmeye devam edecek ve ancak içerik veya yer sağlayıcının kendi inisiyatifiyle bu içeriği tekrar yayınlaması ile canlandırılabilir²²³.

Anayasa Mahkemesi, içeriğin yayından çıkarılması kararını nihai nitelikte ve ağır bir müdahale olarak değerlendirmiş; bu tedbirin, herhangi bir yargılama yapılmaksızın kişinin suçlu olduğuna dair sonuç doğurduğunu, bu yönüyle masumiyet karinesi ile bağdaşmadığını tespit etmiştir. Bu çerçevede, masumiyet karinesinin ilk boyutunu oluşturan ve kesinleşmiş bir mahkeme hükmü bulunmadıkça kişiye suçlu muamelesi yapılamayacağına ilişkin anayasal güvencenin ihlal edilmemesi gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin bu kararından sonra, 8. maddedeki idari tedbir usulüyle içeriğin yayından çıkarılması kararı verilememekte ancak idari tedbir usulüyle erişime engelleme yetkisi devam etmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 2 Ekim 2014 tarihinde verdiği kararla²²⁴ 8. maddenin 16. fıkrasını iptal etme sebepleri, ilgili fıkranın kanunun bugünkü halindeki 8/A maddesiyle neredeyse birebir aynı olması nedeniyle bir sonraki bölüm olan "5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi Kararları ve Düzenleme Önerilerimiz" başlığında incelenecektir. İptal edilen hüküm, 2015 yılında çıkarılan 6639 Sayılı Kanun'la 8/A maddesi olarak tekrar yürürlüğe konmuş ve 8. maddenin

²²² AYM E. 2020/76 K. 2023/172 T. 11.10.2023

²²³ Çınar, İ. (2021). 5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde Koruma Tedbiri Olarak "İnternet Ortamında Yapılan Yayınlar İçeriğinin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi". *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Cilt: 8 Sayı: 1, s. 71

²²⁴ AYM E. 2014/149 K.2014/151 T. 2.10.2014

dışına taşınmıştır. 2016 yılında 671 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile hükümde sadece lafzi bir değişiklik yapılmış, “Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına” ibareleri (Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu’nun kısaltması olan) “Kuruma” ve “Başkanlık” ibareleri (Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Başkanı’nın kısaltması olan) “Başkan” şeklinde değiştirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, 8/A maddesine yönelik olarak açılan iptal davasını 2 Kasım 2016 tarihinde karara bağlamış ve ilgili madde 671 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 21. maddesiyle değiştirildiği için konusu kalmayan hükümlere ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığını belirtmiştir²²⁵. Sonrasında 2 Temmuz 2018’de çıkarılan 700 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 181. maddesi ile maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “Başbakanlık” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

F. Madde Kapsamında Düzenleme Önerilerimiz

5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesinde öngörülen idari tedbir usulü için Anayasa Mahkemesi’nin 15 Kasım 2017 tarihli kararında sayılan problemlerin bugün aynı şekilde geçerli olduğunu söylemek mümkündür. İlgili kararda BTK Başkanı’nın haberleşme niteliği taşıyan içeriklere erişimin engellenmesi kararı vermesinin Anayasa’nın 22. maddesinde yer alan haberleşme özgürlüğüne konacak engellerin yirmi dört saat içinde hakim onayına sunulması şartına aykırı olduğu saptanmıştı. Sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımların ve doğrudan suç işleme amacı taşımayan paylaşımların haberleşme niteliği taşıdığına kabul edilmesi gerektiği belirtilmiş, öncelikle ihlalin gerçekleştiği belirli bölüme erişimin engellenmesine karar verilmesi, bu yolla ihlalin engellenememesi halinde sitenin tamamına erişimin engellenmesine karar verilebileceğine dair kademeli bir yöntem öngörülmemiş olmasının belirlilik ilkesine aykırı olduğu tespit edilmişti. 2019 yılında 8. maddeye eklenen 17. fıkra ile kademeli bir engelleme yöntemi öngörülerek yalnızca bu eksiğin giderildiği söylenebilir.

²²⁵ AYM E. 2015/61 K. 2016/172 T. 2.11.2016

Aralık 2025 itibarıyla, ilgili maddede BTK Başkanı'nın on farklı suçu gerekçe göstererek internet içeriklerini resen erişime engelleme kararı verebilme yetkisi sürmektedir. Örneğin günlük olarak bütün dünyadan 97 milyon kişinin girdiği ve ister İngilizce isterse kendi dilinde paylaşım yapabildiği reddit.com isimli sitede²²⁶, herhangi bir kullanıcı kolaylıkla Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçlardan birini veya kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçunu işleyebilir. Bu durumun ihbar edilmesi üzerine BTK Başkanı'nın şikayet konusu olan tek bir içerik sebebiyle, HTTPS protokolünü kullanan sitedeki tekil bir sayfayı engelleyemediği için bütün siteyi erişime engelleme ve Türkiye'deki internet kullanıcılarının tamamını bu siteye bağlanmaktan men etme yetkisi doğmaktadır. Bu yetkinin temel hak ve hürriyetleri orantısız biçimde ihlal ettiği ve keyfi biçimde kullanılabilmesi kuşkusuzdur. Kötü niyetli bir kullanıcının dünyanın herhangi bir ülkesinden hesap açıp, reddit.com sitesine kaydolduktan sonra Atatürk ile ilgili hakaretamiz paylaşımlar yapması ve bu siteyi bütün Türkiye için erişime engellemesi, hatta bu yöntemi kullanarak üyelerinin içerik paylaşmasına izin veren her tür internet sitesi için erişime engelleme kararı aldırması söz konusu olabilir. Örneğin kullanıcıların sadece yazdıkları metinleri ve kodları paylaşabildiği Pastebin.com sitesi, 2012 yılında 8. maddedeki koruma tedbiri ile erişime engellenmiştir²²⁷. Keza kullanıcıların birbirleriyle metin, ses ve video üzerinden iletişim kurabildiği sosyal medya platformu Discord, 9 Ekim 2024 tarihinde yine 8. madde kapsamında erişime engellenmiştir²²⁸. Discord ve Pastebin Aralık 2025 itibarıyla erişime kapalı durumdadır.

Bununla beraber BTK tarafından verilecek bir erişim engellenmesi kararının yargı önüne taşınması için, Ankara'daki idare mahkemesinde 60 gün içinde idari

²²⁶ Reddit - Reddit Announces Third Quarter 2024 Results. Erişim adresi <https://investor.redditinc.com/news-events/news-releases/news-details/2024/Reddit-Announces-Third-Quarter-2024-Results> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²²⁷ "pastebin.com, 08/03/2012 tarihli ve 2012/27976 sayılı Ankara CBS kararıyla erişime engellenmiştir". Erişim adresi <https://internet.btk.gov.tr/sitesorgu>. Elektrik Mühendisleri Odası 42. Dönem Bilişim Komisyonu. (2012). *Bilişim Raporu*. Erişim adresi https://www.emo.org.tr/ekler/494087eea3febe3_ek.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 31-32

²²⁸ "discord.com, 09/10/2024 tarihli ve 2024/12907 D. İş sayılı Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla erişime engellenmiştir". Erişim adresi <https://internet.btk.gov.tr/sitesorgu> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

işlemin iptali davası açmak mecburiyeti vardır²²⁹. BTK'nın erişime engelleme kararlarına karşı engellenen sitenin alan adı sahipliğine ilişkin ödeme belgesi sunularak E-Devlet üzerinden itiraz yapılabilmekte²³⁰, ancak bu itirazdan sonuç alınamadığı takdirde dava açma mecburiyeti sürmektedir. Türk vatandaşı olmayan kişilerin e-Devlet kullanamadığı dikkate alınırsa mevcut prosedürün erişime engelleme kararlarının yargısal denetimini oldukça güçleştirdiği, sahibinin ve yöneticilerinin yurtdışında bulunduğu bir sitenin bu karara itiraz etmesini oldukça zor hale getirdiği görülmektedir. Engellenen sitenin sosyal ağ sağlayıcı niteliği taşıdığı durumda ise, siteye Türkiye'den günlük erişim sayısının bir milyondan fazla olması durumunda ülkemizde temsilci bulundurması zorunluluğu getirilerek 5651 Sayılı Kanun'dan kaynaklanan yükümlülükleri uygulaması sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak gerek Türkiye'den günlük ziyaretçi sayısı bir milyondan az olan sosyal ağ sağlayıcılar gerekse sosyal ağ niteliği taşımayan internet siteleri yönünden (örneğin pastebin.com), 8. maddenin yasadışı içerikler için öncelikle uyar-kaldır sistemini uygulatması çok daha yerinde bir yaklaşım olacaktır. İnternet sitesinin sahibi veya yöneticisi tarafından kolaylıkla yayından kaldırılacak bir içerik yüzünden bütün sitenin erişime engellenmesinin maddedeki tek seçenek olması hatalı bir yaklaşımdır.

Buna ek olarak, 8. maddedeki diğer usul olan koruma tedbiri usulüyle sulh ceza hakimlikleri tarafından değerlendirilen erişimin engellenmesi kararına itiraz başvurularında da detaylı bir inceleme yapılmadan gelişigüzel biçimde ret kararları verilip gerekçeli karar dahi yazılmadığı görülmektedir. Bu duruma bir örnek teşkil eden olayda, Anayasa Mahkemesi 10 Aralık 2024 tarihli And Gazetecilik Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret A.Ş. Başvurusu kararında etkili başvuru hakkının kullandırılmadığını tespit ederek başvuru hakkını haklı bulmuştur. Başvurucunun, 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde sayılmayan bir sebebe dayanılarak verilen erişime engelleme kararına karşı yaptığı itiraz Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiş, red kararında engelleme kararının 8. maddedeki hangi suça istinaden verildiği de belirtilmemiştir. Anayasa Mahkemesi, başvuru hakkının iddialarını ve sunduğu delilleri

²²⁹ Taşkın, **a.g.e.**, s. 133, Bozbel, **a.g.e.**, s. 6

²³⁰ Erişim Engelleme Kararlarına İtiraz - BTK - İNTERNET Erişim adresi
<https://internet.btk.gov.tr/erisim-engelleme-kararlarina-itaraz> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

incelemeden, engel yaptırımının demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğunu ve müdahalenin orantılı olup olmadığını tartışmadan verilen bu red kararını Anayasa'nın 40. maddesinde yer alan etkili başvuru hakkının ihlali olarak değerlendirmiş, ayrıca erişimin engellenmesine sebep olarak gösterilen yayın yasağının 8. maddede yer alan katalog suçlardan biri olmaması nedeniyle ifade ve basın özgürlüğünün de ihlal edildiğine hükmetmiştir²³¹.

Sonuç olarak, 8. maddenin gerek idari tedbir gerekse koruma tedbiri usulüne başvurmadan önce yasadışı içeriklerin somut olarak belirtildiği bir uyar-kaldır prosedürünün uygulanmasını, bu aşamadan sonra verilecek olan erişimin engellenmesi kararlarında da yine yasadışı içeriğin somut olarak işaret edilmesini ve bu içeriğin sağlayıcısının yapacağı hukuki itirazların yetkili makamlarca layıkıyla değerlendirilerek, verilecek olan kararda erişimin engellenmesi kararının demokratik toplum düzeni açısından gerekli olduğunun ispat edilmesini mecburi kılması gerektiği görüşündeyiz.

II. 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi Kararları ve Düzenleme Önerilerimiz

A. Anayasa Mahkemesi Kararları

1. Anayasa Mahkemesi'nin 2 Ekim 2014 Tarihli Kararı

Anayasa Mahkemesi'nin 2 Ekim 2014 tarihli kararında 8. maddenin mülga 16. fıkrası için tespit ettiği Anayasa'ya aykırılık sebeplerinin 8/A maddesinin mevcut hali için tamamen geçerli olmadığını söylemek mümkündür. Mahkeme, kararın verildiği anda resen erişim engelleme yetkisine sahip olan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı kurumunun kuruluş mevzuatı ve 5651 Sayılı Kanun açısından bir regülasyon otoritesi veya adli ve idari kolluk olmadığını, Anayasa'nın 22. maddesinde

²³¹ AYM And Gazetecilik Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret A.Ş. Başvurusu B.N. 2021/61788 T. 10.12.2024

“temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla yetkili kılınmış mercinin emriyle kısıtlanabileceği” söylene de kanun koyucunun bu yetkiyi ancak gereken niteliklere sahip bir makama verebileceğini, TİB Başkanı’nın “yaşam hakkı, kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması” şeklindeki genel sebeplerle değerlendirme yaparak tek başına erişim engelleme yetkisine sahip olmaması gerektiğini tespit etmiştir.

Ancak BTK, 2813 numaralı kuruluş kanunu ile “kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve mali özerkliğe sahip” bir bağımsız idari otorite olarak tanımlanmıştır. Denetleyici ve düzenleyici kurumlar olarak da anılan bağımsız idari otoriteler, organları veya işlevleri üzerinde diğer idari mercilerin denetim yetkilerinin veya emir ve talimat vermelerinin söz konusu olmadığı, üyelerinin güç odaklarından bağımsız şekilde karar almalarını sağlayabilmek için statü güvencelerinin bulunduğu, parasal veya idari yaptırımlar uygulama yetkisine sahip olan, görev alanlarındaki konularda regülasyon çıkarma ve bu regülasyonların uygulanmasını denetleme hakkı taşıyan kurumlardır²³².

Anayasa Mahkemesi, 8. maddenin 16. fıkrasını iptal ederken ikinci gerekçe olarak Anayasa’nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesine dikkat çekmiştir. Bu ilkeye göre, bir yasal önlem ancak sınırlama amacına ulaşmaya elverişli olmalı, amaç ile kullanılan araç arasında makul bir denge bulunmalı ve getirilen sınırlama demokratik toplum düzeni açısından zorunlu olmalıdır. Mahkeme, kanun metninde yer alan “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi” gerekçeleriyle öngörülen erişim engeli tedbirinin, amaç-arac dengesi bakımından sorunlu olduğuna işaret etmiştir. Çünkü bu tedbir, Anayasa ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde güvence altına alınan ifade özgürlüğü, haberleşme hürriyeti ve düşünceyi yayma hakkı gibi temel hak ve özgürlükleri orantısız biçimde kısıtlama riski taşımaktadır. Mahkemeye göre, bireylerin hak ve özgürlüklerine daha az müdahale eden alternatif yollar bulunmasına rağmen, en ağır önlem olan bir internet

²³² Gözler, K. (2019). *İdare Hukuku Cilt I*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım. ss. 660-661

sitesinin tamamen erişime kapatılması ölçülülük ilkesine aykırıdır. Ölçülülük ilkesinin sağlanabilmesi için alınacak tedbirin uygun ve zorunlu olması gerekir. Dolayısıyla, hak ve özgürlüklere daha az zarar verecek bir seçenek varsa öncelikle o tercih edilmelidir. Nitekim Kanun'un 9. maddesinde, erişime engelleme yetkisine sınırlar konulmuş ve bu yetkinin ölçülülük ilkesi doğrultusunda kademeli şekilde uygulanacağı ifade edilmiştir. Buna karşın, dava konusu olan 8/A maddesinde benzer bir sınırlama veya kademelendirme yapılmadığı için, idareye oldukça geniş bir müdahale alanı tanındığı düşünülmektedir²³³.

Fakat 8/A maddesinde *“Bu madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir”* fıkrasına yer verilerek 8. maddenin mülga 16. fıkrasında yer alan ölçülülük ilkesine aykırılığın giderildiği söylenebilir.

Ancak 8/A maddesinin erişim engelleme gerekçelerinin son derece genel olması ve yoruma açıklığı nedeniyle, AİHM içtihatlarına göre Sözleşme'nin 10. maddesinin belirlediği öngörülebilirlik şartını sağlamayan ve demokratik bir toplumda hukukun üstünlüğü ilkesinin öngördüğü ölçüde başvuranın yeterli bir koruma imkanı tanımayan bir hüküm olduğuna ilişkin görüşler de vardır²³⁴. Özellikle 1 Ağustos 2017 tarihine kadar 8/A maddesi ile verilmiş olan (137 tanesi Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilmiş) 183 erişim engellenmesi kararının tamamının sulh ceza hakimlikleri tarafından onaylamasının, başvurucular açısından idarenin keyfi işlemlerine karşı yeterli bir koruma sunmayacağı düşünülmektedir²³⁵.

²³³ AYM E. 2014/149 K.2014/151 T. 2.10.2014

²³⁴ Akdeniz, Y. ve Altıparmak, K. (2015). 5651, 8/A: Büyük Sansür Donanmasının Amiral Gemisi. *Güncel Hukuk*, 143, s. 41

²³⁵ Akdeniz, Y. ve Altıparmak, K. (2017). Godot'yu Beklerken: Bilgi Medeniyeti Türkiye Terör Destekçisi Wikipedia'ya Karşı. *Güncel Hukuk*, 164, ss. 21-22

2. Anayasa Mahkemesi'nin Diğer Kararları

Anayasa Mahkemesi, 22 Mayıs 2019 tarihinde verdiği Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş. Başvurusu kararında, 8/A maddesinde öngörülen idari tedbir usulünün ancak ihlalin ilk bakışta anlaşıldığı durumlarda, istisnai olarak uygulanabileceğini belirtmiştir. Ancak Mahkeme başvuruya konu olan URL adresine erişimin engellenmesine ilişkin olarak, söz konusu yayının içeriği ile sınırlama gerekçesi arasında herhangi bir illiyet bağı ortaya konulamadığını ve gecikmesinde sakınca bulunan bir halin gösterilemediğini tespit etmiştir. Anılan içerik, soyut ve genel bir gerekçe ile erişime kapatılmış; ancak karar metninde, başvuruya konu yayının toplumun belirli bir kesimini ya da devleti hangi yönleriyle hedef aldığı, bu kesimlere yönelik şiddeti nasıl teşvik ettiği, bireyleri fiilî şiddet riski altında bıraktığı, nefret duygularını hangi ifadelerle körüklediği, şiddeti gerekli veya meşru bir yöntem olarak sunup sunmadığı, şiddeti övücü bir nitelik taşıyıp taşımadığı ya da ülkenin tamamında veya belirli bölgelerinde yeni şiddet olaylarına yol açma potansiyeli bulunduğu hususlarında hiçbir somut tespit veya değerlendirmeye yer verilmemiştir. Bununla beraber başvuru konusu olayda olduğu üzere, sonradan herhangi bir ceza soruşturması veya kovuşturması açıldığına dair bilgi verilmediği ve bu nedenle uygulanan tedbir hakkında yeniden bir karar alınmadığı durumlarda, getirilen kısıtlamanın fiilen süresiz nitelik kazandığı görülmektedir. Bütün bu değerlendirmelerin ışığında Anayasa Mahkemesi, başvurucunun Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ve 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir²³⁶.

Mahkeme 27 Kasım 2019 tarihinde verdiği Cahit Yiğit Başvurusu, 11 Mart 2020 tarihinde verdiği Ali Ergin Demirhan Başvurusu ve 9 Eylül 2020 tarihinde verdiği Ali Ergin Demirhan Başvurusu (2) kararlarında, yine benzer gerekçelerle başvurucuların sahibi oldukları internet haber portalına erişimin bütünüyle erişime engellenmesinin ifade ve basın özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmetmiştir²³⁷. Keza 26

²³⁶ AYM Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş. Başvurusu 2015/18936 T. 22.05.2019

²³⁷ AYM Cahit Yiğit Başvurusu B.N. 2016/2736 T. 27.11.2019, AYM Ali Ergin Demirhan Başvurusu B.N. 2015/16368 T. 11.03.2020, AYM Ali Ergin Demirhan Başvurusu (2) B.N. 2017/35947 T. 09.09.2020

Aralık 2019 tarihinde verdiği Wikimedia Foundation Inc. ve Diğerleri Başvurusu kararında da başvuruçuların ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini tespit etmiştir. Önceki gerekçelere ek olarak, başvuruya konu olan Wikipedia isimli internet ansiklopedisine yüklenen kanundışı ifadeleri söyleyen kişiler bilindiği halde onlara yönelik olarak herhangi bir ceza soruşturmasına başvurulmamış olmasını bu siteye erişimin engellenmesine yetecek kadar ağır bir içeriğin söz konusu olmadığına dair delil saymıştır²³⁸.

Anayasa Mahkemesi, 14 Eylül 2023 tarihinde verdiği ARTI MEDİA GMBH Başvurusu kararında da başvuruçu şirketin internet sitesinde yayınladığı bir haberin, BTK tarafından 5651 Sayılı Kanun'un 8/A maddesinde yer alan idari tedbir yöntemiyle erişime engellenmesi kararı verilmesini ve başvuruçunun sulh ceza mahkemesine yaptığı itirazın reddedilmesini bir hak ihlali olarak görmüş ve BTK kararını onaylayan sulh ceza mahkemesinin yeniden yargılama yapmasına karar vermiştir²³⁹. Mahkeme'nin bu kararda 8/A maddesine yönelik olarak bir kere daha istikrarlı olarak yaptığı eleştirilerin, ilgili maddenin yapısal olarak birtakım sorunlar içerdiğine işaret ettiğini ve kararın yarı pilot karar niteliği taşıdığını söyleyen görüşler vardır²⁴⁰.

Mahkeme'ye göre, erişimin engellenmesi tedbiri doğrudan çekişmeli yargı usulüne dahil olmayıp savunma yapabilecek bir karşı taraf bulunmadığı için, bu tedbirin muhatabı olan basın-yayın organının temsilcileri savunmalarını ortaya koymak için yeterli olanaklara sahip olamayacak, silahların eşitliği ilkesinden faydalanamayacaklardır. Erişimin engellenmesi kararlarına karşı başvuruçuların itiraz mercileri, verdikleri gerekçeli kararlarda dahi başvuruçuların ileri sürdükleri iddia ve delilleri değerlendirmemekte; çatışan menfaatler arasında adil bir denge kurma çabası göstermeksizin yapılan itirazları çoğunlukla şekli bir şekilde reddetmektedir. İnternet içeriklerine erişimin engellenmesi şeklindeki müdahalenin, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu ve ölçülülük ilkesi bakımından incelenmemesi

²³⁸ AYM Wikimedia Foundation Inc. ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2017/22355 T. 26.12.2019

²³⁹ AYM Artı Media Gmbh Başvurusu B.N. 2019/40078 T. 14.09.2023

²⁴⁰ Akdeniz, Y. ve Güven, O. (2024). *Engelliweb 2023 Türkiye'de Adaletsizliğin Sembolü: Sulh Ceza Hakimlikleri ve İnternet Sansürleri*, İstanbul: İfade Özgürlüğü Derneği, s. 45

nedeniyle, 8. madde kapsamında verilen erişim engelleme kararlarına karşı etkili bir itiraz yolunun bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, Kanun'un ilgili maddesi çerçevesinde erişimin engellenmesine yönelik prosedür bakımından etkin bir koruma mekanizması sunamayan itiraz mercilerinin, aynı Kanun'un diğer maddeleri uyarınca tesis edilen erişim engelleme kararlarında farklı bir sonuca ulaşması beklenemeyecektir. Dolayısıyla, aynı sorunun 8/A maddesi bakımından da geçerli olduğu kabul edilmelidir.

8/A maddesinde öngörülen düzenleme, her ne kadar meşru bir sınırlama gerekçesi ortaya koymakta ise de, idari ve yargısal mercilere bu yetkinin hangi usul ve esaslar çerçevesinde kullanılacağına dair açık ve belirli ölçütler sunmamaktadır. Anılan madde, sınırlama kararlarının demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük ilkeleri doğrultusunda tesis edilmesini temin edecek araçlardan da yoksundur. Ayrıca, Kanun'un 8/A maddesi, 9. maddede olduğu gibi kademeli müdahale imkânı tanımamakta; doğrudan en ağır müdahale yolları olan erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılmasını öngörmektedir. Bu haliyle düzenleme, kamu makamlarının takdir yetkisini sınırlandırarak keyfi uygulamaların önüne geçebilecek güvenceleri içermediği gibi, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü karar verilmesini sağlayacak bir normatif çerçeve de ortaya koymamaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 21 Kasım 2023 tarihinde verdiği Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu Kararı'nda da 8/A maddesi için aynı tespitleri yaparak başvuru aleyhine hak ihlali yapıldığına hükmetmiştir²⁴¹. Ancak Mahkeme, bir kez daha aleyhine karar verdiği 8/A maddesi için bir pilot karar usulü uygulamamıştır.

B. Maddeye İlişkin Değerlendirmelerimiz

Anayasa Mahkemesi'nin tespit ettiği üzere, gecikmenin kabul edilemeyeceği durumların yalnızca istisnai olarak değerlendirilmesi ve bu hallerde erişim engelleme

²⁴¹ AYM Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2015/13667 T. 21.11.2023

kararlarının, yalnızca “ilk bakışta ihlal” (prima facie) olarak göze çarpacak durumlarla sınırlı tutulması gerekmektedir²⁴². Her durumda, ifade ve basın özgürlüğüne yönelik müdahalelerin ölçülülük, zorunluluk ve orantılılık ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi zorunludur. İnternet ortamında şiddeti yücelten, bireyleri terör örgütlerinin metodlarını benimsemeye yönlendiren, şiddeti meşrulaştıran ya da özendiren, nefret duygularını körükleyen, intikam arzusunu tetikleyen veya silahlı mücadeleye çağrı niteliği taşıyan içerikler, demokratik toplum düzenini doğrudan tehdit edebilecek nitelikte yayınlar olarak sınıflandırılabilir. Bu tür içeriklerin “ilk bakışta” ihlal oluşturduğu açıkça tespit edilebiliyorsa, 8/A maddesi uyarınca erişimin engellenmesine karar verilebilir. Ancak uygulamada bu hassasiyet gösterilmemekte ve keyfi olarak erişime engelleme kararları verilmektedir. Ayrıca, 8/A maddesinin kamusal makamların takdir yetkisini sınırlandırma, keyfi müdahaleleri önleme ve erişim engelleme kararlarının demokratik toplum düzenine uygunluğunu denetleme açısından yeterli ölçütler sağlamadığı da Anayasa Mahkemesi’nin isabetle tespit ettiği sorunlardan biridir.

Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin *OOO Flavus ve Diğerleri v. Rusya Kararı*’nda belirttiği üzere, aşırılıkçı veya şiddet içeren faaliyetlere çağrı yaptığı gerekçesiyle engellenmesi yoluna gidilecek olan içeriklerin bu çağrıyı nasıl yaptığı açıkça gösterilmedikçe engelleme işlemi meşru bir amaç gütmüş sayılamayacak ve AİHS’in 10. maddesini ihlal edecektir²⁴³. Dava konusu olayda, Savcılık’ın verdiği engelleme kararında internet sitesi erişime engellenen başvurunun hangi yayınının yasadışı ve engellenmesi meşru sayılacak bir içerik teşkil ettiği ortaya konamamış, bu engellenmenin hangi meşru amacı veya acil toplumsal ihtiyacı karşılamaya çalıştığı açıklamamıştır. Ayrıca sadece yasadışı içeriği engelleme çabasına girilmeden, bütün bir internet sitesi erişime kapatılarak aşırı ve keyfi bir karar alınmıştır. Bu sebepler dolayısıyla AİHM, Rusya’yı AİHS’in 10. maddesindeki ifade özgürlüğünü ihlal ettiği sebebiyle mahkum etmiştir²⁴⁴.

²⁴² AYM Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş. Başvurusu 2015/18936 T. 22.05.2019

²⁴³ AİHM *OOO Flavus ve Diğerleri / Rusya*, Başvuru no: 12468/15, 23.06.2020, par. 34

²⁴⁴ AİHM *OOO Flavus ve Diğerleri / Rusya*, Başvuru no: 12468/15, 23.06.2020, par. 45

Keza AİHM, RFE/RL INC. Ve Diğerleri v. Azerbaycan Davası'nda da idari bir makam tarafından iftira ve yanıltıcı bilgi gerekçesiyle verilen erişime engelleme kararında hangi ifadelerin iftira olduğunun belirtilmediğini ve engellemeye esas olan kanun metninin keyfi ve ölçsüz kullanıma engel olacak şekilde düzenlenmediğini tespit ederek, engel konusu internet sitesinin sahibi olan başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmiştir²⁴⁵. Bütün bu kararlar ışığında, 8/A maddesinin yasa koyucu tarafından yeniden ele alınarak, bir internet içeriğinde ilk bakışta göze çarpan somut tehlike unsurları varsa erişime engelleme tedbirinin ivedilikle uygulanması, bu unsurlar yoksa ancak ceza yargılamasının tamamlanması neticesinde verilecek olan kararla erişimin engellenmesi yönünde düzenlenmesi gerekmektedir.

III. 5651 Sayılı Kanun'un Mülga 9. Maddesine Dair Anayasa Mahkemesi Kararları ve Maddenin Yürürlükten Kaldırılması

İlga edilen 9. maddede yer alan erişime engelleme tedbiri, kişilik haklarının korunması için Türk Medeni Kanunu'nun 25. maddesine dayanılarak açılacak olan ihlalin durdurulması davasıyla kıyaslandığında birçok fark içermektedir. Kişilik hakkının ihlali sebebiyle yapılan erişim engeli talebini inceleyecek olan sulh ceza hakiminin yirmi dört saat içinde karar vermesi şartı bulunmakla beraber, hakim karşı tarafı dinlemeksizin dosya üzerinden yargılama yapması ve kanun yolu imkanının tek aşamalı olması sebebiyle verilen hükmün Yargıtay'a gitmeden kesinleşmesi, ihlalin durdurulması davasında yer almayan ve bu tedbir yoluyla içeriği yayından kaldırılan şahısların adil yargılanma hakkını şüpheye düşüren unsurlardır²⁴⁶. Ayrıca yirmi dört saat içinde karar verilmesi mecburiyeti bulunduğu için dava konusu içerik için bilirkişi incelemesi de yaptırılamamaktaydı.

²⁴⁵ AİHM RFE/RL INC. ve Diğerleri / Azerbaycan, Başvuru no: 56138/18, 13.06.2024, par. 97-109

²⁴⁶ Gözler, K. (2014). "Kişilik haklarını ihlal eden internet yayınlarının kaldırılması usulü ve ifade hürriyeti: 5651 sayılı kanunun 9'uncu maddesinin ifade hürriyeti açısından değerlendirilmesi". Çakmakçı, R. (Ed.), *Legal Hukuk Dergisi, Özel Sayı - Aralık 2014 Akademik Yaşamının 55. Yılı Onuruna Rona Aybay'a Armağan (Cilt I)*. İstanbul: Legal Yayıncılık, ss. 1064-1067

Hakimin dava konusu içeriği yirmi dört saat içinde değerlendirmesini mecburi kılan bu hüküm, bu sürenin binlerce sayfaya kadar çıkabilecek bir yazıyı veya birkaç saatlik bir videoyu içerme ihtimali bulunan bir internet sitesini incelemek için oldukça yetersiz olduğunu düşündüğümüzde birçok soruna yol açmaktaydı. Dava konusu internet içeriğinin mahiyetine bakılmaksızın yirmi dört saat içinde karar verme mecburiyeti konması, hakimlerin yanlış karar vermelerine yol açabilecek bir kural niteliğindeydi. Bu sebeple önüne 9. madde kapsamında bir uyuşmazlık gelen sulh ceza hakiminin, ancak ilk bakışta göze çarpan bir hukuka aykırılık varsa erişim engelleme kararı vermesi, aksi takdirde davayı reddetmesi gerektiğini ileri süren görüşler mevcuttu²⁴⁷.

A. 9. Madde İçin 2021 Yılı Öncesinde Verilen Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi 8 Aralık 2015 tarihinde 9. madde için verdiği kısmen iptal kararında, 9. madde kapsamında erişime engelleme kararı almış olan mağdurun, karara konu içerikleri barındıran diğer internet adreslerinin de engellenmesi yönündeki başvurusu karşısında Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin yapacağı değerlendirmenin hukuki değil maddi nitelikte olduğunu belirtmiş ve bu hükümde Anayasa'ya aykırı bir durum görmemiştir²⁴⁸. Fakat aynı kararda, maddenin eski halinde yer alan “*Bu madde kapsamında hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının veya aynı mahiyetteki yayınların*” cümlesindeki “*aynı mahiyetteki yayınların*” ifadesi iptal edilmiştir. Gerekçe olarak da ESB'ye verilen “aynı mahiyetteki yayınları erişime engelleme” yetkisinin kapsam ve sınırlarının belirsiz ve öngörülemez olduğu, buradaki değerlendirmenin hangi hukuki açıdan yapılacağının muğlak bırakıldığı, bu sebeple kanunilik ilkesini ihlal ettiği ve ayrıca ifade özgürlüğünü ölçsüzce sınırlama riski doğurduğuna işaret edilmiştir.

²⁴⁷ Gözler, **a.g.e.**, ss 1071-1072

²⁴⁸ AYM E. 2014/87 K. 2015/112 T. 8.12.2015

Anayasa Mahkemesi'nin 2017 yılında verdiği başka bir kararda, gazeteci Ali Kıdık'ın airporthaber.com isimli bir internet sitesinde yazdığı köşe yazısında Türk Hava Kurumu Başkanı hakkında “hırsız” ve “soyguncu” ifadelerini kullanması üzerine, Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nin bu yazı için verdiği erişim engelleme kararına karşı yaptığı bireysel başvuru kabul edilmiştir²⁴⁹. Anayasa Mahkemesi, 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesinde yer alan sulh ceza hakiminin yirmi dört saat içinde, duruşma yapmadan, karşı tarafı dinlemeden, delil toplamadan ve dolayısıyla yalnız talepte bulunan tarafından sunulacak delillere dayanarak erişimin engellenmesine karar vermesi usulünün istisnai olduğunun altını çizmiş ve ancak ilk bakışta (prima facie) görülen bir hukuka aykırılık durumunda erişimin engellenmesi kararı verilebileceğini söylemiştir. Müşteki, sulh ceza hakiminin ilk bakışta ihlal tespit etmediği durumlarda da ceza ve hukuk davaları açarak hakkını arayabilecek, erişim engellenmesi talebinin reddi diğer davalar için bir kesin hüküm teşkil etmeyecektir.

Anayasa Mahkemesi, ilk derece mahkemesinin verdiği erişim engelleme kararında gerekçe olarak sunduğu “kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan yapılan ithamların hukuka aykırı olduğu” görüşünü eleştirmiş ve gazetecilerin bir savcı gibi çalışmasını zorunlu tutmanın haksız bir koşul olacağını söylemiştir. Tanınmış kişilerin normal insanlara göre daha ağır biçimde eleştirilebileceği ve THK başkanının eylemlerinin tartışılmasında kamusal yarar bulunduğu göz önüne alınarak, demokratik bir toplumda hayati önem taşıyan ifade özgürlüğünün korunması için bu yazıya konan süresiz erişim engelinin kaldırılması gerektiği tespit edilmiştir. Buna göre, müştekinin sunduğu deliller bir ihlalin varlığını ilk bakışta gösterecek şiddette olmadığı için, erişim engellenmesi nedeniyle ihlal edilen ifade özgürlüğü müştekinin yazı nedeniyle uğradığı zarardan daha ağır basmaktadır.

B. 9. Maddeye Dair Pilot Karar ve Maddenin İptal Edilmesi

Anayasa Mahkemesi 27 Ekim 2021 tarihinde verdiği ve 9 adet bireysel başvuruyu hukuki irtibat nedeniyle birleştirerek incelediği Keskin Kalem Yayıncılık

²⁴⁹ AYM Ali Kıdık Başvurusu B.N. 2014/5552 T. 26.10.2017

ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu değerlendirmesinde, 9. maddeye yönelik olarak birçok yapısal sorunu tespit ettiği bir pilot karar vermiştir²⁵⁰. Pilot karar olarak adlandırılan usul, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 75. maddesinde belirtildiği üzere yapısal bir sorunun fazla sayıda başvuruya sebep olduğunun ya da olacağının öngörülmesi hâlinde, aynı kök nedenden kaynaklanan davalardan birinin, benzerlerini kapsayacak şekilde genel ve ortak çözüm için seçilerek çözüme ulaştırılması yöntemidir²⁵¹.

Anayasa Mahkemesi Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu değerlendirmesinde, 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesinde öngörülen usul ile Kanun'un amaç ve kapsamına ilişkin hükümleri arasında uyumsuzluk bulunduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, anılan usulün uygulanabilmesi için kişilik haklarına yönelen haksız fiilin ağırlığının ulaşması gereken asgari eşiğin belirlenmediğine işaret etmiştir. Kanun'un genel gerekçesi ile 1. maddesinde yer alan kapsam hükmü birlikte değerlendirildiğinde, erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması usullerinin geçici bir tedbir mahiyetinde öngörüldüğü izlenimi oluşmaktadır. Ne var ki, erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması kararlarının akabinde, söz konusu içeriği yayımlayan kişiler hakkında herhangi bir ceza soruşturması açılması öngörülmemekte; aynı şekilde, bu tedbiri talep eden kişilere de sorumlulara karşı hukuki veya cezai yollara başvurma yükümlülüğü yüklenmemektedir. Bu nedenle, söz konusu usulün tedbir niteliği taşımadığı; mevcut yargılama usullerinden bağımsız, esasa ilişkin bir incelemeyi zorunlu kılan, kendine özgü ve şekli anlamda kesin hüküm doğuran özerk bir yargılama yöntemi olarak düzenlendiği belirtilmiştir.

Demokratik bir toplumun ihtiyaçları ile ölçülülük ilkesinin gerektirdiği sınırlar kapsamında gerçekleştirdiği değerlendirmede, Mahkeme 9. maddede öngörülen usulün yalnızca "ilk bakışta ihlal" niteliği taşıyan durumlarda işletilebileceğini vurgulamıştır. Bununla birlikte, sulh ceza hâkimlikleri tarafından verilen erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması kararlarında, ihlalin çelişmeli bir yargılama

²⁵⁰ AYM Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2018/14884 T. 27.10.2021

²⁵¹ Cihangir, A. (2022). Pilot Karar Uygulamasına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Genel Bakış. *İnsan Hakları Dergisi*, 10, s. 35

yapılmaksızın süratle giderilmesi gerekliliğinin ortaya konulmadığı, kararların çatışan haklar arasında adil bir denge gözetilmeden verildiği, gerekçeli kararlarda somut olayın özelliklerinden bağımsız, soyut ve genel ifadeler kullanıldığı, dolayısıyla kişilik haklarının açık ve ilk bakışta anlaşılabilir şekilde ihlal edildiğinin nasıl tespit edildiğinin anlaşılamadığı eleştirilerini yapan Mahkeme, benzer eksikliklerin söz konusu kararlara karşı yapılan itirazlar üzerine verilen kararlarda da görüldüğünü saptamıştır.

Mahkeme, kişilik haklarının süratli ve etkili biçimde korunmasını amaçlayan bir başvuru yolunun, başlangıç aşamasında belirli usule ilişkin güvenceleri tam olarak sağlayamamasının kimi durumlarda makul görülebileceğini kabul etmiştir. Bununla birlikte, bu yola başvurulması sonucunda ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahaleye maruz kalan tarafın haklarının korunabilmesi için, söz konusu eksikliklerin yargılamanın sonraki aşamalarında mutlaka giderilmesi ve bu doğrultuda güçlü ve etkin bir denetim mekanizmasının işletilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ne var ki, 9. madde uyarınca uygulanan usulde itiraz mercii, ilk derece yargılamasında sağlanamayan usule ilişkin güvenceleri telafi etmeye elverişli bir inceleme yapmakla yükümlü kılınmamış; bu sebeple tarafların yargılamaya aktif biçimde katılabileceği çelişmeli bir prosedür oluşturulmamıştır.

Mahkeme, erişimin engellenmesi kararlarından etkilenen kişilerin, itiraz aşamasında delil sunma ve savunma yapma imkânına sahip olabilmelerini; bu suretle hukuki dinlenilme hakkı ile çelişmeli yargılama ilkesinin etkin bir biçimde kullanılabilmesini temin edecek bir mekanizmanın oluşturulması gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte, söz konusu düzenleme uyarınca uyuşmazlığın esasına ilişkin olarak ilk kez karar verileceği dikkate alınarak, anılan kararlara karşı istinaf veya temyiz yollarını içeren etkili bir denetim mekanizmasının öngörülmesinin zorunlu olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme, nihai değerlendirmesinde, yapılan bireysel başvurular neticesinde ifade ve basın özgürlükleri ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine hükmetmiş; ihlallerin yapısal nitelikte olmasından hareketle pilot karar usulünün uygulanmasına, yapısal sorunun giderilmesi amacıyla durumun TBMM'ye bildirilmesine ve aynı konuya ilişkin olarak karardan önce yapılmış ve kararın Resmi

Gazete’de yayımlandığı tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak olan başvuruların incelenmesinin ertelenmesine karar vermiştir.

Verdiği pilot karardan iki yıl sonra, Anayasa Mahkemesi 11 Ekim 2023 tarihinde verdiği 2020/76 Esas, 2023/172 Karar nolu kararında, iki yıl boyunca yasama organınca herhangi bir düzenleme yapılmaması ve yargı organlarınca da zikrettiği kriterlere uyulmadan hüküm kurulması sebebiyle 9. maddenin iptaline karar vermiştir²⁵². Söz konusu kararı, biri somut norm denetimi diğeri soyut norm denetimi başvurusu olmak üzere 2 ayrı başvurunun birleştirilmesi sonucunda veren Anayasa Mahkemesi, gerekçe olarak pilot kararında tespit ettiği eksiklikleri tekrar etmiştir. 9. maddenin yapısal olarak var olan problemlerinin, yargı organlarınca verilen kararlarla daha sorunlu hale getirilerek Anayasa Mahkemesi’nce verilen pilot kararın önemsenmediğini söylemek yanlış olmayacaktır²⁵³.

Anayasa Mahkemesi, 22 Kasım 2023 tarihinde verdiği Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu kararında da önceki kararlarındaki ihlal unsurlarını tekrar ederek başvuruçuların ifade özgürlüğünün ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir²⁵⁴.

IV. 5651 Sayılı Kanun’un 6. Maddesinin 1. Fıkrasında Yer Alan Alternatif Erişim Yollarını Engelleme Tedbirleri

5651 Sayılı Kanun’un 6. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendine göre, erişim sağlayıcılar erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla görevlendirilmiştir. Türkiye’de yasaklı olan sitelere de *Virtual Private Network* (Sanal Özel Ağ), kamuoyundaki yaygın ismiyle

²⁵² AYM E. 2020/76 K. 2023/172 T. 11.10.2023

²⁵³ Demez, İ. (2024). 5651 Sayılı Kanun’un İnternet Adreslerine Erişimin Engellenmesine İlişkin 9. Maddesinin İptali ve Öneriler. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 15(60), s. 207

²⁵⁴ AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2016/1430 T. 22.11.2023

VPN yöntemleri kullanılarak erişim sağlanabilmekte ve BTK tarafından bu hükme dayanılarak VPN servislerine erişim engellenmektedir²⁵⁵.

Erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri veren bu hükmün iptal istemini inceleyen Anayasa Mahkemesi, erişim sağlayıcıların alması öngörülen tedbirlerin yalnızca erişimin engellenmesi kararı verilmiş yayınlar hakkında uygulanması kapsamında anlaşılması gerektiğini söyleyerek hükmü anayasaya uygun bulmuştur²⁵⁶. Buna göre iptali istenen kural, erişim sağlayıcılara yeni bir erişime engelleme kararı verme yetkisi tanımayıp önceden verilmiş olan erişime engelleme kararlarının yerine getirilmesini sağlamaktan ibarettir. Ancak BTK'nın VPN servislerini bütünüyle erişime engellemesinin, meşru nitelikteki ve hakkında bir engelleme kararı bulunmayan içeriklere ve hizmetlere erişimi de imkansız hale getirdiği için Anayasa Mahkemesi içtihadına aykırı olduğu söylenebilir²⁵⁷.

Unutulmaması gerekir ki VPN servisleri, yalnız bireysel internet kullanıcılarının gündelik maksatlarla kullandığı bir hizmet olmayıp şirketlerin ve devlet kurumlarının da işlem güvenliğini artırmak için kullandığı bir sistemdir. VPN servislerinin bütünüyle engellenmesi, ancak dış ülkelerdeki sunuculara internet erişiminin tamamen engellenmesi yoluyla gerçekleştirilebilir. Böyle bir durum söz konusu olamayacağı için, VPN servislerine yönelik olarak alınacak tedbirler de muhakkak yetersiz kalacaktır. Nitekim Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği'nin VPN servislerinin engellenmesi konusu ile alakalı olarak BTK'ya gönderdiği bilgi yazısında, ekonomik istihbaratın ön plana çıkması ile birçok şirketin ticari sırlarını korumak için VPN servislerini kullandığı ve bu servislere yapılacak bir engellenmenin ekonomik ve ticari açıdan olumsuz sonuçlarının doğabileceği belirtilmiştir²⁵⁸. Bu sebeple VPN servislerinin engellenmesi, yasaklı sitelere erişimi

²⁵⁵ BTK, 16 VPN uygulamasına erişim engeli getirdi. (2023, 20 Aralık). *Gazete Duvar*. Erişim adresi <https://www.gazeteduvar.com.tr/btk-16-vpn-uygulamasina-erisim-engeli-getirdi-haber-1655400> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁵⁶ AYM E. 2014/87 K. 2015/112 T. 8.12.2015

²⁵⁷ Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 175

²⁵⁸ Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği'nin (TELKODER) 02.02.2017 Tarihinde BTK'ya Gönderdiği Bilgi Notu. Erişim adresi

önlemenin ötesinde çok daha ağır sonuçlar doğuracağı için 5651 Sayılı Kanun’da yer alan alternatif erişim yollarını engelleme amacına mahsus bir tedbir olmayacak ve yalnız ifade özgürlüğünü değil, ticaret ve iletişim gibi birçok farklı kavramdaki hürriyeti de ihlal edecektir.

Bu açıdan AİHM’in 2020 yılında verdiği Engels v. Rusya Kararı konuyla ilgili genel bir bakış açısı sağlaması yönüyle oldukça bilgilendiricidir²⁵⁹. Kararda VPN servislerinin ve erişim engellerini aşmayı da içeren bağlantı yöntemleri ve programlarının yasadışı sayılamayacağını belirten AİHM, erişim engellerini aşmaya yarayan teknolojilerin yalnızca yasadışı içerikleri elde etme amacıyla eş tutulamayacağını belirtmektedir²⁶⁰. Buna göre her tür bilgi teknolojisi demokratik bir toplumun ilkeleriyle bağdaşmayan faaliyetler gerçekleştirmek için kötüye kullanılabilir, filtre atlama teknolojileri olarak tanımlanan yöntemlerin öncelikle uzak sunuculara güvenli bağlantı sağlamak, yavaş bağlantılarda sayfa yükleme süresini azaltmak için verileri daha hızlı sunucular üzerinden yönlendirmek, hızlı ve ücretsiz çevrimiçi çeviri sağlamak gibi çok sayıda meşru amaca hizmet ettiğini gözden kaçırmamak gerekir.

AİHM “*Matbaa, okul ders kitabından aşırılıkçı broşüre kadar her şeyi basmak için kullanılabileceği gibi, internet de çok sayıda bilgiyi saklar ve kullanıma sunar; bu bilgilerin bazı kısımları, belirli yargı bölgelerine özgü çeşitli nedenlerle yasaklanmış olabilir. Çevrimiçi bilgiye erişim teknolojilerini illegal materyallere erişimi kolaylaştırabileceği gerekçesiyle engellemek, bu tür materyalleri çoğaltmak için kullanılabilecekleri gerekçesiyle yazıcılara ve fotokopi makinelerine erişimi kısıtlamaya çalışmaktan farksızdır. Bu tür teknolojiler hakkındaki bilgilerin engellenmesi, bu teknolojiler kullanılarak erişilebilecek tüm içeriğe erişimi engelleyecektir.*” diyerek erişim engellerini aşmak için kullanılmasının bahane gösterilerek alternatif bağlantı yöntemleri ve VPN servisleri için engelleme kararı

https://telkoder.org.tr/wp-content/uploads/2017/07/BTK_VPN_02.02.2017.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁵⁹ AİHM Engels / Rusya, Başvuru no: 61919/16, 23.6.2020

²⁶⁰ AİHM Engels / Rusya, Başvuru no: 61919/16, 23.6.2020, par. 30

verilmesinin AİHS'in 10. maddesinde yer alan ifade özgürlüğünü ihlal edeceğinin altını çizmiştir.

V. Türk Hukuku'ndaki Erişimin Engellenmesi Yöntemlerinin İncelenen Diğer Ülkelerle Karşılaştırılması

A. Toplum Düzenini Bozucu Suçlar Yönünden Erişimin Engellenmesi

ABD'deki yerleşik içtihat olan *Brandenburg v. Ohio* (1969) kararına göre, bir içerik ancak yakın ve kaçınılmaz yasa dışı eylem standardını karşılıyorsa, yani doğrudan ve acil bir şiddet eylemini teşvik ediyorsa, mahkemeler tarafından kaldırılmasına veya dağıtımının durdurulmasına hükmedilebilir²⁶¹. Ancak buna ek olarak, ülke güvenliğini tehdit eden olağanüstü uluslararası durumlara karşı ekonomik yaptırım uygulama yetkisi veren 1977 tarihli Uluslararası Acil Ekonomik Yetkiler Kanunu (*International Emergency Economic Powers Act*) çerçevesinde, internet siteleri de malvarlığı olarak değerlendirilerek terörist oluşumların alan adlarına el konmaktadır. Örneğin 2020 yılında Aletejahtv.com ve Aletejahtv.org isimli internet sitelerine Hizbullah terör örgütünün propagandasını yaptıkları nedeniyle ABD Adalet Bakanlığı tarafından el konarak bütün internet kullanıcıları için erişilemez hale getirilmiştir²⁶². Bakanlık, aynı yıl içinde 92 adet internet sitesine de İran'daki İslam Devrimi Muhafızları Ordusu tarafından kullanıldıkları ve ABD aleyhinde yanıltıcı biçimde propaganda yaptıkları nedeniyle el koyarak bu siteleri erişime kapatmıştır²⁶³. Ayrıca U.S.C.'nin 982. maddesindeki²⁶⁴ cezai müsadere hükümlerine dayanılarak insan ticareti ve çocuk istismarıyla bağlantılı faaliyetleri nedeniyle Backpage.com isimli internet sitesinin alan adına 2018 yılında federal makamlar tarafından el konmuş

²⁶¹ Smolla, R. A. (2000). Should the *Brandenburg v. Ohio* Incitement Test Apply in Media Violence Cases? *Northern Kentucky Law Review*, 27. Erişim adresi <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/wlufac/402> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), s. 8

²⁶² United States Seizes Domain Names Used by Foreign Terrorist Organization | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/united-states-seizes-domain-names-used-foreign-terrorist-organization> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁶³ United States Seizes Domain Names Used by Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/united-states-seizes-domain-names-used-iran-s-islamic-revolutionary-guard-corps> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁶⁴ 18 U.S. Code § 982 - Criminal forfeiture | U.S. Code | US Law | LII / Legal Information Institute. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/982> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

ve site erişime kapatılmıştır²⁶⁵. Bunun dışında devletin özel sektördeki kuruluşları harekete geçirmek için girişimleri de bulunmaktadır. Örneğin 2016 yılındaki bir organizasyonda Hükümet yetkilileri, Apple, Twitter, Snapchat ve Facebook gibi büyük şirketlerin temsilcilerini bir araya toplayarak terörist içerikleri tespit edip silmelerini istemiştir²⁶⁶. Bir yıl sonra büyük firmaların *Global Internet Forum to Counter Terrorism* (GIFCT - Küresel Terörle Mücadele İnternet Forumu) isimli işbirliği kuruluşunu kurmalarıyla sonuçlanan bu girişimin, devletin terör propagandası yapan içerikleri engellemek için bizzat kural koymak yerine bunu özel şirketlerden talep etmesinin bürokratik engeller ve yargısal denetimlerden kaçmak için kasıtlı bir tercih olduğunu savunan görüşler vardır²⁶⁷.

Almanya’da toplumsal barışı bozmaya yönelik aşırılıkçı (ekstremist) grupların internet sitelerine erişimin engellenmesine ilişkin kararların, Dernekler Kanunu (*Vereinsgesetz*) kapsamında ve idari yaptırım usulüyle alındığı görülmektedir²⁶⁸. Bu çerçevede, kamu güvenliğine yönelik tehdit oluşturduğu değerlendirilen örgütlerin propaganda amacı güden içeriklerinin yayılmasını engellemek amacıyla, dernek niteliğindeki yapılanmaların yasaklanmasıyla birlikte dijital faaliyetlerinin de engellenmesi bir bütün olarak ele alınmaktadır. Buna ek olarak, 2003 tarihli Çocukların Medyadan Korunması Anlaşması (*Jugendmedienschutz-Staatsvertrag*), internette yayımlanan içeriklerin çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini tehdit edip etmediğine göre sınıflandırılmasını ve gerektiğinde erişimin sınırlandırılmasını öngören kapsamlı bir düzenlemedir. Bu anlaşma ile hangi tür içeriklerin erişim engeline konu olabileceği tahdidi şekilde belirtilmiş olup, bu durum kamu otoritelerinin keyfi erişim engeli uygulamasını önemli ölçüde

²⁶⁵ Justice Department Leads Effort to Seize Backpage.com, the Internet’s Leading Forum for Prostitution Ads, and Obtains 93-Count Federal Indictment | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/justice-department-leads-effort-seize-backpagecom-internet-s-leading-forum-prostitution-ads> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁶⁶ Kang, C. ve Apuzzo, M. (2016, 24 Şubat). U.S. Asks Tech and Entertainment Industries Help in Fighting Terrorism. The New York Times. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2016/02/25/technology/tech-and-media-firms-called-to-white-house-for-terrorism-meeting.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁶⁷ Clifford, B. (2021). Moderating Extremism: The State Of Online Terrorist Content Removal Policy In The United States. Program on Extremism at George Washington University. Erişim adresi <https://doi.org/10.4079/poe.2021.12.01> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss.9-11

²⁶⁸ Altermedia Deutschland ve linksunten.indymedia.org isimli internet sitelerinin alan adlarına devlet tarafından Dernekler Kanunu uyarınca el konularak bu siteler erişime engellenmiştir.

sınırlandırmaktadır. Son olarak, sosyal medya platformları da Sosyal Ağların Yürürlüğüne Dair Kanun'da (*Netzwerkdurchsetzungsgesetz*) yine tahdidi olarak sayılan suçları teşkil eden içerikleri erişime engellemekle yükümlüdür.

Çin'de 2020 yılında yürürlüğe giren Çevrimiçi Bilgi İçerik Ekosisteminin Yönetimine İlişkin Kanun, yalnızca müstehcenlik, şiddet veya etnik nefret gibi suç teşkil eden içerikleri değil; aynı zamanda “devlet otoritesini zayıflatan, sosyal istikrarı bozabilecek, asılsız söylenti yayan veya sosyalist temel değerlere aykırı” kabul edilen içerikleri de yasak kapsamına almıştır²⁶⁹. Kanun, bu nedenle içerik denetiminde geniş ve önleyici nitelikte bir idari standart benimsemekte; ifade özgürlüğü sınırlamalarına ilişkin Batı hukuk sistemlerinde kullanılan “açık ve yakın tehlike” doktriniyle karşılaştırıldığında daha geniş bir müdahale alanı öngörmektedir. Çin Hukuku'nda, internet erişim sağlayıcılarının içerik denetimi yapma yükümlülüğü bu firmalara “yasa dışı veya zararlı içerikleri tespit etmek, kaldırmak ve yetkili makamlara bildirmek” görevini yüklemektedir²⁷⁰. Bu yükümlülük özellikle terörizm, ayrılıkçılık veya aşırılıkçılık içerdiği değerlendirilen materyaller açısından, 2015'te çıkarılan Terörle Mücadele Kanunu kapsamında daha da güçlendirilmiştir²⁷¹. Ayrıca Terörle Mücadele Kanunu'nun “terörizm, ayrılıkçılık ve aşırılıkçılık” kavramlarını açıkça ayırt etmemesi nedeniyle hakimler yargı kararlarında bu kavramları yorumlama yetkisine sahip olamamakta, bu sebeple devletin resmi politikalarına katılmayan herkes terör suçlamasıyla ve yaptırımlarıyla karşı karşıya kalabilmektedir²⁷².

Türkiye'de ise 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde, erişimin engellenmesine yol açabilecek suçlar (örneğin intihara yönlendirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu madde kullanımı gibi) tahdidi olarak sayılmıştır. Bununla birlikte, 2015

²⁶⁹ Governance of the Online Information Content Ecosystem – China Law Translate. Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/provisions-on-the-governance-of-the-online-information-content-ecosystem> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁷⁰ Wang, J. (2025). “Platform Responsibility with Chinese Characteristics.” *Defeating Disinformation: Digital Platform Responsibility, Regulation and Content Moderation on the Global Technological Commons*. Ed. Bhaskar Chakravorti and Joel P. Trachtman. Cambridge: Cambridge University Press, 2025. Erişim adresi <https://doi.org/10.1017/9781009438636.004> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026), ss. 49-51

²⁷¹ Counter-Terrorism Law (as amended in 2018). Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/counter-terrorism-law-2015/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁷² Wei, a.g.e., s. 27

yılında yapılan değişiklikle getirilen 8/A maddesi, erişim engeli için çok daha geniş ve yorumlanabilir nitelikte sebepler tanımlamıştır. Bu maddeye göre, yaşam hakkı, kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik, kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ve genel sağlığın korunması gibi oldukça kapsamlı gerekçelerle, BTK'nın hızlı erişim engelleme kararları verebilmesi mümkün hale gelmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından 8/A maddesinin yapısal olarak sorunlu olduğu, yalnızca ilk bakışta göze çarpmak ihlallerle sınırlı olarak erişime engellemeye müsaade etmesi gerekirken, keyfi engel kararlarına izin verecek şekilde geniş bir çerçeve çizdiği tespit edilmiştir²⁷³. Ancak Mahkeme, bu madde hakkında pilot karar verme veya iptal etme yaptırımlarında bulunmamıştır.

Bu açılardan dört ülkenin müdahale anlayışları; anayasal koruma düzeyi, idari takdir genişliği ve güvenlik-özgürlük dengesi bakımından ciddi biçimde ayrılmaktadır. ABD, ifade özgürlüğünü en dar müdahale eşiği olan Brandenburg standardıyla korumakta ve erişim engelini ancak terörle mücadele veya ulusal güvenlik gibi istisnai alanlarda, çoğunlukla yargı kararıyla ve malvarlığına el koyma yoluyla uygulamaktayken, devletin sosyal ağ platformları üzerinde dolaylı bir biçimde sansür mekanizması kurma gayreti göze çarpmaktadır. Almanya'da ise aşırılıkçı örgütlerin internet üzerindeki faaliyetlerinin yasaklanması idari yolla mümkün olsa da NetzDG ve JMStV gibi düzenlemeler aracılığıyla hangi içeriklerin engellenebileceği açıkça tipikleştirilmiş, bu sayede kamu otoritelerinin takdir yetkisi daraltılmıştır. Çin ise geniş, önleyici ve ideolojik temelli bir müdahale modeli benimsemekte; “devlet otoritesini zayıflatma” veya “sosyalist değerlere aykırılık” gibi muğlak kategoriler ile içerik denetimini neredeyse sınırsız idari yetki alanına dönüştürüp erişim sağlayıcılarına oldukça kapsamlı bir gözetim yükümlülükleri yüklemektedir. Türkiye’de ise 5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesindeki katalog suçlara dayalı dar müdahale modeli ile 8/A maddesinin sağladığı geniş ve hızlı idari erişim engelleme yetkisi birlikte var olmakta; bu hibrit yapı, Almanya’daki tipiklik ilkesine kıyasla daha geniş takdir alanı yaratmakta, ancak Çin’deki kadar önleyici veya ideolojik nitelikte bir sansür mekanizmasına dönüşmemektedir.

²⁷³ AYM Artı Media Gmbh Başvurusu B.N. 2019/40078 T. 14.09.2023

B. Kişilik Hakları İhlalleri Yönünden Erişimin Engellenmesi

ABD’de kişilik haklarının ihlali üzerine erişimin engellenmesini düzenleyen özel bir kanun yoktur. Kişilik hakları ihlalleri nedeniyle internet sitelerine erişimin engellenmesi, Amerikan hukuk sisteminin ifade özgürlüğünü güçlü biçimde koruması sebebiyle istisnai bir müdahale olarak görülmekte; mahkemeler genellikle tüm siteyi kapatmak yerine yalnızca ihlale konu içeriklerin kaldırılmasına yönelik emirlerle yetinmektedir. Nitekim California Temyiz Mahkemesi, Evans v. Evans davasında tehdit ve özel hayatın gizliliğini ihlal eden internet içeriklerinin yayından kaldırılmasına hükmetmiştir²⁷⁴. Mahrem görüntülerin rızasız biçimde yayımlandığı ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesinin temel içerik olduğu internet siteleri için ise sitenin alan adına el konarak fiilen erişimin engellenmesi mümkün olabilmektedir²⁷⁵. Bu uygulamalar, ABD hukukunda erişim engelleme için temel yöntem olarak benimsenmediğini, ancak kişilik hakları ihlallerinin ağırlaştığı durumlarda içerik kaldırma ve istisnai olarak siteye yönelik müdahalelerin karşılık bulduğunu göstermektedir.

Almanya için de kişilik haklarının ihlali üzerine erişimin engellenmesini düzenleyen özel bir kanun söz konusu değildir. Kişilik hakları ihlal edilen bireyler, bu ihlali oluşturan internet içeriklerini barındıran sitelere doğrudan başvurabilecekleri gibi, bu içeriklere Medeni Kanun’daki (*Bürgerliches Gesetzbuch*) hükümlere dayanarak erişimin engellenmesini de isteyebilirler. İlâveten, Almanya’nın da üyesi olduğu ve supranasyonal (uluslarüstü) bir birlik olarak üyesi olan bütün ülkeler için bağlayıcı regülasyon yapma yetkisi bulunan Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün (*General Data Protection Regulation*) 17. maddesi uyarınca, Google gibi

²⁷⁴ Evans v. Evans :: 2008 :: California Court of Appeal Decisions :: California Case Law :: California Law :: U.S. Law :: Justia. Erişim adresi <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/2008/d051144> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁷⁵ FTC, Nevada Obtain Order Permanently Shutting down Revenge Porn Site MyEx | Federal Trade Commission. Erişim adresi <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2018/06/ftc-nevada-obtain-order-permanently-shutting-down-revenge-porn-site-myex> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

veri sorumlularının hukuka aykırı içerikleri silme mecburiyetleri bulunmaktadır²⁷⁶. Böylelikle kişilik haklarını ihlal eden, gerekse unutulma hakkına²⁷⁷ konu olan içerikler arama motoru sonuçlarından da kaldırılacaktır.

Çin’de de kişilik haklarının ihlali üzerine erişimin engellenmesini düzenleyen özel bir kanun yoktur. Bireylerin ihlal konusu içeriğin yayımlandığı platforma içeriğin kaldırılması için başvurma hakkı bulunduğu gibi doğrudan CAC’a başvurarak içeriğin erişime engellenmesini isteme hakları da vardır²⁷⁸. 2020 tarihli “Çevrimiçi Bilgi İçerik Ekosisteminin Yönetimine İlişkin Kanun”un 21. maddesinde kişilik haklarına ve özel hayatın gizliliğine aykırı içeriklerin internet ortamında yayınlanmasının yasaklandığı belirtilmiştir²⁷⁹.

2023 yılına kadar Türk Hukuku’nda kişilik haklarına aykırılık nedeniyle erişim engellenmesine dair hükümler 5651 Sayılı Kanun’un 9. ve 9/A maddeleriydi. 9. maddeye göre kişilik haklarının ihlal edildiğini düşünen gerçek ve tüzel kişilerin, içerik sağlayıcısına veya yer sağlayıcısına başvurarak içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını veya erişimin engellenmesini talep etme hakları mevcuttu. Sulh ceza hakiminin ise bu talebi yirmi dört saat içinde olumlu veya olumsuz olarak karara bağlaması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi, 9. maddenin ifade ve basın özgürlüğüne orantısız müdahale olanağı doğurması, usuli güvencelerinin eksikliği, hakimlere keyfi karar verebilecek ölçüde geniş bir takdir yetkisi tanınması nedeniyle yapısal sorunlar taşıdığına hükmettiği bu maddeyi 11 Ekim 2023 tarihinde iptal etmiştir²⁸⁰.

²⁷⁶ 27 Nisan 2016 tarihli ve (AB) 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (Genel Veri Koruma Tüzüğü). Erişim adresi <https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁷⁷ Unutulma hakkı, bir kişinin geçmişteki bazı bilgi, içerik veya kayıtlarının artık kamu yararı taşımadığı, güncelliğini yitirdiği veya kişiye zarar verdiği durumlarda, bu bilgilerin erişiminin kısıtlanmasını, arama motorlarından kaldırılmasını veya yayından çıkarılmasını talep etme hakkıdır. (Vançin, S. (2025). *Unutulma Hakkı*, İstanbul: Filiz Kitabevi, ss. 5-6)

²⁷⁸ Wang, **a.g.e.**, s. 52

²⁷⁹ Governance of the Online Information Content Ecosystem – China Law Translate. Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/provisions-on-the-governance-of-the-online-information-content-ecosystem> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁸⁰ AYM E. 2020/76 K. 2023/172 T. 11.10.2023

5651 Sayılı Kanun'un hala geçerli olan 9/A maddesi ise özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişilere, bu ihlale konu olan içeriklerin erişime engellenmesi için BTK'ya başvurma hakkı vermektedir. BTK Başkanı başvuruyu yerinde gördüğü takdirde erişim engellenmesine karar verebilir. Başvurucu, BTK'ya yaptığı başvurudan itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza hakimine de aynı içeriğin erişime engellenmesi talebini sunmak zorundadır. Bu talebin sunulmaması veya sulh ceza hakiminin talebi reddetmesi halinde BTK Başkanı tarafından verilmiş olan erişim engeli de kalkacaktır.

Ülkelerin kişilik hakları ihlali yüzünden erişimin engellenmesi konusundaki yaklaşımları kıyaslandığında, ABD'nin ifade özgürlüğünü üstün değer olarak konumlandığı için kişilik hakları ihlallerinde erişim engelini istisnai bir tedbir saydığını ve mahkemelerin genellikle yalnızca ihlale konu belirli içeriklerin kaldırılmasına hükmettiğini görmekteyiz. Bir internet sitesinin tamamıyla erişime kapatılması ise ancak mahremiyet ihlali ağır ve sistematik nitelik taşıyorsa, malvarlığına el koyma gibi özel mekanizmalarla mümkün olmaktadır. Almanya ise özel bir erişim engelleme kanunu koymamakla birlikte, kişilik haklarını medeni hukuk aracılığıyla güçlü biçimde korur ve bireylere hem doğrudan platforma başvurma hem de hukuk yoluyla içerik kaldırma imkânı tanır; ayrıca AB Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün 17. maddesindeki “unutulma hakkı” sayesinde arama motorlarının hukuka aykırı içerikleri sonuçlardan çıkarması zorunluluğa bağlanmış, böylece müdahale alanı ABD'ye kıyasla daha geniş fakat öngörülebilir bir çerçeveye oturtulmuştur. Türkiye'de ise 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesi ile hem içerik kaldırma hem de erişim engelleme talepleri sulh ceza hâkimliği kararları üzerinden yönetilmekteyken; Anayasa Mahkemesi'nce bu maddenin keyfi kararlara sebebiyet vermesi nedeniyle iptal edilmesiyle beraber özel hayatın gizliliğine ilişkin ihlaller erişim engeli için yegane kanuni gerekçe haline gelmiştir. 5651 Sayılı Kanun'un 9/A maddesinde düzenlenen bu usul BTK'ya hızlı bir idari engelleme yetkisi tanımakta; bu yönüyle Türkiye, ABD ve Almanya'nın yargı ağırlıklı dar müdahale modelinden ayrılarak daha geniş bir idari takdir alanı içeren bir sistem benimsemektedir.

C. Telif Hakları İhlalleri Yönünden Erişimin Engellenmesi

Almanya’da telif haklarının korunmasına ilişkin erişim engelleme tedbirleri, hem Federal Yüksek Mahkeme (BGH) içtihatları hem de CUII (Çevrimiçi Telif Hakkı İzin Sistemi - *Clearingstelle Urheberrecht im Internet*) kurumu çerçevesinde ikincillik ve orantılılık ilkelerine bağlı olarak uygulanmaktadır. Federal Yüksek Mahkeme (BGH)’nin I ZR 174/14 sayılı kararında ortaya koyduğu üzere bir internet sitesine yönelik erişim engeli, ancak telif hakkı sahibinin öncelikle doğrudan sorumlu konumundaki site işletmecisine ve barındırma hizmeti sağlayıcısına karşı uyar-kaldır prosedürü dahil tüm ulaşılabilir başvuru yollarını tüketmesine rağmen sonuç alınamaması hâlinde “son çare” olarak gündeme gelebilir²⁸¹. Eğer bir internet sitesi “sistematik ve yaygın biçimde telif hakkı ihlali” yapıyorsa, telif hakkı sahiplerinin haklarını ihlal eden siteleri şikayet edebilmeleri için, Telekom Deutschland, Vodafone, 1&1 gibi ülkedeki büyük içerik sağlayıcıların çoğunun dahil olduğu CUII isimli bir mekanizma ihdas edilmiştir²⁸². Bu içerik sağlayıcılar CUII tarafından engel listesine alınan internet sitelerine erişim sağlamayacak, ancak CUII kapsamında olmayan içerik sağlayıcılar telif hakkı ihlali yapan internet sitelerine bağlantı sağlamaya devam edebileceklerdir.

ABD’de telif haklarına aykırılık gerekçesiyle internet içeriklerinin erişime engellenmesi, 1998 tarihli Dijital Bin Yıl Telif Hakkı Yasası (*Digital Millennium Copyright Act – DMCA*) kapsamında düzenlenmiştir. DMCA’nın 512. bölümü, hak sahiplerinin içerik sağlayıcılara uyar-kaldır prosedürüyle bildirimde bulunmasını sağlayarak telif hakkını ihlal eden materyalin yayından kaldırılmasını talep etme imkanı vermektedir²⁸³. Bu düzenleme, içerik sağlayıcılar için site kullanıcılarının siteye yüklediği hukuka aykırı içeriklerden sorumlu tutulmama avantajı tanımaktadır.

²⁸¹ Almanya Federal Adalet Mahkemesi’nin 26.11.2015 tarihli I ZR 174/14 nolu kararı. Erişim adresi <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=Aktuell&nr=73491&anz=1&pos=0&Frame=4&.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁸² Kaiser, a.g.e.

²⁸³ Section 512 of Title 17: Resources on Online Service Provider Safe Harbors and Notice-and-Takedown System | U.S. Copyright Office. Erişim adresi <https://www.copyright.gov/512> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Ancak bu koruma, hak ihlali bildiriminin gereği gibi işlenmesi ve ihlale konu içeriğin makul süre içinde kaldırılması şartına bağlıdır. Telif haklarını ihlal eden içeriğin yayından kaldırılmaması halinde ise, devlet tarafından sitenin alan adına müsadere hükümleri gereğince el konabilmektedir. 2022 yılında telif haklarına aykırı biçimde içerikler barındıran Z-library isimli internet kütüphanesinin yayın yaptığı bütün alan adlarına el konulmuş ve bu tedbir hem ABD'deki bütün erişim sağlayıcılar için hem de dünyadaki bütün internet kullanıcıları için sonuç doğurarak ilgili site dünyanın hiçbir yerinden erişilemez hale getirilmiştir²⁸⁴.

Çin'de 2006 yılında çıkarılan İnternet Üzerinden Bilgi Yayma Hakkının Korunmasına İlişkin Yönetmelik'te uyar-kaldır prosedürü düzenlenmiş, telif hakkı sahibinin kendisinden izinsiz olarak yapılan ve haklarını ihlal eden bir yayını tespit ettiği takdirde, bu yayını yapan servis sağlayıcıya yazılı bildirim gönderme hakkı tanınmıştır²⁸⁵. Servis sağlayıcı söz konusu içeriği silmediği takdirde, hak sahibinin NCAC'a (Çin Ulusal Telif Hakkı İdaresi) başvurması halinde tazminat ödemeye mahkum edilebilecek veya faaliyeti durdurulabilecektir. Telif hakkı sahibi, eseri piyasaya sürülmeden önce bile potansiyel ihlal uyarısı gönderdiğinde, mahkemeler bu uyarıyı servis sağlayıcıya gelecekteki olası ihlalleri önleme konusunda bir özen yükümlülüğü getirdiği şeklinde yorumlamıştır²⁸⁶.

Türkiye'de telif hakları nedeniyle erişime engelleme yetkisi 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek 4. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, eser sahibi dijital iletim veya başka bir yöntemle ses/görüntü nakli yapan araçlarla bu ihlali yapan kişiye başvuracak, başvurusuna rağmen içeriğin üç gün içinde yayından kaldırılmadığı durumda da Cumhuriyet Savcılığı'na şikayette bulunabilecektir. Şikayeti haklı görmesi durumunda Savcılık, içerik sağlayıcıya verilen hizmeti

²⁸⁴ Eastern District of New York | Two Russian Nationals Charged with Running Massive E-Book Piracy Website | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/usao-edny/pr/two-russian-nationals-charged-running-massive-e-book-piracy-website> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁸⁵ Regulation on the Protection of the Right to Network Dissemination of Information, China, WIPO Lex. Erişim adresi <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/6471> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁸⁶ Wang, **Regulating Hosting ISPs' Responsibilities For Copyright Infringement: The Freedom To Operate In The US, EU and China**, s. 175

durdurma emrini servis sağlayıcıya (5651 Sayılı Kanun’da tarif edilen haliyle yer sağlayıcıya) gönderecektir. Ancak 2004’te yürürlüğe giren bu maddenin oldukça eski olması ve uyar-kaldır prosedürünü yeterince detaylı biçimde öngörmemesi nedeniyle, korsan film dizi izleme sitelerinin telif haklarına aykırılık yerine illegal bahis gerekçesiyle Spor Toto Teşkilat Başkanlığı veya Milli Piyango idaresi tarafından erişime engellendiği görülmektedir²⁸⁷. Bu yöntem bütün erişim sağlayıcılar için sonuç doğurmakta ve Türkiye’deki bütün kullanıcıların ilgili siteye erişmesine engel olmaktadır.

Sonuç olarak dört ülkenin telif hakkına ilişkin çevrimiçi müdahale rejimlerinin genel eğilim itibarıyla uyar-kaldır mekanizması, idari işbirliği ve son çare olarak erişim engeli prensiplerinde birbirlerine yaklaştıkları görülmektedir. Almanya, BGH içtihatları ve CUII sistemiyle ikincillik ve orantılılık ilkelerini vurgulayan dar bir müdahale modeli uygulasa da, bu model temel yapı itibarıyla ABD ve Çin’deki uyar-kaldır temelli erişim engelleme prosedürleriyle yapısal benzerlik taşımaktadır. ABD modelinde, hukuki sorumluluk DMCA çerçevesinde içerik sağlayıcılara yüklenmekte ve ihlalin giderilmemesi hâlinde alan adına el koyma gibi tedbirlere başvurulabilmektedir. Çin, diğer ülkelere ek olarak uyar-kaldır prosedürünü telif hakkı konusu olan içerik henüz yayına girmeden de işletilebilecek kapsama genişletmiş ve bunun içerik sahibine önceden özen yükümlülüğü getirdiğini belirtmiştir. Türkiye ise FSEK Ek 4’te öngörülen uyar-kaldır yöntemi ve ardından Savcılık tarafından verilecek olan erişim engeli mekanizmasıyla bu genel modele dahil olmakta; uygulamada ise bu usulün yerine 5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesinin 14. Fıkrasında yer alan yasa dışı bahis oynatılması ve buna ilişkin suçlar nedeniyle verilen erişime engelleme yetkisine başvurulduğu görülmektedir.

²⁸⁷ “dizipub.com, 22/02/2018 tarihli ve 16 sayılı Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kararıyla erişime engellenmiştir.”, “dizipub2.com, 08/08/2022 tarihli ve 16 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü kararıyla erişime engellenmiştir.”, “dizipal1.com, 13/02/2025 tarihli ve 2025/11 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü kararıyla erişime engellenmiştir.”, “dizipal2.com, 06/03/2025 tarihli ve 18 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü kararıyla erişime engellenmiştir.”, “dizipal3.com, 04/02/2025 tarihli ve 2025/7 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü kararıyla erişime engellenmiştir.”. Erişim adresi <https://internet.btk.gov.tr/sitesorgu/> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

D. Türk Hukuku'ndaki Erişimin Engellenmesi Esaslarındaki Sorunlara Dair Çözüm Önerilerimiz

Temel olarak belirtmek gerekir ki, ister idari tedbir isterse koruma tedbiri usulüyle verilmiş olsun, bir internet içeriğine erişimin engellenmesi kararı için gerekçe olan sakıncalı içeriğin bir suç teşkil etmesi veya kanunun emredici hükümlerine aykırı bir davranış yahut mesaj içermesi söz konusudur. Hukuka uygun bir içeriğin erişime engellenmesi mantık dışı olacağından, engel konusu olan içerikte mutlaka bir hukuka aykırılık bulunmak zorundadır. Buna binaen içeriğin erişime engellenmesi kararı sonrasında, suç şüphesi olan içerikler için ceza yargılaması yapılması ve suç şüphesi olmasa da kanunun emredici hükümlerine aykırı içerikler için ise ilgili kanunda yer alan yaptırımın uygulanması için dava açılması erişim engelinin doğal bir devamıdır. Böylece erişime engelleme tedbirinin gerekliliği sübuta erecek veya içeriğin hukuka uygun olduğu tespit edilerek engelleme kararının kaldırılması mümkün olacaktır. Ancak uygulamada erişime engelleme kararı verildikten sonra ceza yargılamasının yapılmaması ve diğer idari yaptırımların uygulanmaması, bir diğer deyişle sadece erişim engelinin getirilip hukuki takibin bırakılması, erişim engeli kararlarının gereken hukuki ciddiyeti taşımamasına ve keyfi olarak verilmesine yol açabilecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu hukuki takibin yapılmamasına bağlı olarak, engellenen internet sitesi sahibinin veya temsilcisinin erişime engelleme kararını veren mahkemeye bizzat veya bir vekil aracılığıyla itiraz etmesi mecburiyeti hak arama hürriyetinin aksamasına yol açmakta, sulh ceza mahkemesine yapılan itirazlar da uygulamada gelişigüzel biçimde reddedilmektedir²⁸⁸. Erişime engelleme kararının devamında mutlaka ilave bir yargılamanın yapılması ve engel kararının da bu yargılamanın sonucuna göre kesinleşmesi veya kaldırılması çok daha sağlıklı bir yol olacaktır. BTK'nın idari tedbir usulüyle verdiği erişime engelleme kararlarına e-Devlet platformu üzerinden itiraz edilebilmesi fırsatının tanınmış olması²⁸⁹ bu açıdan yararlı bir imkan sağlamıştır. Fakat

²⁸⁸ Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 41, s. 152

²⁸⁹ Erişim Engelleme Kararlarına İtiraz - BTK - İNTERNET Erişim adresi <https://internet.btk.gov.tr/erisim-engelleme-kararlarina-itiraz> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

ilgili itiraz hukuki bir değerlendirme olmayıp yalnızca İdari Yargı Usul Kanunu'nun 11. maddesinde düzenlenen üst makamlara başvurma prosedürünü işletmeye yönelik olduğundan, gelecek olan olumsuz bir karara karşı yine Ankara'da idari dava açma yoluna gidilmek zorundadır. Buna ek olarak, daha önce belirttiğimiz üzere 5651 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde tahdidi olarak sayılan suçlar yönünden uyar-kaldır prosedürünün getirilmesi düşünülebilir. Özellikle Türkiye dışında yerleşik gerçek veya tüzel kişilerce işletilen internet siteleri için Türk Hukuku'ndaki suçları bilerek içerik denetimi yapmaları gerçekdışı bir beklenti olduğundan, siteyi erişime engellemek yerine bu içeriğin yayından kaldırmasını sağlamak çok daha orantılı bir müdahale olacaktır.

BTK'nın site sorgu sayfası üzerinden bir internet sitesinin erişime engellenip engellenmediği kontrol edilebilmekte, ancak verilen erişime engelleme kararının hangi gerekçeyle verildiğine dair hiçbir detay görülememektedir. Bütün internet aktörlerinin hangi ihlallerden uzak durmaları gerektiğini anlayabilmeleri için erişime engelleme kararlarının gerekçeleriyle beraber kamuoyu ile paylaşılması, kategorilere ayrılmış olarak şeffaf bir şekilde yayınlanması gerekmektedir. Uygulamada BTK'dan erişime engellenen internet siteleriyle ilgili toplam rakam ve istatistiksel bilgi isteyen internet kullanıcılarının talepleri cevapsız bırakılmakta, hatta bilgi edinme talepli olarak açtıkları davaları kazandıkları halde mahkeme kararları dahi uygulanmamaktadır²⁹⁰. Üzülerek belirtmeliyiz ki bu durum hem idarenin aleniliği ilkesine aykırı bir durum doğurmakta hem de erişime engelleme kararı veren mahkemeler veya kurumlar arasında bir standardın oluşmamasına yol açmaktadır. Örneğin bir akademisyenin kendi eserlerinden intihal yapılarak oluşturulduğunu tespit ettiği bir kitabı eleştirmesi üzerine, bu eleştiriyi barındıran internet sitesini erişime engellemek isteyen kitap yazarının kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle erişime engelleme başvurusu yapması, bu başvurusu reddedilince başka bir şehirdeki ikinci bir mahkemeden aynı başvuruyu tekrarlaması ve ikinci denemesinde içeriği erişime engellemeyi başarması dikkat çekici bir olaydır²⁹¹. Temyiz veya istinafa tabi kararların zaman içinde yüksek mahkeme içtihatları yoluyla bir standarda kavuşması olanağı varken, erişimin

²⁹⁰ Akdeniz, Y. ve Güven, O., **a.g.e.**, s. 220

²⁹¹ Gözler, **a.g.e.**, ss. 1085-1086

engellenmesi kararları için yüksek mahkemeye gidilen bir kanun yolu öngörülmediğinden, kararlar arasında bir standart sağlanması oldukça güçleşmektedir.

Kayda değer örneklerden biri de, Türkiye’de 50 milyondan fazla kullanıcısı olan Instagram isimli sosyal medya platformunun, 8. madde kapsamındaki “katalog suçlar” gerekçe gösterilerek BTK Başkanı tarafından erişime engellenmesi ve bu platformun 8 gün sonra herhangi bir mahkeme kararı olmadan erişime açılmasıdır²⁹². Erişime engellendiği süreçte Instagram platformunun hangi suçu işlediği kamuoyuna açıklanmamış, kamuoyu bu konuda bilgilendirilmemiştir. Başka bir örnek de 10 Temmuz 2025 tarihinde 13 adet eSIM firmasının²⁹³ internet sitesine erişim engeli getirilmesi üzerine cereyan etmiştir. Medyada BTK’nın Yetkilendirme Dairesi Başkanlığı’nın E-98966759-450.08-36681 nolu kararıyla erişime engellendiği belirtilen²⁹⁴ firmaların adresleri için BTK’nın internet sitesinde bulunan sorgu sayfasında herhangi bir erişime engelleme kararı görünmemesine rağmen bu firmaların siteleri Aralık 2025 itibariyle Türkiye’den erişime kapalı durumdadır²⁹⁵. Bununla beraber 8 Şubat 2023 tarihinde kamuoyuna resmi bir açıklama yapılmadan ve bir mahkeme kararı duyurulmadan Twitter isimli sosyal medya platformu için bant daraltması yapılması üzerine cereyan etmiştir. Yaman Akdeniz’in bu işlem hakkında yaptığı bilgi edinme başvurusu sonrasında, BTK tarafından ilgili daraltmanın 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 60. maddesinin 10. fıkrası uyarınca yapıldığı ve bu tedbirin hakim onayından geçtiği cevabı verilmiştir²⁹⁶. Bütün toplumu ilgilendiren bu kısıtlamaların resmi bir duyuru olmaksızın veya gerekçesi net biçimde

²⁹² Instagram, Türkiye’de yeniden erişime açıldı. (2024, 10 Ağustos). *Euronews*. Erişim adresi <https://tr.euronews.com/next/2024/08/10/instagram-turkiyede-yeniden-erisime-aciliyor>

²⁹³ eSIM kart, cep telefonlarına fiziksel olarak takılan plastik SIM yerine, telefonun içine gömülü bir çip olarak bulunur ve kullanıcı operatör bilgilerini bu çipin içe dijital olarak yükler. Özellikle yurtdışında fiziksel SIM kart almak yerine internet üzerinden eSIM aboneliği almak daha uygun fiyatlarla kullanım sağlamaktadır.

²⁹⁴ Tunçer, C. (2025, 11 Temmuz). BTK, çok sayıda eSIM sağlayıcısına erişim engeli getirdi. *LOG*. Erişim adresi <https://www.log.com.tr/btk-cok-sayida-esim-saglayicisina-erisim-engeli-getirdi> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁹⁵ Bu firmaların internet adresleri olan airalo.com, saily.com, holafly.com, bnesim.com, getnomad.app, instabridge.com, mobimatter.com, alosim.com, flexiroam.com, airhubapp.com, globalesim.app ve roamless.com için <https://internet.btk.gov.tr/sitesorgu/> adresinden sorgulama yapıldığında “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından uygulanan bir karar bulunamadı” uyarısı görünmekte ve herhangi bir erişim engeli kararına rastlanmamaktadır.

²⁹⁶ Akdeniz, Y. ve Güven, O., *a.g.e.*, s. 219

kamuoyuna anlatılmaksızın yapılması, idarenin aleniliği ilkesine aykırı düştüğü gibi büsbütün kanundışı engellemelerin de önünü açma tehlikesi yaratmaktadır.

5809 Sayılı Kanun'un 60. maddesinin 10. fıkrasına göre Anayasa'nın 22. maddesinde sayılan²⁹⁷ sebeplerden biri veya birkaçının söz konusu olması ve tedbirin gecikmesinde tehlike bulunması halinde, BTK Başkanı Cumhurbaşkanlığı'nın talimatıyla kendisine bildirilen tedbirleri uygulayacaktır. Verilen talimat, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulacak ve kırk sekiz saat içinde onaylanmazsa kendiliğinden yürürlükten kalkacaktır. Madde metninde Cumhurbaşkanlığı tarafından verilecek talimatın konusu olan tedbirlerin ne olduğu belirtilmemiş, yalnızca internet içeriklerine erişim engeli değil başka haberleşme kısıtlamalarına da imkan tanınmıştır. Gerek madde metnindeki tedbirlerin tanımlanmayarak ucu açık bırakılması, gerek bu tedbirlere dayanak olarak Anayasa'nın 22. maddesinde sayılan milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması şeklindeki genelgeçer sebeplerin gösterilmesi göz önüne alındığında, Anayasa Mahkemesi ve AİHM içtihatlarında yer alan belirlilik ilkesinin sağlanmadığı aşikardır. Bu yönden, 5651 Sayılı Kanun'un 8/A maddesi ile ilgili olarak belirttiğimiz sorunların 5809 Sayılı Kanun'un 60. maddesinin 10. fıkrası için de geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Almanya ve ABD örneklerine baktığımızda, idarenin bütün erişim sağlayıcıları kapsayan erişim engelleri koymadığını, ihlale uğrayan hak sahiplerinin erişim sağlayıcılara tekil olarak başvurduklarını veya dava açtıklarını, toplumsal düzeni tehdit eden suçlara dair içeriklerin ise ilgili kurumların sosyal medya platformlarına yükümlülükler getiren hükümlere dayanarak yaptıkları başvurularla sosyal medya siteleri bazında erişime engellendiğini görmekteyiz. Türk Hukuku'nda ise hem sosyal medya platformlarına yükümlülükler getiren hükümler hem de bütün erişim sağlayıcıları kapsayan erişime engelleme mevzuatı karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca

²⁹⁷ Anayasa'nın 22. maddesinde sayılan sebepler milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasıdır.

erişimin engellenmesi tedbiri hem yargısal hem de idari merciler tarafından daha geniş kapsamda kullanılabilmekte; 5651 Sayılı Kanun'un özellikle 8/A maddesi, idareye yargı denetimi tamamlanmadan derhal uygulanabilir nitelikte bir tedbir kararı verme imkanı tanımaktadır. Almanya ve ABD'de erişim engelleme mekanizmaları esas olarak tekil ve hedefe yönelik müdahaleler olarak tasarlanmışken; Türk Hukuku'ndaki erişim engeli yetkilerinin daha geniş kapsamlı ve daha hızlı uygulanabilir olması, Türkiye'yi daha müdahaleci ve idari kararların ağırlık taşıdığı bir model olan Çin örneğine daha yakın kılmaktadır.

Unutulmamalıdır ki Türkiye'de yaşayan bir internet kullanıcısı, Türkiye'deki makamlarca yürürlüğe konmuş olan bir erişim engelini VPN veya benzeri bir yöntemle aşabilecektir. Ancak diğer ülkelerde de yasadışı sayılan telif hakkı ihlali, çocuk suiistimali ve terörist veya ekstremist grupların propagandasını içeren içerikler uluslararası bir kapsamla erişime engellenebilir ve hiçbir yöntemle aşılamaz olur. Örneğin 26 farklı ülkenin katıldığı "In Our Sites" isimli uluslararası işbirliği operasyonu, 2018 yılında marka haklarını ihlal eden sahte ürünlerin satıldığı 20.520 adet internet sitesi erişime engellenmiştir²⁹⁸. Keza 2019 yılında Güney Kore merkezli Welcome to Video isimli internet sitesi çocuk istismarı videoları barındırması gerekçesiyle erişime kapatılmış, site kurucuları ve ziyaretçileri 38 ülkenin yaptığı eşzamanlı operasyonlarla tutuklanmıştır²⁹⁹. 2020 yılında da şantaj ve cinsel saldırı videoları içeren Darkscandals isimli internet sitesinin kurucusu ABD, Hollanda ve Almanya yetkililerinin ortak operasyonu ile tespit edilmiş ve site erişime kapatılmıştır³⁰⁰. Bu üç olayda da içerikleri barındıran internet sitelerinin alan adları iptal edildiği için bu sitelere erişim bütün internet kullanıcıları için engellenmiştir.

²⁹⁸ Operation In Our Sites (IOS) - Fighting the trade of counterfeit products online. | Europol. Erişim adresi <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/operations/operation-in-our-sites-ios> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

²⁹⁹ Dark web child abuse: Hundreds arrested across 38 countries. (2019, 16 Ekim). BBC. Erişim adresi <https://www.bbc.com/news/world-50073092> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

³⁰⁰ Dark web child abuse: Administrator of DarkScandals arrested in the Netherlands | Europol. (2020, 12 Mart). Erişim adresi <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dark-web-child-abuse-administrator-of-darkscandals-arrested-in-netherlands> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Türk Hukuku'nda Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından onay verilmemiş Kuran meallerinden³⁰¹ çevrimiçi ansiklopedi Wikipedia'ya kadar³⁰² geniş bir çerçeveye oturan erişim engelleri sebeplerinin, uluslararası manada talep konusu olduğu zaman kabul görüp görmeme kriteri üzerinden değerlendirilmesi görüşündeyiz. Bu kriterin dışında kalan fakat yine de erişime engel sebebi olması gerektiğine inanılan sebeplerin de kanunda tahdidi sebeplerle sayılıp, erişim engeli sonrasında yapılacak idari yargılama veya ceza yargılaması sonrasında kesinleşmesi veya kaldırılması gerektiğine inanıyoruz.

³⁰¹ 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6. maddesini uyarınca, Diyanet İşleri Başkanlığı Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunca onay ve mühür almamış olan Kuran-ı Kerimlerin internet ortamında yayınlanması halinde, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın müracaatı üzerine yetkili ve görevli sulh hukuk mahkemesi bu internet sayfasına erişimin engellenmesi kararı verecektir.

³⁰² "Hukuku yok sayan Wikipedia kapatıldı". (2017, 30 Nisan). Anadolu Ajansı. Erişim adresi <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/hukuku-yok-sayan-wikipedia-kapatildi/807871> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

SONUÇ

İnternet ortamında işlenen hukuka aykırı fiiller karşısında, devletin temel hak ve özgürlükleri koruma yükümlülüğü ile kamu düzenini sağlama amacı arasında bir denge kurma zorunluluğu bulunmaktadır. Erişime engelleme tedbirlerinin uygulanmasında Anayasa'nın öngördüğü temel ilkeler, özellikle ifade ve basın özgürlüğü, adil yargılanma hakkı ve ölçülülük ilkesi bakımından ciddi tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızda yer alan son bölümde ortaya koyduğumuz üzere, Türk Hukuku'ndaki erişime engelleme kararlarının veriliş biçimi, hem AIHM'in Engels v. Rusya kararında çizdiği ilkelere hem de Anayasa Mahkemesi'nin 9. maddeyi iptal ederken vurguladığı "öngörülebilirlik, ölçülülük ve yargısal denetim" standartlarına sistematik biçimde aykırılık göstermektedir. VPN sistemleri gibi ticari amaçlı teknolojilerin dahi engelleme konusu olması, müdahalelerin artık belirli suç tiplerini hedeflemekten çıkıp internet altyapısının bütününe yönelik bir baskı aracına dönüşebildiğini göstermektedir.

İncelediğimiz ülkelerden birincisi olan ABD'de genel bir sansür yasasının bulunmaması ve erişim engelleme uygulamalarının büyük ölçüde telif hakkı, dolandırıcılık, çocukların korunması veya ulusal güvenlik gibi özel alanlarla sınırlı olması, ifade özgürlüğünün anayasal düzeyde güçlü korunmasının doğal bir sonucudur. Buna karşın, ABD'nin internet işleyişindeki önemli konumu nedeniyle bir internet sitesinin alan adına el koyma tedbirinin o siteyi bütün dünyada erişilemez hale getirmesi, dünyadaki internet akışına bu ülkenin yön verdiğini göstermektedir. Almanya'da ise erişim engelleme uygulamaları daha dar bir çerçevede şekillenmekte; nefret söylemi, aşırılık, çocuk istismarı ve telif hakkı ihlalleri gibi belirli alanlarla sınırlı tutulmaktadır. Gerek İdare mahkemelerinin gerekse Federal Adalet Mahkemesi'nin (*Bundesgerichtshof*) idari makamların geniş yorumlarını gerektiğinde

sınırlandırması, müdahalelerin ölçülülüğü ve denetlenebilirliği açısından önemli bir güvence oluşturmaktadır.

Çin örneği ise erişimin engellenmesinin en kapsamlı ve sistematik uygulandığı, olumsuz bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok katmanlı sansür sistemi, politik, toplumsal ve kültürel alanlara geniş ölçekte müdahale etmekte; içerik kaldırmadan kullanıcı cezalandırmaya, VPN denetiminden alan adı engellemeye kadar çok sayıda aracın eş zamanlı kullanıldığı görülmektedir. Bu yapı, interneti yalnızca teknik bir iletişim alanı olmaktan çıkararak devlet kontrol mekanizmasının ayrılmaz bir parçası hâline getirmektedir. Bu ülkelerle karşılaştırmalı bir analiz yapıldığında Türkiye'deki erişime engelleme rejiminin daha öngörülebilir, daha hedefe yönelik ve daha şeffaf bir yapıya kavuşturulmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu yönde atılacak adımlar, hem kullanıcı haklarının korunmasına hem de Türkiye kaynaklı internet içeriklerinin düzenli ve güvenli bir yapıya kavuşmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. KİTAPLAR, MAKALELER VE HABERLER

[CHRB] China: Stop Detaining Activists & Silencing Political Expression Around 19th CCP Congress. (2017, 17 Ekim). China Human Rights Defenders. Erişim adresi <https://www.nchrd.org/2017/10/chrb-china-stop-detaining-activists-silencing-political-expression-around-19th-ccp-congress-928-10172017> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Akdeniz, Y. ve Altıparmak, K. (2015). 5651, 8/A: Büyük Sansür Donanmasının Amiral Gemisi. Güncel Hukuk, 143

Akdeniz, Y. ve Altıparmak, K. (2017). Godot'yu Beklerken: Bilgi Medeniyeti Türkiye Terör Destekçisi Wikipedia'ya Karşı. Güncel Hukuk, 164

Akdeniz, Y. ve Güven, O. (2024). Engelliweb 2023 Türkiye'de Adaletsizliğin Sembolü: Sulh Ceza Hakimlikleri ve İnternet Sansürleri, İstanbul: İfade Özgürlüğü Derneği

Akdeniz, Y. ve Güven, O. (2025). Engelliweb 2024 Dijital Kafeste Kafkaesk Sansür: Yargı Eliyle Gerçeğin Susturulması, İstanbul: İfade Özgürlüğü Derneği

Akipek, J. G., Akıntürk, T. ve Karaman, D. A. (2013). Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku (I. Cilt, 10. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık

All references to Tiananmen Square massacre closely censored for 20 years. (2009, Haziran 2). Reporters Without Borders. Erişim adresi <https://rsf.org/en/news/all-references-tiananmen-square-massacre-closely-censored-20-years> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Ardıçoğlu, M. A. (2014). Türk İdare Hukukuna Yeni Bir Katkı: Erişim Sağlayıcıları Birliği. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Dergisi, 5(1), Erişim adresi <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/208436> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bank Julius Baer & Co v. Wikileaks. (t. y.). Electronic Frontier Foundation. Erişim adresi <https://www.eff.org/cases/bank-julius-baer-co-v-wikileaks> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bardak çelişkisi. (2014, Ağustos 29). Hürriyet. Erişim adresi <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bardak-celiskisi-41108270> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Başlar, Y. (2019). Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Ek Madde 4 Hükmünün İhlali Suçları. Ankara Barosu Dergisi, (4)

BBC websites blocked in China after security change. (2018, 7 Ağustos). BBC. Erişim adresi <https://www.bbc.com/news/technology-45098190> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Benner, K., & Wee, S.-L. (2017, 4 Ocak). Apple removes New York Times apps from its store in China. The New York Times. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2017/01/04/business/media/new-york-times-apps-apple-china.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bouchoux, D. E. (2008). Intellectual Property: The Law Of Trademarks, Copyrights, Patents, And Trade Secrets For The Paralegal, New York: Cengage Learning, s. 290. Erişim adresi <https://books.google.com.tr/books?id=x4H0ulrSDIUC&pg=PA290> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bozbel, S. (2009). “Fikri Hakların İhlali Nedeniyle İhtiyati Tedbir Yoluyla İnternet Sitelerine Erişim Engellenebilir mi?”, Tekin Memiş (Ed.), Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2009, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık

Bozbel, S. (2008). 5651 Sayılı Kanuna İstinaden Bazı İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi Tedbirlerine Eleştirel Bir Yaklaşım. e-akademi Dergisi, 72, Erişim adresi

https://www.academia.edu/39591794/5651_Say%C4%B1l%C4%B1_Kanuna_%C4%B0stinaden_Baz%C4%B1_%C4%B0nternet_Sitelerine_Eri%C5%9Fimin_Engellenmesi_Tedbirlerine_Ele%C5%9Ftirel_Bir_Yakla%C5%9F%C4%B1m (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

BTK, 16 VPN uygulamasına erişim engeli getirdi. (2023, 20 Aralık). Gazete Duvar. Erişim adresi <https://www.gazeteduvar.com.tr/btk-16-vpn-uygulamasina-erisim-engeli-getirdi-haber-1655400> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Buckley, C. (2018, 22 Mayıs). A Tibetan tried to save his language. China handed him 5 years in prison. The New York Times. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2018/05/22/world/asia/tibetan-activist-tashi-wangchuk-sentenced.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Burton, G. (2019, 8 Ocak). China's Government Starts Issuing Fines For VPN Use. The Inquirer. Erişim adresi <https://www.theinquirer.net/inquirer/news/3068962/chinas-government-starts-issuing-fines-for-vpn-use> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Cederqvist, L. F. (1997). [US] Supreme Court Declares Internet Decency Act Unconstitutional. Iris Merlin European Audiovisual Observatory. Erişim adresi <https://merlin.obs.coe.int/article/822> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Chao, L. (2010, 20 Aralık). 'Father' of China's Great Firewall shouted off own microblog. The Wall Street Journal. Erişim adresi <https://blogs.wsj.com/chinarealtime/2010/12/20/father-of-chinas-great-firewall-shouted-off-own-microblog> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

China blocks Amnesty International website. (2009, 13 Ocak). Amnesty International. Erişim adresi <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2009/01/china-blocks-amnesty-international-website-20090113> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

China Jails Tibetans For Celebrating Dalai Lama's Birthday: Nine Tibetans Get Varying Terms Of 5 To 14 Years. (2016, 7 Aralık). Tibetan Centre For Human Rights and Democracy. Erişim adresi <http://tchrd.org/china-jails-tibetans-for-celebrating-dalai-lamas-birthday-ten-tibetans-get-varying-terms-of-6-to-14-years> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

China Shuts 128,000 'Harmful' Websites in 2017: State media. (2018, 9 Ocak). South China Morning Post. Erişim adresi <https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2127393/china-shut-128000-harmful-websites-2017-says-state> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

China's Great Firewall Gets Tougher To Scale As Popular VPN Shut Down. (2017, 3 Temmuz). South China Morning Post. Erişim adresi <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2101084/chinas-great-firewall-gets-tougher-scale-popular-vpn-shut-down> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Chinese Activist Liu Feiyue Given Five Years' Jail For 'Inciting Subversion'. (2019, Ocak 29). The Guardian. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/29/chinese-activist-liu-feiyue-given-five-years-jail-for-inciting-subversion> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Cihangir, A. (2022). Pilot Karar Uygulamasına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Genel Bakış. İnsan Hakları Dergisi, 10

Clifford, B. (2021). Moderating Extremism: The State Of Online Terrorist Content Removal Policy In The United States. Program on Extremism at George Washington University. Erişim adresi <https://doi.org/10.4079/poe.2021.12.01> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Cook, S. (2018, 27 Ocak). The news China didn't want reported in 2017. The Diplomat. Erişim adresi <https://thediplomat.com/2018/01/the-news-china-didnt-want-reported-in-2017> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Crete-Nishihata, M., Knockel, J., Miller, B., Ng, J. Q., Ruan, L., & Tsui, L. (2017, Temmuz 16). Remembering Liu Xiaobo: Analyzing Censorship of the Death of Liu Xiaobo on WeChat and Weibo. Citizenlab. Erişim adresi <https://citizenlab.ca/2017/07/analyzing-censorship-of-the-death-of-liu-xiaobo-on-wechat-and-weibo> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Çetinkaya, Y. M. ve Elmas, T. (2025). State & Geopolitical Censorship on Twitter (X): Detection & Impact Analysis of Withheld Content. In Proceedings of the 34th ACM International Conference on Information and Knowledge Management (CIKM '25). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, Erişim adresi <https://doi.org/10.1145/3746252.3760791> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Çınar, İ. (2021). 5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde Koruma Tedbiri Olarak “İnternet Ortamında Yapılan Yayınlarda İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi”. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Dergisi. Cilt: 8 Sayı: 1

Dark web child abuse: Administrator of DarkScandals arrested in the Netherlands | Europol. (2020, 12 Mart). Erişim adresi <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dark-web-child-abuse-administrator-of-darkscandals-arrested-in-netherlands> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Dark web child abuse: Hundreds arrested across 38 countries. (2019, 16 Ekim). BBC. Erişim adresi <https://www.bbc.com/news/world-50073092> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Değirmenci, O. (2018). Teknik Açıdan İnternet Erişiminin Engellenmesi Türleri ve Türk Hukukunun Tercihi, Terazı Hukuk Dergisi, 13(143)

Demez, İ. (2024). 5651 Sayılı Kanun'un İnternet Adreslerine Erişimin Engellenmesine İlişkin 9. Maddesinin İptali ve Öneriler. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 15(60)

Den Hass im Internet stoppen Richter stärken Facebook den Rücken. (2018, Eylül 4). Saarbrücker Zeitung. Erişim adresi <https://www.saarbruecker-zeitung.de/aed-32712573> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Dural, M., & Ögüz, T. (2004). Kişiler Hukuku. İstanbul: Filiz Kitabevi

Durnagöl, Y. (2011). 5651 Sayılı Kanun Kapsamında İnternet Aktörlerine Getirilen Yükümlülükler İle İdari Ve Cezai Yaptırımlar. TAAD, 2(4), Erişim adresi <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423934986.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Dülger, M. V. ve Beceni, Y. (2011). Türkiye'de İnternet Sitelerinin Erişiminin Engellenmesi Konusunda Farklı Hukuk Disiplinleri Açısından Değerlendirmeler, İstanbul: TÜSİAD

Ehrlichmann, J. (2007). Die Verfassungsmäßigkeit der Kommission für Jugendmedienschutz (KJM) und ihrer Tätigkeit, Berlin: Lit

Ekşi Sözlük'te erişim engeli. (2014, Ekim 16). Milliyet. Erişim adresi <https://www.milliyet.com.tr/gundem/eksi-sozluk-te-erisim-engeli-2882676> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Engels, G. (2017). Clash Of Two Approaches ISP Liability In Lieu Of Website Blocking: The German National Strategy vs. The EU's Digital Single Market Strategy. Business Law Magazine, 4. Erişim adresi
<https://www.germanlawinternational.com/businesslaw/archiv/clash-of-two-approaches> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Ermeydan, D. (2024). Suç Nedeniyle İnternet İçeriğine Erişimin Engellenmesi ve İfade Özgürlüğü. Ankara: Adalet Yayınevi

Evans v. Evans :: 2008 :: California Court of Appeal Decisions :: California Case Law :: California Law :: U.S. Law :: Justia. Erişim adresi
<https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/2008/d051144> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Fan, Y. (2018, 5 Şubat). China bans online parodies of 'Red Classics,' revolutionary heroes. Radio Free Asia. Erişim adresi
<https://www.rfa.org/english/news/china/parodies-02052018104104.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Fan, Y., & Long, Q. (2018, 8 Aralık). China arrests WhatsApp group chat moderator claiming 'backdoor' access. Radio Free Asia. Erişim adresi
<https://www.rfa.org/english/news/china/china-arrests-whatsapp-group-chat-moderator-claiming-backdoor-access-12082017103850.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Fighting Terrorism. The New York Times. Erişim adresi
<https://www.nytimes.com/2016/02/25/technology/tech-and-media-firms-called-to-white-house-for-terrorism-meeting.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Figliola, P. M. (2018, Ağustos 1). The Federal Communications Commission: Current Structure and Its Role in the Changing Telecommunications Landscape, Erişim adresi
<https://sgp.fas.org/crs/misc/RL32589.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Foucart, B. (2015). The IPR Center: America's response to global intellectual property theft. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Volume 10, Issue 4, April 2015. Erişim adresi <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpv047> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Gözler, K. (2014). “Kişilik haklarını ihlal eden internet yayınlarının kaldırılması usûlü ve ifade hürriyeti: 5651 sayılı kanunun 9’uncu maddesinin ifade hürriyeti açısından değerlendirilmesi”. Çakmakcı, R. (Ed.), *Legal Hukuk Dergisi, Özel Sayı - Aralık 2014 Akademik Yaşamının 55. Yılı Onuruna Rona Aybay’a Armağan* (Cilt I). İstanbul: Legal Yayıncılık

Gözler, K. (2019). *İdare Hukuku Cilt I*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım

Günaydın, B. (2010). *İnternet Yayıncılığı ve İfade Özgürlüğü*. Ankara: Adalet Yayınevi

Haas, B. (2018, 12 Ocak). Marriott apologises to China over Tibet and Taiwan error. *The Guardian*. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/12/marriott-apologises-to-china-over-tibet-and-taiwan-error> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Higginbotham, S. (2015, 23 Aralık). Everything You Need To Know About Kim Dotcom and Megaupload. *Fortune*. Erişim adresi <https://fortune.com/2015/12/23/kim-dotcom-megaupload> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Holmes, S., & Chenevix-Trench, F. (2019). Net Neutrality - Where Are We Heading? Looking Ahead TECHNOLOGY, MEDIA & TELECOMMUNICATIONS, Erişim adresi https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2019/02/al_tmtlookingahead_feb2019.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Holz, H. ve Miller, A. (2020). China's Playbook for Shaping the Global Media Environment. CNA Research Memorandum. Erişim adresi https://www.cna.org/archive/CNA_Files/pdf/irm-2020-u-024710-final.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

How Some Of China's Plush Hotels Are Getting Around The 'Great Firewall'. (2017, 1 Ağustos). Fortune. Erişim adresi <https://fortune.com/2017/08/01/china-hotels-great-firewall-vpn> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Hu, J. (2017, 5 Aralık). In China, skepticism surrounding police investigation of kindergarten child abuse is censored. Global Voices. Erişim adresi <https://globalvoices.org/2017/12/05/in-china-skepticism-surrounding-police-investigation-of-kindergarten-child-abuse-is-censored> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

"Hukuku yok sayan Wikipedia kapatıldı". (2017, 30 Nisan). Anadolu Ajansı. Erişim adresi <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/hukuku-yok-sayan-wikipedia-kapatildi/807871> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Human Rights Watch. (2006, 10 Ağustos). "Race to the Bottom": Corporate complicity in Chinese internet censorship, Volume 18, No. 8(C). Erişim adresi <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/china0806webwcover.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Instagram, Türkiye'de yeniden erişime açıldı. (2024, 10 Ağustos). Euronews. Erişim adresi <https://tr.euronews.com/next/2024/08/10/instagram-turkiyede-yeniden-erisime-aciliyor> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

İşte Şule Çet'in katil zanlılarının savunması. (2014, Eylül 4). NTV. Erişim adresi <https://www.ntv.com.tr/turkiye/iste-sule-cetinkatil-zanlilarininsavunmasi,qkhSuFtI3EqyUI7ih455GA> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Jacobs, A. (2013, 26 Ağustos). Over News Of Clash, A Shroud Of Silence In Xinjiang. The New York Times. Erişim adresi
<https://www.nytimes.com/2013/08/27/world/asia/over-news-of-clash-a-shroud-of-silence-in-xinjiang.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Janevski, T. Internet Technologies for Fixed and Mobile Networks. Massachusetts: Artech House. Erişim adresi
https://www.google.com.tr/books/edition/Internet_Technologies_for_Fixed_and_Mobi/9kKPCwAAQBAJ (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Jansen, F., & Meisner, M. (2016, 27 Ocak). Internetportal "Altermedia": De Maizièrè stoppt rechte Hetzer. Der Tagesspiegel. Erişim adresi
<https://www.tagesspiegel.de/politik/de-maiziere-stoppt-rechte-hetzer-6622570.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Jiang Martin, X. (2018). The virtual panopticon in China: Surveillance through the securitisation of the internet. Mapping China Journal, No 2

Jyothi, K. ve Reddy, B. I. (2023). Study on Virtual Private Network (VPN), VPN's Protocols And Security. International Journal of Scientific Research in Computer Science, Engineering and Information Technology, Volume 3 Issue 5

Kaiser, M. (2021). [DE] Online Copyright Clearance System is launched and arranges block of streaming site. Iris Merlin European Audiovisual Observatory. Erişim adresi
<https://merlin.obs.coe.int/article/9171> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Kang, C. ve Apuzzo, M. (2016, 24 Şubat). U.S. Asks Tech and Entertainment Industries Help in Fighting Terrorism. The New York Times. Erişim adresi
<https://www.nytimes.com/2016/02/25/technology/tech-and-media-firms-called-to-white-house-for-terrorism-meeting.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Kaya, M. B. (2024) Türkiye’de İnternete Kim, Neden ve Nasıl Müdahale Ediyor? İnternet Ortamının Kontrolünde Yetki, Sebep ve Usul, Erişim adresi <https://mbkaya.com/hukuk/turkiye-internet-kontrol-yetki.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Keller, D. (2016, 20 Nisan). DMCA Classic, DMCA Turbo: Major new empirical research on notice and takedown operations. The Center for Internet and Society at Stanford Law School. Erişim adresi <https://cyberlaw.stanford.edu/blog/2016/04/dmca-classic-dmca-turbo-major-new-empirical-research-notice-and-takedown-operations> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Kerschbaumer, Christoph & Braun, Frederik & Friedberger, Simon & Jürgens, Malte. (2025). The State of https Adoption on the Web. S. 6. https://research.mozilla.org/files/2025/03/the_state_of_https_adoption_on_the_web.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Khare B. ve Badholia A. (2022). Analysis of Cloud and Self-Web-Hosting Services Based on Security Parameters. International Journal of Information System Modeling and Design, 13. Erişim adresi <https://doi.org/10.4018/IJISMD.297629> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Kinderpornografie : Bundesregierung hebt Sperrgesetz gegen Kinderpornos auf. (2011, 25 Mayıs). ZEIT Online. Erişim adresi <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2011-05/streichung-kinderpornosperrre> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Koç, S. (2013). Hukuksal bağlamda sosyal medya analizi ve kıyaslamalı mevzuat önerileri (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Krämer, J, Wiewiorra, L. ve Weinhardt, C. (2013, 24 Ekim). Net neutrality: A progress report. Telecommunications Policy, 37. Erişim adresi <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2344623> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Kılınç, D. (2016). 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XX(2)

Kılınç, D. (2016). İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti, Ankara: Adalet Yayınevi

Kulular İbrahim, M. A. (2022). Sosyal Medyaya Yönelik Yeni Düzenlemelerin Hukukten Değerlendirilmesi, Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt 4 Sayı 1, Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2418149> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Kunter, N. (2011). "Tehlike Tedbirleri" Genel Teorisi Ve Para Cezaları İçin İcrai Ve İhtiyati Haciz. İstanbul Hukuk Mecmuası, 34(1-4). Erişim adresi <https://cdn.istanbul.edu.tr/file/JTA6CLJ8T5/8113A66F2195404BA7373E5D8ED6E76B> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Lampmann, A. (2023, 25 Haziran). Frankfurt Regional Court: YouTube must delete influencer video with voice message. LHR Rechtsanwälte Köln. Erişim adresi <https://www.lhr-law.de/en/magazine-en/media-law-personal-rights/frankfurt-regional-court-youtube-must-delete-influencer-video-with-voice-message> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Lamson, A., Leheld, L. de S. ve Perez Filho, A. M. (2022). Freedom Of Speech And Hate Speech: An American Perspective. Revista De Direitos E Garantias Fundamentais, 23(2). Erişim adresi <http://web.archive.org/web/20001207015100/http://courses.cs.vt.edu/professionalism/Censorship/notes.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Lamut, A. (2008, 3 Ağustos). ACLU v. Mukasey: Third Circuit Holds Child Online Protection Act Unconstitutional. Harvard Journal of Law & Technology (JOLT Digest). Erişim adresi <https://jolt.law.harvard.edu/digest/aclu-v-mukasey> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Larsen, W. (2015). "A "Stern" Look at the Property Status of Top-Level Domains". University of Chicago Law Review, Vol. 82: Iss. 3, Article 6. Erişim adresi <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclrev/vol82/iss3/6> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Lotz, B. ve Reulecke, L. (2018, 10 Mayıs). First Blocking Order In Germany To Prevent Access To Copyright Infringing Website. Kluwer Copyright Blog. Erişim adresi <https://legalblogs.wolterskluwer.com/copyright-blog/first-blocking-order-in-germany-to-prevent-access-to-copyright-infringing-website> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

MacAskill, E. (2010, 1 Aralık). WikiLeaks website pulled by Amazon after US political pressure. The Guardian. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/media/2010/dec/01/wikileaks-website-cables-servers-amazon> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

MacAskill, E. (2010, 3 Aralık). US Blocks Access To Wikileaks For Federal Workers. The Guardian. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/world/2010/dec/03/wikileaks-cables-blocks-access-federal> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

McCarthy, N. (2018, 23 Ağustos). China Now Boasts More Than 800 Million İnternet Users And 98% Of Them Are Mobile. Forbes Magazine. Erişim adresi <https://www.forbes.com/sites/niallmccarthy/2018/08/23/china-now-boasts-more-than-800-million-internet-users-and-98-of-them-are-mobile-infographic> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Meineck, S. (2024, 11 Nisan). Größte deutsche Provider blockieren Sci-Hub. Netzpolitik.org. Erişim adresi <https://netzpolitik.org/2024/netzsperre-fuer-wissenschaft-groesste-deutsche-provider-blockieren-sci-hub> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Meng, J., & Chen, C. (2017, 26 Eylül). China Fines Tencent, Baidu And Weibo Over Banned Contents In Ongoing Crackdown. South China Morning Post. Erişim adresi <https://www.scmp.com/tech/china-tech/article/2112921/china-fines-tencent-baidu-and-weibo-over-banned-contents-ongoing> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Miller, H. L. (1999). Strike Two: An Analysis Of The Child Online Protection Act's Constitutional Failures. Federal Communications Law Journal, 52(1), Erişim adresi <https://www.repository.law.indiana.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1220&context=fclj> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Moini, B. (2018). Amicus Curiae Brief zum Verfahren 1 A 15.17 vor dem Bundesverwaltungsgericht, Erişim adresi https://freiheitsrechte.org/uploads/documents/Demokratie/Linksunten-Indymedia/Amicus_Curiae_Brief-Gesellschaft_fuer_Freiheitsrechte-2018-Linksunten_Indymedia.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Myers, K. S. (2006). Wikimmunity: Fitting the Communications Decency Act to Wikipedia. Harvard Journal of Law and Technology, 20, Erişim adresi https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=916529 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Myers, S. L. ve Cheng, A. (2017, 24 Eylül). 68 Things You Cannot Say On China's Internet. The New York Times. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2017/09/24/world/asia/china-internet-censorship.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

MySpace ve Last.fm'e Erişim Engellendi. (2009, Eylül 19). Hürriyet. Erişim adresi <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/myspace-ve-last-fm-e-erisim-engellendi-12518049> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Müller, M. (2005). Who Owns the Internet? Ownership as a Legal Basis for American Control of the Internet. Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal, Volume 15, Erişim adresi <https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1326&context=iplj> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Nabi, Z. (2014). ~~Resistance~~ censorship is futile. First Monday, 19. Erişim adresi <https://arxiv.org/pdf/1411.0225> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Nalbantoğlu, S. (2018). Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı 35

Olesen, A. (2014, 21 Nisan). Welcome to the Uighur Web. Foreign Policy. Erişim adresi <https://foreignpolicy.com/2014/04/21/welcome-to-the-uighur-web> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Özay, İ. H. (1985). İdari Yaptırımlar. İstanbul Üniversitesi Yayınları

Özbek, V. Ö., Doğan K., Bacaksız P. ve Tepe İ. (2016). Ceza Muhakemesi Hukuku Temel Bilgiler. Ankara: Seçkin Yayınevi

Pen America. (2018). FORBIDDEN FEEDS Government Controls on Social Media in China. Erişim adresi https://pen.org/wp-content/uploads/2024/06/2018_PEN-America_Forbidden-Feeds-report-6.6.18.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Prominent Former Political Prisoner Tsegon Gyal Sentenced To Three Years On Charge Of 'Inciting Separatism'. (2018, 18 Şubat). Tibetan Centre For Human Rights and Democracy. Erişim adresi <http://tchrd.org/prominent-former-political-prisoner->

tsegon-gyal-sentenced-to-three-years-on-charge-of-inciting-separatism/ (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Qin, A. (2017, 17 Temmuz). Liu Xiaobo's death pushes China's censors into overdrive. The New York Times. Erişim adresi <https://www.nytimes.com/2017/07/17/world/asia/liu-xiaobo-censor.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Rajagopalan, M., & Rose, A. (2013, 18 Eylül). China Crackdown On Online Rumors Seen As Ploy To Nail Critics. Reuters. Erişim adresi <https://www.reuters.com/article/idUSBRE98H07X> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Savage, D. G. (2009, 22 Ocak). Supreme Court Lets Internet Porn Law Die. Los Angeles Times. Erişim adresi <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2009-jan-22-na-supreme-court-porno22-story.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Seigfried-Spellar, K. C., Bertoline, G. R. ve Rogers, M. K. (2012). Internet child pornography, U.S. sentencing guidelines, and the role of Internet service providers. Gladyshev ve M. K. Rogers (Ed.), *Digital forensics and cyber crime. ICDF2C 2011*. Berlin, Heidelberg: Springer. Erişim adresi https://doi.org/10.1007/978-3-642-35515-8_2 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Serozan, R. (2014). Medeni Hukuk: Genel Bölüm/Kişiler Hukuku. İstanbul: Vedat Kitapçılık

Shao, G. (2012). *Internet Law in China*. Witney: Chandos Publishing. Erişim adresi <https://books.google.com/books?vid=ISBN9781780633374> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Skorup, B. ve Koopman, C. B. (2016). How FCC Transaction Reviews Threaten Rule Of Law And The First Amendment. Mercatus Center at George Mason University,

Erişim adresi <https://www.mercatus.org/system/files/Skorup-FCC-Transaction-Reviews-v1.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Smolla, R. A. (2000). Should the Brandenburg v. Ohio Incitement Test Apply in Media Violence Cases? Northern Kentucky Law Review, 27. Erişim adresi <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/wlufac/402> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Solon, O. (2017, 23 Ocak). China Cracks Down On Vpns, Making It Harder To Circumvent Great Firewall. The Guardian. Erişim adresi <https://www.theguardian.com/technology/2017/jan/23/china-vpn-cleanup-great-firewall-censorship> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Şaşmaz, M. N. (2024). Marka Hakkına Tecavüz Ve İnternet Servis Sağlayıcılarının Hukuki Sorumluluğu (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Şule Çet davasında tepki çeken karar. (2014, Ağustos 28). Milliyet. Erişim adresi <http://www.milliyet.com.tr/sule-cet-davasinda-tepki-ceken-gundem-2823696> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Tan, T. (2011). İdare Hukuku. Ankara: Turhan Kitabevi

Taşkın, Ş. C. (2016). İnternete Erişim Yasakları. Ankara: Seçkin Yayınevi

Toroslu, N., Feyzioğlu, M. ve Toroslu H. (2025). Ceza Muhakemesi Hukuku. Ankara: Savaş Yayınevi

Tunçer, C. (2025, 11 Temmuz). BTK, çok sayıda eSIM sağlayıcısına erişim engeli getirdi. LOG. Erişim adresi <https://www.log.com.tr/btk-cok-sayida-esim-saglayicisina-erisim-engeli-getirdi> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Ulusoy, A.D. (2021). Yeni Türk İdare Hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları

van der Luijt, A. (2008, 19 Şubat). Swiss bank obtains injunction against whistleblower site. Director Of Finance Online. Erişim adresi <https://web.archive.org/web/20080522125353/http://www.dofonline.co.uk/governance/swiss-bank-obtains-injunction-against-whistleblower-site5352.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

van Hoboken, J. V. J. (2012). Search Engine Freedom: On The Implications Of The Right To Freedom Of Expression For The Legal Governance Of Web Search Engines (Doktora Tezi). Universiteit van Amsterdam Institute for Information Law, Amsterdam. Erişim adresi https://pure.uva.nl/ws/files/1769455/104111_13.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Verbot von linksextremistischer Website. (2017, 25 Ağustos). DW. Erişim adresi <https://www.dw.com/de/verbot-von-linksextremistischer-website-linksuntenindymedia/a-40233945> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Wade, S. (2017, 14 Haziran). Putin dubs Xi a “lone warrior”, censors pounce. China Digital Times. Erişim adresi <https://chinadigitaltimes.net/2017/06/putin-dubs-xi-lone-warrior-censors-pounce> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Wade, S. (2017, 27 Haziran). Minitrue: Delete report on causes of deadly landslide. China Digital Times. Erişim adresi <https://chinadigitaltimes.net/2017/06/minitrue-delete-caixin-report-causes-deadly-landslide> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Wang, J. (2016). Regulating hosting ISPs’ responsibilities for copyright infringement: The freedom to operate in the US, EU and China. (Doktora Tezi) Maastricht University, Maastricht. Erişim adresi <https://doi.org/10.26481/dis.20161012jw> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Wang, J. (2025). “Platform Responsibility with Chinese Characteristics.” Defeating Disinformation: Digital Platform Responsibility, Regulation and Content Moderation

on the Global Technological Commons. Ed. Bhaskar Chakravorti and Joel P. Trachtman. Cambridge: Cambridge University Press, 2025. Erişim adresi <https://doi.org/10.1017/9781009438636.004> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Wei, X. (2022). A critical evaluation of China's legal responses to cyberterrorism, *Computer Law & Security Review*, Volume 47. Erişim adresi <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2022.105768> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Xu, X., Mao, Z. M. ve Halderman, J. A. (2011). Internet Censorship In China: Where Does The Filtering Occur? Passive and Active Measurement, PAM 2011. Lecture Notes in Computer Science, vol 6579, Springer, Berlin. Erişim adresi <https://web.eecs.umich.edu/~zmao/Papers/china-censorship-pam11.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Yang, Y. (2017, 16 Temmuz). Winnie the Pooh blacklisted by China's online censors. *Financial Times*. Erişim adresi <https://www.ft.com/content/cf7fd22e-69d5-11e7-bfeb-33fe0c5b7eaa?mhq5j=e3> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Yavuz C. (2017). Amerika Birleşik Devletleri Yüce Mahkemesi. *TBB Dergisi*, 128, Erişim adresi https://www.researchgate.net/publication/337914998_Amerika_Birlesik_Devletleri_Yuce_Mahkemesi (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Yenisey, F. ve Nuhoğlu, A. (2025). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi

“YouTube'a erişim 67 gün sonra açıldı” (2014, 3 Haziran). Erişim adresi https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/06/140603_youtube_acildi (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Yuan, Y. (2018, 10 Ağustos). China's ‘MeToo’ movement evades censors with #RiceBunny. *Business Insider*. Erişim adresi

<https://www.cnbc.com/2018/08/10/chinas-metoo-movement-evades-censors-with-ricebunny.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Yüksel, A. (2018). Elektronik Haberleşme Hukukundaki İdari Yaptırımlar ve Yargısal Denetimi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Zevkliler, A., Atabey, M. B. ve Gökyayla, K. E. (2000). Giriş, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Medeni Hukuk. Ankara: Savaş Yayınevi

Zheng, S. (2017, 24 Eylül). Comment about Islamic State on social media lands Chinese man in prison. South China Morning Post. Erişim adresi <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2112605/comment-about-islamic-state-social-media-lands-chinese-man-prison> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Zittrain, J. ve Edelman, B. G. (2003). Internet filtering in China. IEEE Internet Computing, Mart-Nisan 2003, Erişim adresi <https://ssrn.com/abstract=399920> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

2. MAHKEME KARARLARI

AİHM Ahmet Yıldırım / Türkiye, Başvuru no: 3111/10, 18.12.2012

AİHM Cengiz ve Diğerleri / Türkiye, Başvuru no: 48226/10 ve 14027/11, 1.12.2015

AİHM Engels / Rusya, Başvuru no: 61919/16, 23.6.2020

AİHM OOO Flavus ve Diğerleri / Rusya, Başvuru no: 12468/15, 23.06.2020

AİHM RFE/RL INC. ve Diğerleri / Azerbaycan, Başvuru no: 56138/18, 13.06.2024

AYM Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2016/1430 T. 22.11.2023

AYM Ahmet Alphan Sabancı ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2015/13667 T. 21.11.2023

AYM Ali Kırık Başvurusu B.N. 2014/5552 T. 26.10.2017

AYM And Gazetecilik Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret A.Ş. Başvurusu B.N. 2021/61788 T. 10.12.2024

AYM Artı Media Gmbh Başvurusu B.N. 2019/40078 T. 14.09.2023

AYM Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş. Başvurusu 2015/18936 T. 22.05.2019

AYM Cahit Yiğit Başvurusu B.N. 2016/2736 T. 27.11.2019, AYM Ali Ergin Demirhan Başvurusu B.N. 2015/16368 T. 11.03.2020, AYM Ali Ergin Demirhan Başvurusu (2) B.N. 2017/35947 T. 09.09.2020

AYM E. 2014/149. K. 2014/15. T. 2.10.2014

AYM E. 2014/87 K. 2015/112 T. 8.12.2015

AYM E. 2015/61 K. 2016/172 T. 2.11.2016

AYM E. 2020/76 K. 2023/172 T. 11.10.2023

AYM E. 2020/11 K. 2023/98 T. 18.5.2023

AYM Hakan Gençosmanoğlu Başvurusu B.N. 2015/6351 T. 17.7.2018

AYM Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2018/14884 T. 27.10.2021

AYM Wikimedia Foundation Inc. ve Diğerleri Başvurusu B.N. 2017/22355 T. 26.12.2019

AYM Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri Başvurusu 2014/4705 T. 29.5.2014

Bundesgerichtshof (Almanya Federal Adalet Mahkemesi) 26.11.2015 tarihli I ZR 174/14 nolu kararı. Erişim adresi

<https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=Aktuell&nr=73491&anz=1&pos=0&Frame=4&.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bundesverfassungsgericht (Almanya Federal Anayasa Mahkemesi) 29.03.2011 tarihli 1 BvR 508/11 nolu kararı. Erişim adresi

https://www.bverfg.de/e/rk20110329_1bvr050811 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Danıştay 13 D. E. 2014/2037 T. 20.1.2015

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, İtiraz No: 2015/301'e İlişkin Kararı

Landgericht München I 01.02.2018 tarihli 7 O 17752/17 nolu kararı. Erişim adresi <https://www.jurpc.de/jurpc/show?id=20180067> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Oberlandesgericht München 14.06.2018 tarihli 29 U 732/18 nolu kararı. Erişim adresi <https://www.jurpc.de/jurpc/show?id=20180164> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Oberlandesgericht München 24.08.2018 tarihli 18 W 1294/18 nolu kararı. Erişim adresi <https://openjur.de/u/2111165.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

United States District Court Northern District of California Mahkemesi'nin C 08-00824 JSW nolu 29.02.2008 tarihli kararı. Erişim adresi <https://cases.justia.com/federal/district->

courts/california/candce/3:2008cv00824/200125/102/0.pdf?ts=1548079001 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

United States Supreme Court 96-511 nolu 26.06.1997 tarihli kararı. Erişim adresi <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/521/844.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Verwaltungsgericht Düsseldorf 29.11.2011 tarihli 27 K 5887/10 nolu kararı. Erişim adresi <https://openjur.de/u/451911.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Verwaltungsgericht Köln 12.1.2012 tarihli 6 K 5404/10 nolu kararı. Erişim adresi <https://openjur.de/u/452611.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Yargıtay 19. CD. E. 2015/12260 K. 2017/7086 T. 20.9.2017

3. DİĞER KAYNAKLAR

18 U.S. Code § 1593A - Benefitting Financially From Peonage, Slavery, And Trafficking In Persons. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1593A> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

18 U.S. Code § 2252 - Certain Activities Relating To Material Involving The Sexual Exploitation Of Minors. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/2252> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

18 U.S. Code § 981 - Civil forfeiture. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/981> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

18 U.S. Code § 982 - Criminal forfeiture | U.S. Code | US Law | LII / Legal Information Institute. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/982> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

27 Nisan 2016 tarihli ve (AB) 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (Genel Veri Koruma Tüzüğü). Erişim adresi <https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

31 U.S. Code § 5362 – Definitions. Cornell Law School. Erişim adresi <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/31/5362> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı. Erişim adresi <https://web.archive.org/web/20170601082226/http://www.telifhaklari.gov.tr/kanunta-sarisi/resources/documents/5846-SAYILI-FIKIR-VE-SANAT-ESERLERI-KANUNUNDA-DEGISIKLIK-YAPILMASINA-ILISKIN-KANUN-TASARISI.docx> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Almanya'daki Kumar Faaliyetlerine İlişkin Eyaletlerarası Anlaşma. Erişim adresi https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_vbl_show_pdf?p_id=10742 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Kendi Bünyesinde Hizmet Veren Yer Sağlayıcıları Listesi. Erişim adresi <https://www.btk.gov.tr/kendi-bunyesinde-hizmet-verenler-yer-saglayici-listesi> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun 2023/DK-İD/119 sayılı ve 28 Mart 2023 tarihli kararı, "Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usus ve Esaslar" Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230401-13.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Counter-Terrorism Law (as amended in 2018). Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/counter-terrorism-law-2015> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Cybersecurity Law of the People's Republic of China. Erişim adresi <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=22826&lib=law> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Eastern District of New York | Two Russian Nationals Charged with Running Massive E-Book Piracy Website | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/usao-edny/pr/two-russian-nationals-charged-running-massive-e-book-piracy-website> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Elektrik Mühendisleri Odası 42. Dönem Bilişim Komisyonu. (2012). Bilişim Raporu. Erişim adresi https://www.emo.org.tr/ekler/494087eea3febe3_ek.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Erişim Engelleme Kararlarına İtiraz - BTK - İNTERNET Erişim adresi <https://internet.btk.gov.tr/erisim-engelleme-kararlarina-itiraz> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Freedom House. (2021). China: Freedom on the Net 2021 Country Report. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-net/2021> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Freedom House. (2024). China: Freedom on the Net 2024 Country Report. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-net/2024> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Freedom House. (2024). Germany: Freedom on the Net 2024 Country Report. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/germany/freedom-net/2024> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Freedom House. (2024). United States: Freedom on the Net 2024 Country Report. Erişim adresi <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-net/2024> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

FTC, Nevada Obtain Order Permanently Shutting down Revenge Porn Site MyEx | Federal Trade Commission. Erişim adresi <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2018/06/ftc-nevada-obtain-order-permanently-shutting-down-revenge-porn-site-myex> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

German Criminal Code (Strafgesetzbuch – StGB) Erişim adresi https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1664 (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Gesetz zur Erschwerung des Zugangs zu kinderpornographischen Inhalten in Kommunikationsnetzen (Zugangserschwerungsgesetz - ZugErschwG) Erişim adresi <https://www.buzer.de/gesetz/9193/index.htm> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Gesetz zur Regelung des öffentlichen Vereinsrechts. Erişim adresi <https://www.gesetze-im-internet.de/vereinsg/BJNR005930964.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Gesetz zur Verbesserung der Rechtsdurchsetzung in sozialen Netzwerken (Netzwerkdurchsetzungsgesetz - NetzDG). Erişim adresi <https://www.gesetze-im-internet.de/netzdg/BJNR335210017.html> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Governance of the Online Information Content Ecosystem – China Law Translate. Erişim adresi <https://www.chinalawtranslate.com/en/provisions-on-the-governance-of-the-online-information-content-ecosystem> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

H.R.3783 - Child Online Protection Act. Erişim adresi <https://www.congress.gov/bill/105th-congress/house-bill/3783/text> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

<https://www.hrw.org> is 100% blocked in China. Erişim adresi <https://en.greatfire.org/https/www.hrw.org> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

<https://www.nytimes.com> is 100% blocked in China. Erişim adresi <https://en.greatfire.org/https/www.nytimes.com> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

JMStV: § 4 Unzulässige Angebote. Erişim adresi <http://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/JMStV-4> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Justice Department Leads Effort to Seize Backpage.com, the Internet's Leading Forum for Prostitution Ads, and Obtains 93-Count Federal Indictment | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/justice-department-leads-effort-seize-backpagecom-internet-s-leading-forum-prostitution-ads> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Membership – GIFCT. Erişim adresi <https://gifct.org/membership> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Operation In Our Sites (IOS) - Fighting the trade of counterfeit products online. | Europol. Erişim adresi <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/operations/operation-in-our-sites-ios> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Provisional Regulations Of The People's Republic Of China On The Management Of International Networking Of Computer Information Networks -. Erişim adresi <https://web.archive.org/web/20201112032157/http://english.mofcom.gov.cn/article/lawsdata/chineselaw/200211/20021100050748.shtml> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Reddit - Reddit Announces Third Quarter 2024 Results. Erişim adresi <https://investor.redditinc.com/news-events/news-releases/news-details/2024/Reddit-Announces-Third-Quarter-2024-Results> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Regulation on the Protection of the Right to Network Dissemination of Information, China, WIPO Lex. Erişim adresi <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/6471> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Section 512 of Title 17: Resources on Online Service Provider Safe Harbors and Notice-and-Takedown System | U.S. Copyright Office. Erişim adresi <https://www.copyright.gov/512> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği'nin (TELKODER) 02.02.2017 Tarihinde BTK'ya Gönderdiği Bilgi Notu. Erişim adresi https://telkoder.org.tr/wp-content/uploads/2017/07/BTK_VPN_02.02.2017.pdf (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Telif Hakkı Nedeniyle Kaldırılan İçerikler – Google Şeffaflık Raporu. Erişim adresi <https://transparencyreport.google.com/copyright/overview> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

This domain name has been seized by ICE - Homeland Security Investigations. Erişim adresi: <https://web.archive.org/web/20101225011916/http://www.dajaz1.com> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Türkiye'nin en büyük belge ve döküman paylaşım sitesi - Belgeler.com. Erişim adresi <http://web.archive.org/web/20111211041237/http://www.belgeler.com/info/contact> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

U.S.C. Title 47 - TELECOMMUNICATIONS. Erişim adresi <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2017-title47/html/USCODE-2017-title47-chap5-subchapII-partI-sec230.htm> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

United States Attorney Southern District of New York. “Manhattan U.S. Attorney Charges Principals Of Three Largest Internet Poker Companies With Bank Fraud, Illegal Gambling Offenses And Laundering Billions In Illegal Gambling Proceeds”. Erişim adresi <http://www.justice.gov/archive/usao/nys/pressreleases/April11/scheinbergetalindictmentpr.pdf> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

United States Seizes Domain Names Used by Foreign Terrorist Organization | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/united-states-seizes-domain-names-used-foreign-terrorist-organization> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

United States Seizes Domain Names Used by Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps | United States Department of Justice. Erişim adresi <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/united-states-seizes-domain-names-used-iran-s-islamic-revolutionary-guard-corps> (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

Wikileaks.org Under Injunction. (2008, 18 şubat). Wikileaks. Erişim adresi https://wikileaks.org/wiki/Wikileaks.org_under_injunction (Erişim tarihi: 1 Ocak 2026)

TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : T.C. GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Hazırlayanın Adı Soyadı : Alperen ÖZPOLAT
Tez Başlığı : Türkiye'de Erişimin Engellenmesi Rejiminin Hukuki Analizi:
ABD, Almanya ve Çin Örnekleri
Savunma Tarihi : 17 / 12 / 2025
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Selin ALPASLAN

JÜRİ ÜYELERİ:

Unvan, Ad-SOYADI

İmza

Prof. Dr. Pınar KARTAL

Dr. Öğr. Üyesi Selin ALPASLAN

Dr. Öğr. Üyesi Batuhan AKTAŞ

(Unvan, Ad-SOYADI)

Enstitü Müdürü Vekili

Prof. Dr. Demirhan Burak ÇELİK